

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 15. DECEMBRA 1983

ŠTEVILKA: 47 • LETO: XXXII

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev ŽKB, je kot predhodnik Železarnja začel izhajati 26. januarja 1937. Železarnja izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija od 15. aprila 1959 kot štirinajst-dnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z rednim zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik: Joža Vaj. Naslov: Uredništvo Železarnja, SZ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oprosti: prometnega davka po pristojnem mnenju. Štev.: 42/1-77.

PROIZVODNJA V NOVEMBRU BLIZU OPERATIVNEGA PROGRAMA

Tudi v novembru zaradi pomanjkanja koksa ni obratoval plavž štev. 2, prav tako pa je tudi SM jeklarja zaradi premajhnih količin grodlja obratovala samo s štirimi SM pečmi. Poleg tega je bilo v tem mesecu še nekaj dodatnih težav na plavžu štev. 1, oziroma v aglomeraciji, zaradi okvare. Ostale proizvodne temeljne organizacije so, z izjemo TOZD Valjarne debele pločvine, dosegle ali le malo zaostale za z operativnim programom predvideno skupno proizvodnjo, medtem ko je bil pri gotovi proizvodnji rezultat nekoliko slabši.

SKRB ZA SKLADEN GOSPODARSKI RAZVOJ OBČINE IN DRUŽBENIH DEJAVNOSTI V OBČINI

Vsi nosilci družbenega planiranja ta čas intenzivno pripravljajo, nekateri še osnutke, drugi že predloge, družbenih planov za prihodnje leto. Zakon o združenem delu pravi, da imajo delavci v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, samoupravnih interesnih skupnostih in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih pravico in dolžnost, da planirajo družbeni in materialni razvoj svojih organizacij oziroma skupnosti. S planiranjem usklajujejo odnose v družbeni reprodukciji, zlasti pa odnose pri pridobivanju dohodka, razpolaganju z dohodkom in uporabi sredstev ter določajo pogoje za razvoj materialne osnove dela ter za zadovoljevanje svojih osebnih, skupnih in splošnih družbenih potreb. Te pravice in dolžnosti, po zakonu, delavci uresničujejo tako, da samostojno sprejemajo plane v temeljnih organizacijah in sklepajo samoupravne sporazume o osnovah planov samoupravnih organizacij in skupnosti, v katerih določajo osnovne interese in cilje v družbeni reprodukciji ter urejajo medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti; da sprejemajo skupne plane v delovni organizaciji in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih v skladu s prevzetimi obveznostmi in da ukrepajo, kar je treba za uresničevanje teh planov.

Družbeni plani vseh subjektov družbenega planiranja pa bodo morali z izredno občutljivostjo, kritičnostjo in odgovornostjo spoštovati in vključevati osnovne usmeritve in aktivnosti, ki izhajajo iz »Izhodišč dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije«, posameznih delov programa in njegovega sklepnege dela in, ki so vsebovane v »Načrtu uresničevanja dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije v SR Sloveniji«. Pri tem pa velika in odgovorna naloga odpade na občino, ki jo moramo krepiti kot samoupravno in temeljno družbeno-politično skupnost, ki mora skrbeti za skladen gospodarski razvoj občine in družbenih dejavnosti v občini. Seveda pa se pri tem samoupravne organizacije in skupnosti v občini morajo hkrati aktivneje vključevati v skupne razvojne programe v republiki in v zvezi.

Tokrat bomo namenili nekaj poudarkov razvoju družbenih dejavnosti v občini, ki jih še marsikje opredeljujejo kot družbeno režijo, čeprav so pomemben faktor gospodarske stabilizacije, ki so v skladu s sprejetimi cilji politike njihovega razvoja že doslej znatno prispevale k povečanju skupnih ustvarjalnih potencialov gospodarstva in družbe, izboljšanju delovne in socialne varnosti, razširitvi možnosti za vsestranski razvoj osebnosti delovnega človeka kot proizvajalca in ustvarjalca, pa tudi k uresničevanju splošnih kulturnih, etičnih in humanitarnih ciljev družbenega razvoja. V tem se kaže bistven pomen in vloga znanosti in izobraževanja, zdravstvenega, otroškega in socialnega zavarovanja in kulture pri ustvarjanju in uresničevanju dolgoročnih stabilizacijskih osnov gospodarstva in družbe.

Tak pomen in vlogo družbenih dejavnosti opredeljuje tudi zakon o združenem delu, ki navaja, da se »v ustvarjenem dohodku temeljnih organizacij s področja materialne proizvodnje izražajo tudi rezultati dela delavcev na področju izobraževanja, znanosti, kulture, zdravstva, socialnega varstva in drugih družbenih dejavnosti.« Na osnovi tega si delavci v teh dejavnostih iz celotnega ustvarjenega dohodka s svobodno menjavo dela, glede na prispevek, ki ga dajejo v zgoraj navedenem smislu, pridobivajo dohodek in imajo na tej podlagi tudi enak družbeno-ekonomski položaj kot delavci v organizacijah združenega dela materialne proizvodnje.

Glede na to, da moramo v sedanjih zaostrenih pogojih gospodarjenja disciplinirano zmanjševati vse vrste porabe in jo načrtovati v realnih materialnih okvirih, bo seveda vsa pozornost morala veljati prestrukturiranju družbenih dejavnosti in selektivnejšemu pristopu k razvoju posameznih dejavnosti, glede na to, da tudi v naši občini razvoj nekaterih dejavnosti ni bil usklajen z realnimi možnostmi in najaktualnejšimi potrebami združenega dela. Težko bi tudi govorili o skladnem razvoju družbenih dejavnosti v občini, saj smo nekatere kvantitativno zelo razvili, dočim njihovi prispevki k povečanju ustvarjalnih potencialov gospodarstva in družbe niso ekvivalentni sredstvom, ki smo jih vlagali v njihov razvoj, na drugi strani pa smo nekaj področij dosti zanemarili.

Zato bi bilo nujno ugotoviti, kakor navaja program oziroma politika razvoja družbenih dejavnosti kot faktorja gospodarske stabilizacije, kakšna je udeležba družbenih dejavnosti v delitvi družbenega proizvoda in narodnega dohodka v občini, v zvezi s tem pa tudi, kakšna je bila politika razvoja družbenih dejavnosti. Pri tem pa bo potrebno tudi prestrukturiranje družbenih dejavnosti ter usklajevanje programov in sredstev za zadovoljevanje skupnih in splošnih potreb z ustvarjenim dohodkom. To pa mora temeljiti na bolj učinkovitem izvajanju programa, ob smotni organizaciji in gospodarnem načinu izvajanja, racionalizaciji mreže, odpravljanju programskega prekrivanja in bolj smotrnem ponašanju porabnikov storitev.

Pri tem pa, kakor opredeljuje slovenski stabilizacijski načrt, bomo v družbenih dejavnostih »hitreje razvijali tiste programe, ki povečujejo gospodarsko in duhovno ustvarjalno moč družbe, njeno sposobnost za prilagajanje spremembam v družbenem razvoju in ki zagotavljajo enake izhodiščne pogoje za razvoj posameznika in dogovorjeno raven socialne varnosti delovnih ljudi in občanov.«

Omeniti je treba, da smo imeli v preteklem mesecu velike težave s pomanjkanjem vagonov za prevoz pripravljenega materiala v odpremnikih skladiščih, kar velja predvsem za izvoz. Zato je bila tudi odprema manjša, kot bi sicer lahko bila. Dobava vložka iz tujih virov za lastno uporabo in uslužnostno prevažanje je bila v novembru precejšnja in je tudi to vplivalo na ugodnejši proizvodni rezultat. Operativni program skupne proizvodnje je bil dosežen, ob upoštevanju uslužnostnega prevažanja, 98,4 % in gotove proizvodnje 94,9 %.

TOZD PLAVŽ

Do vključno 15. novembra je obratoval plavž št. 1 zelo dobro, saj so dosegli poprečno dnevno proizvodnjo 343 ton. 16. in 17. novembra je nastal

(Nadaljevanje na 7. strani)

V TOZD Hladna valjarna Jesenice so skromno praznovali 30-letnico dneva, ko so se preselili iz zastarelih obratov v novozgrajene obrate v Hrenovici. Ob tej priložnosti so delavcem za 20 in 30 letno delo v TOZD podelili spominske plakete. (foto I. Kučina)

PRVIČ NAD DVAJSET TISOČAKOV V POVPREČNI KUVERTI

Narava metalurške proizvodnje in bitka za uresničitev planskih obveznosti ne dovoljujeta počitka. To zlasti velja za plavžarje in jeklarje, ki so dan republike praznovali na delovnem mestu. Objektivni pogoji (pomanjkanje koksa in električne energije) jim niso dopuščali, da bi lahko uresnili z gospodarskim načrtom predvideno proizvodnjo, potrudili pa so se, da bi v danih pogojih čimveč »iztisnili« iz iztrošenih naprav. Moramo reči, da je bil vložen trud primerno poplačan, zlasti v SM jeklarni, nekoliko slabše pa v elektrojeklarni in na plavžu.

Poprečni osebni dohodek jeklarjev za november presega 25.000 din. Te višine ne moremo v celoti pripisati le njihovem uspešnemu delu. Delo na dan praznikov predstavlja pomembno postavko v njihovem osebnem dohodku, zanemariti pa ne gre povečanje osnov za 5 %, kar smo sprejeli ob razpravi o poslovanju v devetih mesecih. Po drugi strani pa moramo jeklarje pohvaliti, da so se zoženemu poslovanju uspešno prilagodili, saj so delo opravili s 784 nadurami manj kot v oktobru, priznanih pa je bilo tudi 1407 manj ur za manjkajoče. Po

urah za manjkajoče so še vedno daleč pred vsemi temeljnimi organizacijami, nadur na delavca pa imajo manj od poprečja Železarnje.

Manjši obseg nadur in ur za manjkajoče je značilen za večino temeljnih organizacij, zlasti za tiste z večjim obsegom nadurnega dela. Pri tem sta izjema le TOZD Transport in TOZD HV Jesenice, ki sta število nadur sicer zelo malo povečali, a imata kar 4,7 oz. 4 % nadur v efektivnih urah, medtem ko je poprečje za Železarno 3 %. Ne gre prezreti tudi velikega skoka v obsegu nadurnega

dela v TOZD Profilarna, kjer so opravili skoraj štirikrat več nadur kot v oktobru, da so s skromnim številom delavcev uspeli uresničiti načrt proizvodnje in s tem krepko preseči planirano izvozno obveznost. V sosednji temeljni organizaciji — Vratni podboji — so bistveno večjo proizvodnjo uspeli opraviti skoraj brez nadurnega dela. Očitno bi ti dve temeljni organizaciji morali tesneje sodelovati na vseh področjih, ne le pri oskrbi z materialom. Ko govorimo o nadurah pa ne moremo mimo temeljne organizacije Remontne delavnice, ki že nekaj mesecev ne uspe znižati obsega nadurnega dela pod

(Nadaljevanje na 2. strani)

VARČUJMO Z ENERGIJO KOT DOBRI GOSPODARJI

Energetska situacija v Sloveniji in Jugoslaviji je še vedno zelo slaba, oziroma nespremenjena in zato za Železarno še vedno velja 10 % omejitev, oziroma zmanjšana poraba, od pogodbeno dogovorjene količine. V zadnjem času se je odjem v Železarni gibal v mejah dovoljenega, kar pa ne moremo trditi za začetek tega meseca, ko so nekateri pozabili na omejitve in neizprosno varčevanje.

Sedanj, za 10 % zmanjšani odjem, smo v Železarni, kakor so nam povedali v TOZD Energetika, dosegli s programiranimi in neprogramiranimi ustavitvami, posebno večjih proizvodnih agregatov in z izklopom dela zunanje razsvetljave. Seveda pa moramo takoj dodati, da ustavitve večjih agregatov v posameznih te-

meljnih organizacijah združenega dela, pomeni manjšo proizvodnjo in s tem povezane posledice.

Da bi čim bolj racionalno in varčno uporabili razpoložljivo električno energijo, je bil v Železarni ponovno izdelan program ustavitve po po-

(Nadaljevanje na 2. strani)

ŽIVAHNA AKTIVNOST ORGANIZACIJ IN ORGANOV ZK V NOVEMBRU

Iz mesečne informacije, ki jo izdaja občinski komite zveze komunistov Jesenice je razvidno, da je bilo v preteklem mesecu največ aktivnosti namenjene razpravam o osnutku resolucije o politiki izvajanja družbenega plana razvoja občine v prihodnjem letu, o izvajanju programa gospodarske stabilizacije, o aktualnih idejno-političnih vprašanjih položaja, družbenopolitičnega organiziranja in delovanja mladih, o idejno-političnem usposabljanju članstva, o ažuriranju in dopolnjevanju varnostnih načrtov in o izvedbi programske-volilnih konferenc v osnovnih organizacijah zveze komunistov.

O osnutku resolucije o politiki izvajanja družbenega plana razvoja občine v letu 1984 so govorili na posvetu s sekretarji osnovnih organizacij zveze komunistov in na seji predsedstva občinskega komiteja zveze komunistov. Pri tem je bil predvsem dan poudarek na uresničevanju programa gospodarske stabilizacije s kratkoročnimi in dolgoročnimi nalogami ter uresničevanju zaključkov osme seje centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije in desete seje centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije. O vsem tem mora v vseh osnovnih organizacijah zveze komunistov pote-

kati konkretna idejno-politična akcija.

V informaciji ugotavljajo, da zaradi različnih vzrokov v vseh sredinah niso dovolj odgovorno pristopili k oceni aktualnih idejno-političnih vprašanj položaja, družbenopolitične organiziranosti in delovanja mladih. Tam pa, kjer so razprave potekale odgovorno in dosledno, ocene razprav kažejo na to, da mladina v občini deluje v raznih kulturno-umetniških društvih, izvenšolski dejavnosti, športnih društvih, stalni mladinski delovni brigadi »Železars«, pa

(Nadaljevanje na 2. strani)

KLJUB TEŽAVAM ŠE VEDNO SPODBUDNI PROIZVODNI REZULTATI

Kljub ogroženosti redne proizvodnje zaradi redukcije električne energije in mirovanju enega plavža, smo po zadnjih podatkih statistične službe sektorja za ekonomiko do vključno 12. decembra dosegli 45.905,8 ton skupne proizvodnje. To je 90,6 % družbenega plana in 101 % operativnega programa. Trenutni rezultati so še zelo ugodni, če upoštevamo proizvodne težave zaradi pomanjkanja koksa in zaradi redukcij, ki najbolj prizadenejo našo proizvodnjo. Zaradi redukcij je zmanjšana proizvodnja v elektrojeklarni, v valjarni žice, valjarni debele pločvine, jeklovleku in elektrodah.

V TOZD Plavž so z enim plavžem izdelali 3.844,8 ton grodlja, kar je 64,9 % družbenega plana in 99,5 % operativnega programa.

V TOZD Jeklarja je bilo do 12. decembra vlitega 14.249 ton surovega jekla. To je 88,7 % družbenega plana in 99,1 % operativnega programa. Od tega odpade na SM jeklarno 8.936 ton ali 105 % operativnega programa, kljub pomanjkanju grodlja, na elektro jeklarjo pa zaradi večkratnih redukcij 5.313 ton ali 90,5 % operativnega programa.

Do 12. decembra je bila zelo ugodna prodaja gotovih izdelkov in storitev, saj je bilo odpremljenih 15.243,7 tone ali 105 % družbenega programa in 116,7 % operativnega programa. Zaloge gotovih izdelkov so še precejšnje, vendar je zaradi pomanjkanja vagonov odprema otežkočena.

PRODAJNI REZULTATI V NOVEMBRU

S prodajo in storitvami prevladujoča v višini 31.379 ton, smo v novembru izpolnili operativni načrt prodaje 95 %, nekoliko višji družbeni načrt prodaje pa 87 %. Količinski zaostanek je odraz pomanjkanja koksa, ki Železarno peči že drugi mesec, delno pa tudi v pomanjkanju polproizvodov.

(Nadaljevanje na 7. strani)

V LETU 1984 SE BO TREBA ODLOČITI: LIVARNA DA ALI NE

V TOZD Livarna v naslednjem letu ne načrtujejo nobene večje investicije, kljub temu pa bo to za livarje zelo pomembno leto, poudarja vodja TOZD Jože Osvald.

»Na nivoju Železarn se bo namreč treba odločiti, ali livarno potrebujemo ali ne. V naši Železarni se odgovorni zdaj nagibajo k temu, da je ne bi razširjali, drugič pa spet k temu, da se livarna razširi in modernizira. Povsem jasno pa je, da taka livarna mora obstajati, če ne pri nas, pa kje drugje; že zaradi povpraševanja po težkih odlitkih v širšem jugoslovanskem prostoru. Takih naročil je vseskozi več, kot jih lahko realiziramo. Povpraševanje po težkih odlitkih, ki jih drugje v Jugoslaviji ni moč odličiti, je vedno večje. Če vzamemo za primer samo ponvice. Lahko bi jih izdelovali za vso Jugoslavijo. Samo iz ženiške železarne smo dobili naročilo za izdelavo 25 takih ponvic, povpraševanje po teh izdelkih pa je tudi v drugih železarnah v državi. Žal pa jih tukaj s sedanji zmogljivostmi lahko izdelamo le 12 do 14 na leto. Ni potrebno posebej poudarjati, da je to delo zelo donosno.«

V TOZD Livarna bodo letos dosegli 1.900 ton skupne proizvodnje. Operativni plan za naslednje leto, ki je enak družbenemu planu, pa predvideva isto količino skupne proizvodnje. Torej bodo proizvodnjo le obdržali na sedanjem nivoju. Osnovni problem, ki tare TOZD Livarna, je prostorska stiska. Temeljna organizacija je lokacijsko razdrobljena. Transportne poti niso urejene tako, kot bi morale biti, za to imajo težave tudi z organizacijo dela. »Prostorsko stisko bo moč rešiti šele potem, ko bo zgrajena Jeklarna 2. Tedaj bi se lahko TOZD Livarna preselila v SM jeklarno, kjer že sedaj formajo težke odlitke. Tudi vakuumsko naprava, ki je tam postavljena, bi bila za nas prednost pri izdelavi zahtevnejših odlitkov.«

Osvojili so CO₂ postopek pri vlivanju jekla, kar je velik uspeh. To tehnologijo nameravajo obdržati tudi v prihodnje, saj je zasnovana izključno na domačih surovinah. Poleg te, danes najbolj očitne prednosti, pa ima CO₂ postopek tudi to prednost pred furansko tehnologijo, da veliko manj onesnažuje okolje. »Ta tehnologija je tudi najbolj primerna za naš proizvodni program. Sicer pa se lahko glede na potrebe v zelo kratkem času tehnološko prilagodimo vsakemu proizvodnemu programu.«

Tako kot pri drugih kovinarskih in metalurških poklicih imamo na Jesenicah težave s kadri tudi v livarstvu. Na Jesenicah smo te poklice zanemarili, pravi Jože Osvald. »Najbolj kritično je stanje pri modelnih mizarjih. Teh sedaj enostavno ni več. Tudi ko bi na ŽIC odprli poseben oddelek za njihovo usposabljanje, je vprašanje, ali bi sploh dobili koga, ki bi jih učil. Pri nas delamo največ za zunanje naročnike. Precej modelov za odlitke, ki so zelo dragi, pa moramo naročati drugje, prav za to, ker nimamo dovolj modelnih mizarjev. Čeprav naročniki modele plačujejo posebej, nam na ta način precej zaslužka odteče drugam, saj stane model za večji odlitek, denimo za ponvico, 200 do 250 starih milijonov. Poleg tega pa izdelovalec s tem izdajamo tudi našo tehnologijo.«

Nekaj manj težav kot z modelnimi mizarji imamo z livarji. Tudi za ta poklic je na Jesenicah malo zanimanja. Že pri šolanju livarjev pa bi ta

poklic morali deliti na izdelovalce kalupov težkih odlitkov in na navadne livarje, ker je tudi delo različno zahtevno. Vedno bolj pa se tudi pri nas kažejo potrebe po visoko kvalificiranih kadrih.«

Da mladih poklic livarja ne privlači, je najbrž poleg težkih delovnih pogojev krivo tudi nagrajevanje. Da bi nagrajevanje postalo čim bolj stimulatивно in bi res izhajalo iz dela, so v TOZD Livarna lani vpeljali poseben premijski sistem nagrajevanja, ki se nekoliko razlikuje od tistih, ki so v veljavi v drugih temeljnih organizacijah. Prilagojen je namreč specifičnim delovnim pogojem v TOZD Livarna in posebnim kriterijem, ki so značilni za to temeljno organizacijo. »Tako, ko je ta premijski sistem začel veljati, se je izkazalo, da je dober, saj je delavce stimuliral za čim večjo proizvodnjo. Produktivnost je znatno narasla. Dosegli smo, da so se začele izkoriščati tiste majhne delovne in inovacijske rezerve, ki vedno obstajajo v vseh delovnih okoljih, in ki jih lahko izkoristimo le z večjim delovnim naporom. To pa lahko dosežemo samo z nagrajevanjem po delu. Prednost tega sistema pa je bila tudi v tem, da je lahko vsak sam izračunal, kakšen osebni dohodek bo dobil za posamezen mesec.«

Z novim premijskim sistemom je storilnost rasla iz meseca v mesec, s tem pa so bile vedno večje tudi premije. Kot zanimivost lahko primerjamo storilnost v letu 1982, ko je bila 10,74 kg izdelkov na uro na moža in v septembra letos, ko je bila 14,31 kg

na uro na moža. Zaradi solidarnosti do nerentabilnih temeljnih organizacij so premije limitirane na 3.700 dinarjev. Posledica tega nerealno postavljenega limita je padec produktivnosti.

Kje so meje, do katerih lahko raste osebni dohodek? To je problem, s katerim se srečujejo tudi drugod. Povsod govorimo, da je treba nagraditi tistega, ki dela. Premijski sistem, ki smo ga vpeljali pri nas, je eden od načinov, kako z boljšim nagrajevanjem narediti več in izčrpati vse rezerve, ki v proizvodnem procesu še obstajajo. Nekateri pravijo, da norme niso realne, da so prenizke, toda previsoko postavljene norme vedno vplivajo na kvaliteto. Zato je treba določiti najbolj optimalno razmerje med kakovostjo in količino izdelkov.«

»Mislim«, je še povedal na koncu razgovora Jože Osvald, »da smo v livarni idealno organizirani. Kakršnako koli reorganizacija bi slabo vplivala na naše delo. Smo zaokrožena celota tako v tehnološkem smislu kot organizacijsko in glede na število zaposlenih. Pot od prevzema naročila pa do začetka proizvodnega procesa je pri nas zelo kratka. Nobenega nepotrebnega člena ni vmes, nobene odvečne birokracije. Tudi ko gre za ceno izdelka ali za rok izvedbe, lahko naročnik dobi vse informacije takoj. Ali je to prav ali ne? Praksa je pokazala, da je.«

Skoda je le, da se delo Livarne končuje z odlitkom. To je dejansko surov izdelek, njegova finalizacija, ki tudi ni preveč obsežna, pa takemu izdelku poveča ceno kar za nekajkrat. Tudi o tem bomo morali v bodoče še razmišljati.«

Sodelavci v TOZD Žičarna (foto S. Kokalj)

ŽIVAHNA AKTIVNOST ORGANIZACIJ IN ORGANOV ZK V NOVEMBRU

(Nadaljevanje s 1. strani)

tudi v samoupravnih organih in delegatskem sistemu. Iste ocene kažejo tudi na to, da mladina ni več pripravljena delovati forumsko in se sestajati zaradi sestankovanja. Posamezne osnovne organizacije zveze komunistov so tudi ugotovile, da za vključevanje mladih iz drugih republik in pokrajin v različne aktivnosti nismo naredili dovolj in da je neaktivnost mladih tudi vprašanje, ali so osnovne organizacije zveze komunistov naredile dovolj za njihovo angažiranje.

Drugo sejo predsedstva občinskega komiteja zveze komunistov so namenili kadrovskim vprašanjem oziroma pregledu evidentiranih kandidatov za člane sekretariatov osnovnih organizacij zveze komunistov in ugotovili, da je bilo uspešno opravljeno. Pri tem so tudi ugotovili, da je skoraj četrtina kandidatov za bodoče sekretarje osnovnih organizacij zveze komunistov opravila eno od oblik idejno-političnega usposabljanja. Na seji so tudi poudarili, da je pomembna naloga vseh komunistov v občini, da odgovorno nadaljujejo s kadrovskimi pripravami pri evidentiranju kandidatov za nove člane v organih zveze komunistov.

Kadrovska komisija, ki se je sestala v preteklem mesecu, je potrdila evidentirane kandidate za člane sekretariatov osnovnih organizacij zveze komunistov v novem mandatsnem obdobju in potrebne povezave članov iz osnovnih organizacij zveze komunistov v skupščinskih in inšpekcijskih službah, carini in milici v osnovne organizacije zveze komunistov v krajevnih skupnostih. Sestala se je tudi statutarna komisija,

ki aktivno deluje na izdelavi osnutka predloga poslovnika osnovnih organizacij zveze komunistov.

V preteklem mesecu so delovne skupine, ki so bile zadolžene od občinskega sveta za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito in občinskega komiteja za SLO in družbeno samozaščito opravile delovne obiske v vseh organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih v občini. Namen teh obiskov je bil, da komitejem za SLO in družbeno samozaščito nudijo pomoč pri ažuriranju in dopolnjevanju varnostnih načrtov. Po oceni je bila naloga dobro opravljena, vendar pa je še nekaj OZD in krajevnih skupnosti, ki bodo morale svoje varnostne načrte še dopolniti.

Občinski komite zveze komunistov je v preteklem mesecu tudi organiziral razgovor s predavatelji, ki predavajo v vseh oblikah idejno-političnega usposabljanja v občini z namenom, da bi izboljšali delo na tem področju. Izrečenih je bilo več koristnih pripomb in predlogov za delo v bodoče.

Naj omenimo še, da med aktivnostmi v preteklem mesecu sodi tudi predavanje Mirana Potrča, vodja delegacije SRS v zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, širšemu družbeno-političnemu aktivu občine, o izvajanju programa stabilizacije in o pogojih gospodarjenja v letu 1984, ki se ga je udeležilo okrog 500 ljudi.

V okviru praznovanja 40-letnice rojstva nove Jugoslavije in dneva republike pa je občinski komite organiziral tudi tovariško srečanje s komunisti, člani zveze komunistov nad 40 let. Ob tej priliki so v zvezo komunistov sprejeli 13 novih članov.

JOŽA VARL DOBITNIK NOVINARSKE NAGRADE

Joža Varl, dolgoletni urednik našega Železarja, je že vsa leta prizadeven in uspešen novinarski delavec. Prav to je bilo povod, da ga je sekcija novinarjev OZD pri Društvu novinarjev Slovenije predlagala za dobitnika novinarske nagrade. Tako se je 8. decembra 1983 udeležil svečanosti v Borovu, kjer so se zbrali najzaslužnejši novinarji glasil OZD Jugoslavije. Sprejel jih je 21.000 članski kolektiv Jugoslovanskega kombinata gume in obutve Borovo. Delavski svet te delovne organizacije jim je na osnovi svojega statuta na predlog ocenjevalne žirije za podeljevanje letošnje nagrade novinarjem glasil organizacij združenega dela Jugoslavije prvič podelil plakete »15. december« z diplomom in 10.000,00 dinarjev nagrade.

Na diplomih je napisano, da ima ta nagrada stalen značaj in je ustanovljena s ciljem, da afirmira delo novinarjev v republikah in pokrajinah. Pri tem so izhajali iz tradicije »Borova«, kolektiva, ki je prvi v naši državi 15. novembra 1932. leta začel izdajati svoj tovariški časopis.

Med sedmimi novinarji, po eden iz vseh jugoslovanskih republik in pokrajin, je bil tudi Joža Varl, glavni in odgovorni urednik našega Železarja. »To priznanje«, pravi sam, »je največje priznanje tudi delavcem temeljnih organizacij in delovnih skupnosti naše Železarn, ki ne le, da 32 let izdajajo svoje glasilo, temveč tudi aktivno sodelujejo pri njegovem oblikovanju.«

Nagrajene novinarje je sprejel tudi predsednik poslovnega odbora SOZD Borovo Nenad Krekić, podeljevanju nagrad pa so prisostvovali poleg predstavnikov kombinata tudi predstavniki občine, regije in član predsedstva sveta Zveze sindikatov Jugoslavije. Pokazali so jim tudi nekaj obratov in film o Borovu ter zanje priredili slavnostno kosilo.

V številnih priložnostnih govorih so poudarili pomen glasil OZD in prispevek nagradencev k razvoju tega tiska na svojem območju in v Jugoslaviji.

Pri Železarju ima za njegovo razširjenost in priljubljenost med bralci prav gotovo veliko zaslug njegov urednik Joža Varl. Po našem časopisu ne segajo le delavci Železarn, ampak tudi ostali prejemniki, zlati vojniki, stipendisti in drugi. To pa dokazuje, da Železar ni le glasilo delovne organizacije, ampak že prerašča njene okvire. Da je njegova usmeritev pravilna, nam dokazuje tudi izbor glasil OZD Jugoslavije za podelitev nagrad.

»Nagrado« je dejal eden od govornikov na svečanosti, »ste prejeli za svoje zavestno, korektno in kvalitetno delo pri tovariškem tisku.«

Jugoslovanski kombinat gume in obutve Borovo je bil že večkrat gostitelj novinarjev iz OZD, kajti resnično se ponaša z dobrim tednikom »Borovo« in zelo urejenim sistemom informiranja.

PRVIČ NAD DVAJSET TISOČAKOV V POVPREČNI KUVERTI

(Nadaljevanje s 1. strani)

devet ur na delavca, oziroma manj kot 6 % vseh opravljenih ur.

V strukturi osebnega dohodka za opravljeno delo se je osebni dohodek po merilih učinkovitosti od 85,6 % zmanjšal na 83,8 %. Razlika je nastala izključno zaradi dodatka za delo na dan praznika, ki je 1,2 % izplačanih osebnih dohodkov za čas opravljanja dela.

Od skupnega zneska izplačanega neto osebnega dohodka je bilo v novembru namenjeno za odsotnost 22,3 % sredstev, mesec pred tem pa 14,8 %. Tudi v tem primeru je edini razlog za slabo strukturo plačanega časa nadomestilo osebnega dohodka za praznične dni. Delež nadomestil za dopust je namreč le dobrih 5 %, pomembno pa so se zmanjšale tudi postavke bolezenske odsotnosti. Upajmo, da to ni le naključje, ampak pravilo, s katerim bi v bodoče lahko računali.

Kot smo že uvodoma navedli, je na višino osebnega dohodka za november pomembno vplival praznik v tistih temeljnih organizacijah, kjer se proizvodnja odvija v neprekinjenem tehnološkem procesu. Tam, kjer ob sobotah in nedeljah proizvodnja miruje, so delavci prejeli plačilo za en dan več kot v oktobru. Vsem delavcem se je povečala osnova osebnega dohodka za 5 %. Tako je skupna vsota osebnega dohodka za dobrih 10 % večja kot za oktober, poprečje na delavca pa prvič presega 20.000 din. Dejanska razlika med obema mesecema je še večja, ker osebni dohodek za oktober vsebuje tudi doplačilo stimulacije za uspešne izvoznike v septembru. Zaradi tega doplačila bodo delavci dveh temeljnih organizacij (Jeklovlek, Elektrode) prejeli manjši osebni dohodek kot prejšnji mesec, čeprav se njihovi rezultati v tem mesecu niso poslabšali.

Oddelek za nagrajevanje

VARČUJMO Z ENERGIJO KOT DOBRI GOSPODARJI

(Nadaljevanje s 1. strani)

sameznih temeljnih organizacijah in opredeljen dnevi, maksimalni odjem električne energije na posameznih ključnih proizvodnih agregatih v času nemotenelega odjema.

Že v zadnji številki Železarja smo napisali, da bomo le s skrajnim varčevanjem in disciplino ublažili sedanjo izredno kritično energetske situacije, pri čemer moramo izhajati iz splošne jugoslovanske skrajno kritične situacije. Kajti tudi, če v Železarni, na primer, ne bi bilo treba omejevat porabe, nam to ne bi dosti koristilo, če električne energije ne bi imeli proizvajalci v drugih republikah in pokrajinah, ki proizvajajo surovine in drugo za našo železarno, pa tudi za vso slovensko industrijo in prehrano prebivalcev.

Ker dosedanja pozivi v Železarni niso imeli željenega učinka, je treba ponovno poudariti življenjsko nujno po varčevanju z vsemi energetskimi mediji. Pri tem bi se, poleg pozivov poslovnega odbora Železarn in delavcev TOZD Energetika, morali v varčevalno akcijo vključiti vsi subjekti v TOZD in delovnih skupnosti, od vodij, delovodij in ostalega vodil-

nega osebja do družbenopolitičnih organizacij. To je namreč tudi pomemben člen stabilizacijskega programa, ne samo v sedanji krizni situaciji z energijo, temveč tudi v bodoče — varčevanje mora postati naša dnevna naloga, kar se bo poleg privarčevane energije in drugega, odražalo tudi v naših poslovnih rezultatih in s tem seveda tudi v naših osebnih dohodkih.

Vsi še nismo dojeli tega, kajti še se dogaja, da so v pogonu motorji, čeprav agregat stoji, da nam po nepotrebnem gorijo luči, nekontrolirano uhaja para ali hladilna voda in podobno. Naš življenjski in skupni interes je, da z vsemi energetskimi mediji skrajno varčujemo, da bi ohranili kolikor toliko planu približan nivo proizvodnje in delo za vse delavce v vseh temeljnih organizacijah.

V zvezi z energetsko situacijo naj še omenimo, da je bil iz republiknih rezerv odprt akreditiv za uvoz 8.000 ton kokska, ki bo v naslednjih dneh postopno prihajal na Jesenice, kar pa seveda še vedno ni dovolj, da bi lahko z daljšo perspektivo ponovno začel obratovati tudi drugi plavž.

Železarski globus

JAPONSKA

Japonska železarska družba Nippon Steel Co. je razvila nov način za izkoriščanje občutne toplote koksarskega plina, ki ga praktično že uporabljajo v koksarni te družbe Nagoya. Osnovni princip tega načina so rekuperatorji, montirani za odvod plina iz koksarskih baterij, ki izkoriščajo občutno toploto pri temperaturi okoli 700 stop. C ogretega plina in jo ponovno izkoriščajo za ogrevanje mešanice koksarskega in plavžnega plina, s katero kurijo baterije in kroži v zaprtem sistemu. V tej napravi prihranijo letno 1370 ki mazuta in jo je mogoče montirati med obratovanjem. V železarni Oita te družbe pa imajo že izboljšani način, s katerim zmanjšajo vlogo premoga pred koksanjem na okoli 5 %. S tem povečajo proizvodnjo koksarne za okoli 10 %, zmanjšajo porabo plina za ogrevanje (15.300 kl ekvivalenta mazuta letno) in izboljšajo kakovost proizvedenega kokska. S tem tudi omogočajo bolj stabilno obratovanje koksarne in podaljšajo življenjsko dobo baterij.

RAZPRAVA O USKLAJEVANJU VIŠINE OSEBNEGA DOHODKA

V predzadnji številki Železarnja sem pod tem naslovom razmišljal o dilemi, kako deliti osebne dohodeke: vsem delavcem enako ali vsakemu po njegovem prispevku k skupnemu rezultatu. S tem vprašanjem se je ukvarjalo največ SDS, zato sem odgovoru posvetil največ prostora.

Odgovori na ostala vprašanja, razmišljanja in zahteve bodo krajši. Opravičujem se vsem tistim SDS, ki ne bodo našle odgovora na svoja vprašanja v tem sestavku, ker bo prostora dovolj le za obravnavo tistih, ki so neposredno vezana na sprejete ukrepe in so bila predmet razprave na večjem številu sestankov SDS.

Najprej o vsebini oziroma osnovi poravnave. Če izhajamo iz dejstva, da se poravnava izplačuje kot pripadajoči del osebnega dohodka, glede na dosežen poslovni rezultat, tedaj je vsak delavec lahko udeležen pri delitvi tega rezultata le v tolikšnem deležu, kot je zanj prispeval. Delavec v času odsotnosti z dela ne more prispevati k rezultatu poslovanja, zato morajo biti vsa nadomestila za odsotnost izločena iz osnove za poravnavo. To velja tudi za bolezensko odsotnost, ki je posledica nesreče pri delu (zahteva večih SDS in delavskega sveta TOZD Profilarna, da se to nadomestilo v bodoče vključi v osnovo). Delavec prejemal v primeru nesreče pri delu večje nadomestilo kot za druge vrste bolezenske odsotnosti. Če ocenjujemo, da je ta stopnja solidarnosti premajhna, moramo razmišljati o spremembi osnove za nadomestilo, v nobenem primeru pa ne moremo odsotnosti povezati z doseženim rezultatom in udeležbo v poravnavi.

Razmišljanja nekaterih SDS (in delavskega sveta TOZD HV Bela) so šla v smeri, da je v osnovo poravnave vključen prevelik del osebnega dohodka. Mišljeno se bile predvsem premije za nadpovprečne rezultate, ki so bile glede na dosežene proizvodne rezultate po temeljnih organizacijah različne. Priznati je treba, da so bile zaradi prilagajanja operativnih planov v posameznih mesecih v nekaterih temeljnih organizacijah izplačane večje premije, kot bi pripadale glede na izpolnjevanje gospodarskega načrta proizvodnje. Ta pojav pa ni bil pogost, zato je višina izplačil za premije v dobri meri vzporedna z uspešnostjo izpolnjevanja planov proizvodnje po gospodarskem načrtu za leto 1983 in ni razloga, da bi najbolj stimulativni del osebnega dohodka izločili iz osnove za poravnavo.

Številne SDS so v razpravah postavile zahtevo, da se osnova osebnega dohodka poveča na račun gibljivega dela. Delavski svet TOZD HV Bela je v tej smeri šel še nekoliko dalje s tem, da zahteva, da se čimprej ukinejo vsi dodatki, premije in stimulacije ter se izdela pravilno nagrajevanje po delu in rezultatih dela.

Zahteva po zmanjšanju deleža gibljivega dela na račun povečanja osnov je že dolgo prisotna in je bila upoštevana v predlogu sprememb sporazuma pred dvema letoma. Ta sprememba namreč pogojuje prilagoditev še nekaterih drugih rešitev v sistemu delitve osebnega dohodka, zato je ne moremo izpeljati ločeno od sprememb sporazuma. V pripravljenih tezah sprememb sistema nagrajevanja (ki gredo v naslednjih dneh v razpravo), so zahteve po zmanjšanju gibljivega dela upoštevalne, vključno z zahtevo delavskega sveta TOZD HV Bela, da se prečisti sistem dodatkov in stimulacij ter postavi bolj trdna soodvisnost med vloženim delom in prejetim osebnim dohodkom. Premagati moramo težnjo, da s sistemom meril za delitev osebnega dohodka vplivamo na višino sredstev za osebne dohodeke za TOZD, medtem ko dobrega delavca ne znamo in nečemo dovolj spodbuditi, če osebni dohodek po merilih učinkovitosti ni bogatejši za vse delavce.

Samoupravne delovne skupine so postavljale tudi zahtevo, da se mora- jo kriteriji za oblikovanje višine poravnave v naslednjih letih sprejeti v ustreznih samoupravnih aktih. Sedanji sporazum o razporejanju čistega dohodka preveč togo in enostransko določa odvisnost osebnega dohodka od doseženih rezultatov, zato njegovih določil v praksi ne moremo dosledno izvajati. Delovni osnutek sprememb tega sporazuma je pred razpravo na odboru za uresničevanje zakona o združenem delu. Po programu aktivnosti bomo spremembe sprejemali v prvi polovici prihodnjega leta, kar pomeni, da bodo kriteriji za ugotavljanje višine sredstev osebnega dohodka po temeljnih organizacijah znani in sprejeti pred periodičnim obračunom za prvo polletje.

Mnoge pripombe so se nanašale na višino poravnave v povezavi z rastjo življenjskih stroškov. Ugotovitve SDS so točne, da ob taki višini poravnave rast osebnega dohodka še zdaleč ne pokriva povečevanja življenjskih stroškov. Pri tem pa se moramo zavedati, da je zaostajanje realne višine osebnega dohodka splošno, ni značilno samo za osebne dohodeke v naši delovni organizaciji. Prevelika potrošnja v preteklih letih je bila pomemben dejavnik za gospodarska neskladja, ki so nas potiskala v sedanjo krizo, zato je bilo upadanje realne vrednosti osebnega dohodka nujno. Na tem področju se ustalitevna prizadevanja dosledno uresničujemo v vsej Sloveniji in skoraj brez izjeme v vsej državi, zato zahteve po večjih osebnih dohodkih na tej osnovi ne moremo upravičiti.

Po višini osebnega dohodka se moramo primerjati z drugimi delovnimi organizacijami, predvsem tistimi, ki se ukvarjajo z enako ali sorodno dejavnostjo, hkrati pa moramo medsebojno primerjati tudi dosežene poslovne rezultate. Med dvanajstimi proizvodnimi delovnimi organizacijami v črni in barvisti metalurgiji Slovenije je osebni dohodek naše delovne organizacije po povprečni višini na tretjem mestu, v istem obdobju lani pa je bil na sedmem mestu. Dosežena rast osebnega dohodka je upravičena, saj so se tudi poslovni rezultati Železarnje izboljšali bolj kot v panogi in bolj kot v gospodarstvu naše republike. Toda, če višino osebnega dohodka primerjamo z dohodkom ali čistim dohodkom na delavca, lahko ugotovimo, da smo večje deleže namenili za osebne dohodeke in manj za sredstva poslovne- ga sklada kot večina delovnih organizacij v panogi. Če bi za osebne dohodeke namenili več sredstev, bi sredstva za širitev bodočega poslovanja še bolj osiromašili.

Višina poravnave je bila za nekatere SDS sporna, tudi z vidika razlik med temeljnimi organizacijami. Pri tem je potrebno omeniti številne pripombe, predvsem iz temeljne organizacije Valjarna bluming štekel. Delavci te temeljne organizacije so namreč dosegli zelo skromen poslovni rezultat, ki pomembno odstopa od rezultatov drugih temeljnih organizacij, ki so načrtovan dohodek dosegle, nekatere pa celo visoko presegle. Enomesečni izpad proizvodnje zaradi okvare motorja na štelu je bil upoštevan kot objektivni pogoj, tako da zaradi tega ni trpela višina poravnave. Kljub temu je bil delež poravnave za delavce te temeljne organizacije najmanjši. Vzroke za to morajo delavci iskati predvsem v presežanju planskih stroškov za 132,8 milijona dinarjev, medtem ko je večina drugih temeljnih organizacij uspela poslovati z nižjimi stroški od načrtovanih.

Težko bi utemeljili razprave, da smo vsi delavci Železarnje približno enako, včasih bolj včasih manj prizadevni. Nekatere temeljne organizacije iz leta v leto presegajo postavljene načrte, ki se iz leta v leto povečujejo (npr. TOZD Jeklovlek), druge pa iz leta v leto zaostajajo (npr. TOZD Valjarna bluming štekel). Ob takih razlikah v poslovanju bi bil enak odstotek poravnave krivica in nespodbuden za delavce najuspešnejših temeljnih organizacij in istočasno potuha za neuspešno poslovanje drugih temeljnih organizacij.

Na kriterije za določitev višine ni bilo konkretnih pripomb, nekaj pa se jih nanaša na obveščenost o rezultatih, kaj uporabljeni kriteriji prinašajo posameznim temeljnim organizacijam. Postavljena je bila neposredna zahteva, da se mora višina poravnave objaviti v Železarnju. Menim, da je pri tem mišljen odstotek poravnave, zato na tem mestu podajam le pregled, koliko odstotkov izplačanega osebnega dohodka za opravljeno delo v devetih mesecih so dobili delavci posameznih temeljnih organizacij in delovnih skupnosti:

Plavž	5,0
Jeklarina	5,1
Livarna	5,4
Valjarna bluming štekel	4,4
Valjarna žice	5,8
Valjarna debele pločev.	5,5
HV Bela	4,8
HV Jesenice	5,7
Žičarna	5,6
Profilarna	5,7
Vratni podboji	5,3
Jeklovlek	5,8
Elektrode	5,3
Želblarna	4,9
Strojne delavnice	4,8
Remontne delavnice	4,8
Vzdrževanje	4,8
Energetika	5,3
Transport	5,1
Komerciala — finance	4,9
Kadrovsko-spl. zadeve, infor.	4,9
SEO, TKR, NG	4,8
Družbena prehrana	5,1

Naj k razpredelnici dodam le še ugotovitev, da je razlika v poslovnih rezultatih mnogo večja od razlik v višini poravnave med temeljnimi organizacijami. Dovolj zgovoren je podatek, da je TOZD Valjarna žice in profilov ob mnogo manjših stroških poslovanja od planiranih presegla načrtovan dohodek za 55 %. Istočasno je TOZD Valjarna bluming štekel zaradi visokih stroškov dosegla le 68 % planiranega dohodka. Ob tem je seveda TOZD Valjarna žice in profilov oblikovala bogata sredstva poslovnega sklada, TOZD Valjarna bluming štekel pa je poslovala z izgubo.

Delavci delovnih skupnosti so po sprejetih kriterijih prejeli podpoprečno poravnavo. Pripomb glede višine poravnave s strani delovnih skupin v skupnih službah ni bilo. Nekatere SDS iz temeljnih organizacij pa so menile, da bi zaostajanje poravnave v skupnih službah moralo biti večje, ker so odgovorne za slabo oskrbo z vložkom. Te delovne skupine pravilno ugotavljajo, da preskrba z vložkom ni potekala skladno s potrebami proizvodnih temeljnih organizacij, ne smemo pa prezreti, da so nekatere temeljne organizacije le bile solidno preskrbljene z vložnimi materiali. Delo skupnih služb se odraža v rezultatih vseh temeljnih organizacij, ne le poslovno manj uspešnih, zato zahteva po manjšem osebnem dohodku, mimo meril, ni upravičena.

Razprava o usklajevanju višine osebnega dohodka se je ponekod razširila tudi na problematiko razvida in analitičnega vrednotenja delovnih nalog. Stične točke obeh problematik so samoupravne delovne skupine opredeljevale tako, da je povečevanje osebnega dohodka dobrodošel ukrep, vendar se v ničemer ne rešuje problematike, s katero se ukvarjamo že nekaj let. Vsi se s tem strinjamo, ne zavedamo pa se, kakšen je obseg te naloge. Podali bi lahko le še nadaljevanje. Tudi po uveljavitvi razvida in analitičnega vrednotenja nas čaka še mnogo dela, da bi dosegli delitev po delu in rezultatih dela za vsakega delavca našega kolektiva. Razvid je šele temeljni kamen na katerem bomo gradili bodoče delitvene sisteme, sam delitveni sistem pa je potrebno stalno negovati, dopolnjevati in prilagajati usmeritvam, gospodarskim pogojem, specifičnim potrebam temeljnih organizacij in ne nazadnje zahtevam delavcev, ki jih želimo s sistemom delitve spodbujati k dobremu delu. Žal pa se zelo razlikujemo pri zahtevah, kaj in kdaj je prav in dovolj spodbudno.

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 19. DO VKLJUČNO 25. DECEMBRA

19. december, dr. MARIN GABROVŠEK, član poslovnega odbora, Bled, Ribenska 8, tel. št. 78-157.

20. december, ALEKSANDER JEZERŠEK, vodja TOZD HV Bela, obvestiti telefon 061-266-191.

21. december, VALENTIN MARKEŽ, vodja TOZD Vzdrževanje, Jesenice, Cesta talcev 4/a, tel. št. 83-345.

22. december, ANTON KELVIŠAR, vodja TOZD Žičarna, Jesenice, Cesta na Golico 16.

23. december, ALEKSANDER KAVČIČ, vodja TOZD HV Jesenice, Jesenice, Titova 85, tel. št. 81-413.

24. december, JANEZ KOMEL, vodja marketinga, Jesenice, Janševa št. 6, tel. št. 81-026.

25. december, JOŽE KRAMAR, vodja TOZD Energetika, Mojstrana, Dovje št. 112.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. ure do 6. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva mora dežurni opraviti obhod po železarni, svoje ugotovitve vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 19. 12.	BORUT CEGNAR	SAŠO DOLŽAN
TOREK — 20. 12.	JOŽE PEZDIRNIK	BOGOMIR SVETINA
SREDA — 21. 12.	ZDENKO CUND	BOŽO INTIHAR
ČETREK — 22. 12.	FRANC BERNIK	ALOJZ SLIVNIK
PETEK — 23. 12.	MARJAN DROLČ	BERTI KRAPEŽ
SOBOTA — 24. 12.	VLADO REPE	IVAN MEŽIK
NEDELJA — 25. 12.	MITJA KERSNIK	JOŽE CEJ

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 3551; vezni telefon je: 2317.

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14. do 18. ure; nočni pa od 18. do 6. ure.

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6. do 18. ure; nočni pa od 18. do 6. ure.

OPOZORILO!

Od 25. novembra 1983 dalje poteka dežurstvo vzdrževanja v novih prostorih, t.j. v sobi št. 15, I. nadstropje upravne stavbe TOZD Vzdrževanje.

Prevzem dnevnega dežurstva na delovni dan se izvede na tajništvu TOZD Vzdrževanje, kjer bo dežurni dobil dežurno knjigo in ključ sobe dežurnega.

Jutranji dežurni na delovni dan preda raport v pisarni vodje TOZD Vzdrževanje, knjigo in ključ pa odda na tajništvu TOZD Vzdrževanje.

Primopredaja dežurstva na prosti dan se izvede v sobi dežurnega vzdrževanja.

Nova telefonska številka dežurnega vzdrževanja je 3551!

SLUŽBA OBRTNE AMBULANTE

Od 19. do 24. decembra bodo delale naslednje obratne ambulante:

DOPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta — dr. Želimir Cesarec.

POPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Marija Može Kovačič.

DISPANZER ZA BORCE: dr. Marija Može Kovačič.

ZOBNE AMBULANTE:

DOPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.

Za borce vsak dan od 11. do 12. ure.

III. zobna ambulanta — dr. Bela Gazafi.

POPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.

V soboto, 24. decembra, samo dopoldne: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.

KADROVSKA GIBANJA V NOVEMBRU

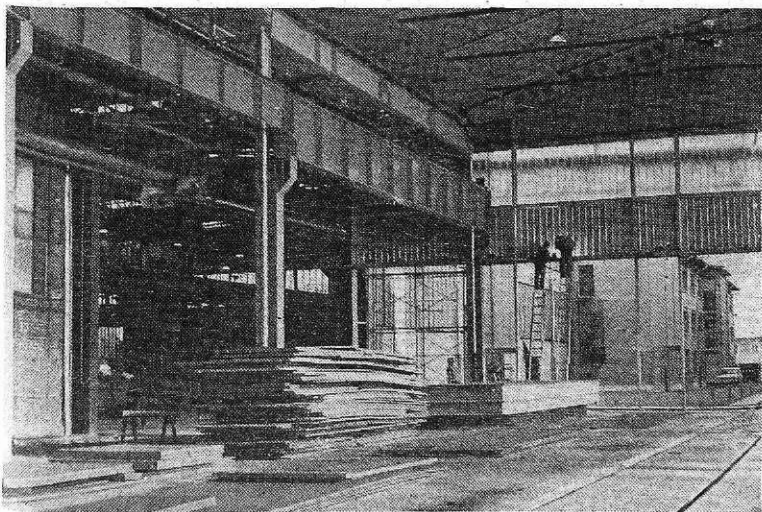
SKUPNOSTI DEL.	RAZMERJE				PREKINILI DEL.	RAZMERJE				POVR. ŠTEV. ZAPOŠLENIH V LETU 1983	DELOVNO ŠTEV. V LETU 1983
	iz JLA	disciplin- sticij	ostali	SKUPAJ		iz JLA	disciplin- sticij	ostali	SKUPAJ		
FLAVŽ										228	215
JEKLARNA			6	6		4	1	1	6	705	697
LIVARNA						1	1		2	86	84
VALJ. BL. ST.						1			1	390	361
VALJ. ŽICE	1		2	3		1			1	172	154
VALJ. DEB. FL.			2	2						173	171
HL. VALJ. BELA			3	3		1			1	280	278
HL. VALJ. JES.			2	2						225	214
ŽIČARNA			3	3						265	236
PROFILARNA	1			1						71	65
VRAT. FODB.										48	55
JEKLOVLEK			1	1						155	145
ELEKTRODE	1			1						255	250
ŽELBLARNA						1			1	88	84
STROJ. DEL.	1			1						340	320
REMONTNE D.	1		1	2		1			1	505	500
VZDRŽEVANJE						1	1	1	3	554	555
ENERGETIKA										247	246
TRANSPORT			7	7						375	370
DS KO-PI			1	1		1			1	277	282
DS K S I	1		3	4		2			2	350	365
DS E T N						1			2	480	487
DRUŽB. PREHR.			2	2		1			1	170	172
SKUPAJ	6		33	39		9	9	5	27	5439	5306

STAROSTNO SO BILI UPOKOJENI: MARINO GRAZIUTTI, 1923, Jeklarina — 33 let v ŽJ; MILAN KERIN, 1928, Livarna — 35 let v ŽJ; ALOJZ KOVAČ, 1923, Vzdrževanje — 30 let v ŽJ; IVAN MOKOREL, 1923, OTK — 31 let v ŽJ in FRANC PUC, 1923, OTK — 34 let v ŽJ.

Upokojenim sodelavcem želimo, da bi dolgo uživali težko zaslužen po- koj!

UMRLI: DRAGOMIR BLAGOJEVIČ, 1939, Želblarna — 12 let v ŽJ; OMER CRNOVIČ, 1928, Valjarna Bela — 32 let v ŽJ; MIRKO NOČ, 1930, Remontne delavnice — 32 let v ŽJ in KAROL VUK, 1931, Valjarna žice — 25 let v ŽJ.

Svojcem naše iskreno sožalje!

Nova linija adjustače Valjarne debele pločevine (foto I. Kučina)

Rafko Penic

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

4. SEJA ODBORA ZA KADRE IN DRUŽBENI STANDARD PRI DS ŽELEZARNE

V petek, 25. novembra, so se ponovno sestali člani odbora za kadre in družbeni standard pri delavskem svetu Železarne Jesenice. Pri pregledu izpolnjevanja sklepov prejšnje seje, ki je bila 14. oktobra, so ugotovili, da so ostali nerealizirani trije sklepi s področja izobraževanja (dva se nanašata na povrnitev štipendije, eden na povrnitev stroškov šolanja) in dva sklepa s področja družbenega standarda (ukinitve prodaje delicatessnih izdelkov in predlog priprave dveh toplih in dveh delicatessnih obrokov).

Potrdili so predloge kadrovskega sektorja (pobudo je dala TOZD Strojne delavnice) za dodatno stimuliranje učencev, ki se odločajo za deficitarne poklice v Železarni: — Vsi štipendisti, ki se izobražujejo v programih CSUI Jesenice, so v času pouka, to je od 1. septembra do sredine oz. konca junija, upravičeni do bonov za malico.

— Štipendisti metalurške in kovinsko predelovalne usmeritve ob redovnih konferencah dobijo nagrade v višini zadnje štipendije pod pogojem, da je splošen uspeh najmanj DOBER.

— Odbor priporoča vsem TOZD, da učencem v 2. točki navedenih usmeritev za proizvodno delo odobri posebne nagrade glede na njihovo delovno uspešnost in prizadevnost.

— Predlogi veljajo od prve redovne konference dalje.

Potrjen je bil predlog nagrajevanja učencev (proizvodno delo in delovna praksa) in inštruktorjev v usmerjenem izobraževanju v sledeči višini:

Proizvodno delo	
zelo uspešno	
30 odstotkov povprečnega OD SRS, t. j. 14.000 din	4.200 din/mesec
uspešno	
25 odstotkov povprečnega OD SRS, t. j. 14.000 din	3.500 din/mesec
Delovna praksa	
zelo uspešno	
20 odstotkov povprečnega OD SRS, t. j. 14.000 din	2.800 din/mesec
uspešno	
15 odstotkov povprečnega OD SRS, t. j. 14.000 din	2.100 din/mesec

višje šole (1. in 2. letnik)	
20 odstotkov povprečnega OD SRS, t. j. 14.000 din	2.800 din/mesec
visoke šole (3. in 4. letnik)	
25 odstotkov povprečnega OD SRS, t. j. 14.000 din	3.500 din/mesec

Nagrajevanje izvajalcev proizvodnega dela (inštruktorjev), ki imajo opravljen inštruktorski izpit, (inštruktorji, ki nimajo opravljenega inštruktorskega izpita, prejmejo polovično nagrado):

1 do 2 učenca	
10 odstotkov povprečnega OD SRS	1.400 din/mesec
3 do 4 učenca	
13 odstotkov povprečnega OD SRS	1.800 din/mesec
5 ali več učencev	
16 odstotkov povprečnega OD SRS	2.200 din/mesec

Potrjen je bil predlog, da bi bili izvajalci proizvodnega dela in delovne prakse tudi mentorji pripravnikov iz skrajšanih, 2-letnih in 3-letnih programov usmerjenega izobraževanja ter nagrajeni po lestvici iz prejšnjega odstavka.

Navedene vsote veljajo za šolsko leto 1983/84.

Spremenjen je bil sklep odbora, sprejet 23. 3. 1977 leta, s katerim je bil kadrovski sektor pooblaščen, da z delavci oz. štipendisti, ki ne izpolnjujejo pogodbениh obveznosti, sklene izvensodno poravnavo. Mesečni

obrok odplačila je za delavce, ki prekinajo delovno razmerje oz. štipendiste, ki se ne zaposlijo v ŽJ, 5 % od skupne vsote oz. najmanj 1.000 din, za delavce, ki ostanejo še naprej v delovni organizaciji oz. štipendiste, ki se zaposlijo v ŽJ, pa 3 % od skupnih stroškov oz. najmanj 500 din. Potrjena je bila nova višina najmanjšega možnega obroka s 1.000 na 2.000 din ter s 500 na 1.000 din. Nova višina velja od 1. 1. 1984 dalje.

Potrjen je bil predlog razpisa kadrovskega štipendij za šolsko leto 1984/85, in sicer:

Usmeritev	Stopnja zahtevnosti	Število štipendij
VISOKE ŠOLE		
dipl. ing. metalurgije	VII	7
dipl. ing. strojništva	VII	6
dipl. ing. elektro tehnike	VII	3
dipl. ing. gradbeništva	VII	1
dipl. ing. matematike	VII	1
dipl. ing. računalništva	VII	1
dipl. oec. (fin. usm. 2)	VII	4
(kom. usm. 2)		
VIŠJE ŠOLE		
ing. strojništva	VI	2
ing. elektro tehnike	VI	1
SREDNJE USMERJENO IZOBRAŽEVANJE		
Metalurška usmeritev		
SR:		
4-letni program	V	15
3-letni program	IV	34
Kovinsko predelovalna usmeritev		
SR:		
3-letni program	IV	75
SKR program:		
metal. in kovin. predelovalna usmeritev	II	30
Elektro tehniška usmeritev		
SR:		
3-letni program — 1. letn.	IV	3
4-letni program — elektronika	V	3
Kemijska usmeritev		
SR:		
4-letni program	V	6
Gradbena usmeritev		
SR:		
3-letni program (tesar)	IV	2
Gostinsko turistična usmeritev		
SR:		
3-letni program (kuhar 3)	IV	4
(natakar 1)		
Družboslovna usmeritev		
SR:		
4-letni program — adm. dej.	V	1
Naravoslovno tehniška usmeritev		
SR:		
4-letni program — 1. letn.	V	4

V nadaljevanju je odbor obravnaval še vlogo za spremembo stopnje šolanja, dve vlogi za podaljšanje rok zaključka šolanja in tri prošnje za finančno pomoč.

Obravnavali in potrdili so smernice in izhodišča za delitev sklada skupne porabe v letu 1984: sredstva za sklad skupne porabe naj se gibljejo v okviru resolucije, usmeritev za gospodarjenje v SR Sloveniji in občinskih planskih usmeritev o razporejanju dohodka in sredstev za OD; sredstva, namenjena za regrese, prehrano, jubilejne nagrade, počitniške domove in odpravnine naj se povečajo v skladu z rastjo osebnih dohodkov; vse ostale postavke ostanje nominalno na ravni leta 1983; vsota, potrebna za preureditev samskih domov v družinska stanovanja in garsonjere, naj se prikaže kot posebna rubrika; sredstva, namenjena za realizacijo programov KS, MDB in sredstva za dedka Mraza se povečajo; v primeru, da bi bila sredstva sklada skupne porabe oblikovana višje, kot jih ocenjujemo, jih bomo usmerili v stanovanjsko gradnjo; tudi med letom prosta sredstva sklada skupne porabe obračamo prav tako na področju potrebe stanovanjske gradnje.

Z veljavnostjo od 1. 1. 1984 dalje je bila potrjena nova višina osebnega prispevka za prevoz na delo in z dela v višini 300 dinarjev.

Obravnavan je bil predlog uvedbe delavskega avtobusa v smeri Jesenice — Bohinjska Bela — Jesenice. Člani odbora so ugotovili, da je uvedba omenjene smeri nujno potrebna, zato je predlog potrdil s pogoji, ki so bili dogovorjeni med oddelkom za družbeni standard in vodstvom TOZD Potniški promet Jesenice. Omenjena proga je bila uvedena s 1. 12. 1983.

Štirim društvom je odbor odobril finančno pomoč: Gorski reševalni službi Jesenice 45.000 dinarjev, TVD Partizan Gorje — Društvo za telesno vzgojo in rekreacijo (sekciji za odbojko) 25.000 dinarjev, SD Mojsirana — sekciji za teke 15.000 dinarjev in Zvezi za keglanje na ledu SRS Jesenice 20.000 dinarjev.

V nadaljevanju so člani odbora obravnavali cene delicatessnih proizvodov v delilnicah hrane v Železarni ter problematiko priprave toplega obroka in kapacitet kuhinje Železarne. Glede na to, da je problematika vedno bolj pereča, je večina članov menila, da bi dobili tudi delicatessne obroke samo za bon, brez doplačil. Podprli so predlog o dnevnih pripravah dveh toplih in enem delicatessnem obroku, ki naj bi se dobili samo za bon, potrebno pa bo zagotoviti tudi zadostne količine prehranskih proizvodov ter korenito spremeniti sedanji sistem izvajanja družbene prehrane v Železarni. Imenovali so tudi ožjo komisijo (v sestavi: vodstvo TOZD Družbena prehrana, Božo Pančur — vodja oddelka za družbeni standard ter Janez Vilman — član odbora), ki bo proučila možnosti TOZD Družbena prehrana v zvezi z nabavo suhomesnih proizvodov in konzerv, kapacitete kuhinje ter opremljenosti delilnic hrane. Na osnovi teh ugotovitev bo pripravila predlog ukrepov za izvajanje družbene prehrane v Železarni.

Obravnavana je bila informacija oddelka za družbeni standard, v kateri je odbor navzoče seznanil o neupravičeni izgradnji objektov, ki so jih stanovanjci Straže zgradili brez dovoljenja na zemljišču Železarne (prav tako so okolico naselja preuredili v vrtove). Sprejeti so bili predlogi sklepov, ki jih bo odbor posredoval v obravnavo odboru za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne: CPSI — D. L.

TOZD Jeklovlek

8. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V TOZD Jeklovlek je bila 7. decembra osma redna seja odbora za gospodarstvo, ki jo je vodil predsednik Stane Horvat. Pri pregledu sklepov sedme seje so ugotovili, da so izvedeni.

Odbor je v nadaljevanju potrdil operativni plan proizvodnje, ki je enak gospodarskemu načrtu in je skupno 1.980 ton, od tega je vlečnega jekla 1.670 ton, brušenega 170 ton in valjano poboljšane 140 ton.

Odbor je poudaril, da mora biti pri predelavi jekla zagotovljena večja tehnološka disciplina.

Zadolžili so prodajni oddelek, naj takoj zagotovi naročila za BK linijo v dimenziji nad 17 mm za januar, da bodo lahko v TOZD Valjarna žice in profilov pripravili vložek.

ODSOTNOST V NOVEMBRU				
	bolovanje %	redni let. dopust %	ostala odsotnost %	skupna odsotnost %
FLAVŽ	12.43	5.18	1.19	18.80
JEKLARNA	9.60	6.36	0.93	16.89
LIVARNA	10.77	4.30	1.12	16.19
VALJ. BL. ET.	6.09	5.85	0.80	12.74
VALJ. ŽICE	4.06	5.97	0.62	10.65
VALJ. DEB. FL.	4.80	6.97	0.70	12.47
HL. VALJ. BELA	6.05	5.57	0.75	12.37
HL. VALJ. JES.	7.41	4.08	1.00	12.49
ŽICA	8.43	4.93	0.51	13.87
PROFILARNA	3.20	3.91	0.41	7.52
VRATNI PODOBOJI	6.13	5.30	0.05	11.48
JEKLOVLEK	6.22	4.12	0.31	10.65
ELEKTRODE	14.04	3.93	0.66	18.63
ŽEBLJARNA	9.15	4.60	0.96	14.71
STROJ. DELAVNICE	6.20	4.63	0.77	11.60
REMONT. DELAVNICE	4.61	5.51	0.75	10.87
VZDRŽEVANJE	6.89	5.22	0.48	12.59
ENERGETIKA	3.36	7.25	0.89	11.50
TRANSPORT	9.25	6.90	0.48	16.63
KO - FI	6.26	5.17	0.19	11.62
K S I	7.72	7.98	1.35	17.05
E T N	3.79	5.59	0.55	9.93
DRUŽ. I. REHRANA	10.01	4.96	0.13	15.10
ŽELEZARNA	7.22	5.65	0.70	13.57

6. SEJA ODBORA ZA SPLOŠNE ZADEVE PRI DS ŽELEZARNE

V četrtek, 1. decembra, so se na šesti seji sestali člani odbora za splošne zadeve pri delavskem svetu Železarne. Pri pregledu izvajanja sklepov prejšnje seje so ugotovili, da so vsi realizirani.

Odobrili so osem službenih potovanj v tujino, in sicer:

— Milanu BUDJI — vodju zunanje trgovine in Mihiu STOJANU — vodju TOZD Elektrode k firmi Oerlikon v Zürich v Švico, kjer naj bi se dogovorila o obsegu našega izvoza v letu 1984, pregledala poslovno sodelovanje v letu 1983 v okviru kooperacijske pogodbe ter možnosti in pripravljenost omenjene firme za sofinanciranje investicije za proizvodnjo aglomeriranih praškov v TOZD Elektrode.

— Stanetu ŠTEFANČIČU iz ERC v Belgijo k firmi Steriabel na primopredajo softverskih paketov in v železarno Sidmar na izobraževanje, na katerem naj bi bil seznanjen z delom s kupljenimi paketi.

— Borisu BREGANTU — predsedniku poslovnega odbora in Borisu PESJAKU — vodju finančno računovodskega sektorja v Zahodni Nemčiji k Hermes v Bonn in KFW ter Ljubljanski banki v Frankfurt, zaradi sklepanja pogodb za uvoz opreme za Jeklaro 2 ter razgovora pri posojilodajalcu.

— Vasiliju KOMANU — vodju ERC v Francijo na obisk tovarne IBM v Montepellier ter v Ženevo v Švico na razstavo Telecom '83.

— Danielu AZMANU — vodju oddelka za kooperacijo in metalurško menjavo v Celovec v Avstrijo. Namen potovanja je sklenitev kooperacijskega posla med ŽJ, KIG, Merkurjem in firmo Geissler — izvoz hladno valjane pločevine, predelane v sodove, v okviru kooperacijskega posla bomo uvozili ferolegure.

— Klemenu HRIBARJU — vodju tehnološkega razvoja avtomatnih in obdelovalnih jekel in Alešu LAGOLI — vodju strukturnih raziskav v RO sta bili naknadno odobreni dve dnevnici zaradi preložitve in spremembe prevoznega sredstva.

— Janezu BICKU — vodju TOZD Jeklarne, Henriku ZUPANU — vodju SM Jeklarne in Stanku ČOPU — strokovnemu sodelavcu iz sektorja novogradenj v železarno Det Danske Staalvalsevaerk v Frederiksvaer na Dansko na ogled peči z ekscentričnim izpustom, hkrati naj bi pridobili podatke o obratovanju in procesu izdelave jekel ter možnosti izdelave tudi drugih vrst jekel.

— Borisu BREGANTU — predsedniku poslovnega odbora, Ernestu PUŠNIKU — vodju komercialnega sektorja in Borisu PESJAKU — vodju finančno-računovodskega sektorja k firmi Mannesmann Demag v Zahodni Nemčiji na zaključitev razgovora v zvezi z dobavo opreme za Jeklaro 2 in realizacijo protidobavnih namenjenih vračilu posojila za nabavo opreme.

V nadaljevanju je odbor potrdil povišanje znižane kilometrine s 3,73 din na 4,50 din. Predlog nove višine dnevnice, nočnin in kilometrine za službena potovanja je bil sprejet na seji odbora 6. septembra, zato tudi nova višina znižane kilometrine velja od 6. septembra dalje (znižana kilometrina je bila v prejšnjem predlogu izpuščena).

Obravnavali so poročilo o službenih potovanjih v inozemstvu v I. polletju 1983 in pregled porabljenih sredstev za reprezentanco od 1. 7. 1983 do 31. 9. 1983 ter prošnjo za odobritev odkupa odpadnega železa.

lezarno Sidmar na izobraževanje, na katerem naj bi bil seznanjen z delom s kupljenimi paketi.

— Borisu BREGANTU — predsedniku poslovnega odbora in Borisu PESJAKU — vodju finančno računovodskega sektorja v Zahodni Nemčiji k Hermes v Bonn in KFW ter Ljubljanski banki v Frankfurt, zaradi sklepanja pogodb za uvoz opreme za Jeklaro 2 ter razgovora pri posojilodajalcu.

— Vasiliju KOMANU — vodju ERC v Francijo na obisk tovarne IBM v Montepellier ter v Ženevo v Švico na razstavo Telecom '83.

— Danielu AZMANU — vodju oddelka za kooperacijo in metalurško menjavo v Celovec v Avstrijo. Namen potovanja je sklenitev kooperacijskega posla med ŽJ, KIG, Merkurjem in firmo Geissler — izvoz hladno valjane pločevine, predelane v sodove, v okviru kooperacijskega posla bomo uvozili ferolegure.

— Klemenu HRIBARJU — vodju tehnološkega razvoja avtomatnih in obdelovalnih jekel in Alešu LAGOLI — vodju strukturnih raziskav v RO sta bili naknadno odobreni dve dnevnici zaradi preložitve in spremembe prevoznega sredstva.

— Janezu BICKU — vodju TOZD Jeklarne, Henriku ZUPANU — vodju SM Jeklarne in Stanku ČOPU — strokovnemu sodelavcu iz sektorja novogradenj v železarno Det Danske Staalvalsevaerk v Frederiksvaer na Dansko na ogled peči z ekscentričnim izpustom, hkrati naj bi pridobili podatke o obratovanju in procesu izdelave jekel ter možnosti izdelave tudi drugih vrst jekel.

— Borisu BREGANTU — predsedniku poslovnega odbora, Ernestu PUŠNIKU — vodju komercialnega sektorja in Borisu PESJAKU — vodju finančno-računovodskega sektorja k firmi Mannesmann Demag v Zahodni Nemčiji na zaključitev razgovora v zvezi z dobavo opreme za Jeklaro 2 in realizacijo protidobavnih namenjenih vračilu posojila za nabavo opreme.

V nadaljevanju je odbor potrdil povišanje znižane kilometrine s 3,73 din na 4,50 din. Predlog nove višine dnevnice, nočnin in kilometrine za službena potovanja je bil sprejet na seji odbora 6. septembra, zato tudi nova višina znižane kilometrine velja od 6. septembra dalje (znižana kilometrina je bila v prejšnjem predlogu izpuščena).

Obravnavali so poročilo o službenih potovanjih v inozemstvu v I. polletju 1983 in pregled porabljenih sredstev za reprezentanco od 1. 7. 1983 do 31. 9. 1983 ter prošnjo za odobritev odkupa odpadnega železa.

RAZPRAVA O MLADIH MIMO TEZ CENTRALNEGA KOMITEJA ZKS

Deveta seja CK ZK Slovenije je obravnavala aktualna idejnopolitična vprašanja položaja, družbenopolitičnega organiziranja in delovanja mladih ter naloge komunistov pri delu z mladimi. V pripravi na to sejo je v občinski organizaciji zveze komunistov in zveze socialistične mladine potekala večmesečna razprava v osnovnih organizacijah. Preko občinske konference SZDL pa so bile vodene razprave o delovanju mladih v društvi in krajevnih skupnostih.

Skupna seja predsedstva OK ZK, OK ZSMS in OK SZDL Jesenice, ki je bila v torek, 7. decembra, naj bi povzela večmesečno razpravo ter sprejela skupne usmeritve za premagovanje perečih problemov položaja, delovanja in organiziranja mladih.

Prvo uvodno poročilo je podala Vera Pintar, izvršna sekretarka za delo z družbenopolitičnimi organizacijami. Odnos članov zveze komunistov do problemov mladih in do njihove socialistične vzgoje je ilustrirala s podatkom, da so od 103 osnovnih organizacij zveze komunistov v občini le v dvajsetih ocenili nekoliko bolj poglobljeno svoje delo z mladimi, vlogu mladih v sistemu samoupravnega odločanja, njihovo organiziranost in delovanje. V zaostrenih družbenih razmerah, v katerih so prizadeti tudi in zlasti mladi, se moramo vprašati, ne kaj narediti zanje, temveč skupaj z njimi. Program zveze komunistov je v tem smislu še vedno aktualen: »Današnje mlade generacije živijo v okolju, ki se ni homogeno socialistično, v času, ki so zanj značilna protislovja prehodnega obdobja in ki se v njem vztrajno držijo razni izvori nesocialističnih idejnih in vzgojnih vplivov. Zaradi tega moramo zavračati zmotna mnenja, češ da postane mladina avtomatično socialistična že samo zato, ker živi v socialistični deželi, in da jo potemtakem lahko prepustimo spontanemu vzgojnemu procesu. Dolžnost komunistov in vseh socialističnih družbenih faktorjev je, da delujejo premišljeno in organizirano tako, da se bo vzgajal mladi rod socialistično.«

Naslednje uvodno poročilo je podal predsednik OK ZSMS Jesenice Anton Požar. Razprava po osnovnih organizacijah je potekala dokaj široko (v Železarni v šestih od 22 osnovnih organizacij, op. IP). Predvsem to velja za tiste osnovne organizacije, kjer so sodelovali tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov. V razpravah so mladi ugotavljali, da je zastopnost mladih v samoupravnih organih dostikrat samo formalna. Še vedno se trdoživno ohranja odnos podrejeni — nadrejeni kot odnos mladi — stari.

Opozoril je na pereče probleme mladih iz drugih republik, zlasti na njihov družbenoekonomski položaj, socialno izoliranost itd. Predlagal je, da se ta problematika obravnava na eni od naslednjih problemskih konferenc.

Mladinsko prostovoljno delo je po njegovem mnenju zašlo v krizo. Delovne akcije niso sposobne pritegniti mladih, ki vedno bolj postajajo le vir poceni delovne sile.

Kritičnost oz. drugačnost stališč slovenskih mladinskih predstavnikov v Beogradu je večkrat predstavljena kot separatizem, ultralevičarstvo itd. Pomanjkanje tolerantnosti in pluralizma pa se izraža tudi v sektaškem odnosu do tim. alternativnih gibanj.

Podrobneje je razpravo v občinski organizaciji ocenila Romana Bradič, izvršna sekretarka OK ZKS. Razprava po osnovnih organizacijah je pokazala, da vodilni in vodstveni delavci velikokrat nimajo ustreznega odnosa do mladih. Za počasno vključevanje mladih v delo samoupravnih organov je marsikdaj krivo dejstvo, da v organizacijah združenega dela ni nikogar, ki bi nove mlade delavce seznanil s proizvodnim procesom, še manj pa z delom samoupravnih organov in organizacij. Za neustrezen odnos do mladih je kriva tudi indiferentnost mladih samih. Indiferentnost mladih (ki seveda ni le njihova značilnost) se najizraziteje kaže v dejstvu, da je bilo v letošnjem letu v občini sprejetih le dvajset novih članov v zvezo komunistov. To seveda kljub temu, da so številni starši mladih aktivni člani zveze komunistov.

Podatek dovolj zgovorno kaže na pomanjkljivo dolgoročno delo z mladimi. Po mnenju izvršne sekretarke je v vodstvih mladinske organizacije premalo mladih komunistov. Mladi komunisti kot da pozabljajo na delo v mladinski organizaciji. Dogaja se, da je v mladinskih vodstvih krajevnih skupnosti izredno malo ali pa sploh ni članov zveze komunistov. Menila je, da mladi le niso tako delovni, kot se včasih govori. Delujejo le neorganizirano in nepovezano.

Tudi Mirko Rabič, predsednik OK SZDL, je trdil, da so mladi vključeni v vseh področjih človekovega življe-

nja. Toda navzven delujejo preveč parcialno in neorganizirano. Na tretji seji OK SZDL so obravnavali družbene organizacije in društva, ki delujejo vse preveč zaprti in sektaško, nekaj pa jih obstaja le na papirju. V času od te seje, na kateri so sprejeli številne sklepe, se je le malokaj spremenilo.

Dotaknil se je tudi problema življenja prostega časa, ko zlasti ob koncu tedna mlada generacija nima priložnosti predstaviti svoje ustvarjalnosti.

Iluzorično je pričakovati, je nadaljeval predsednik OK SZDL, da se bo mladinec izkazal že s sedemnajstimi ali osemnajstimi leti. Sprijazniti se moramo tudi s tem, da najbrž vseh mladih le ne moremo pritegniti v politično delovanje.

Predsednik OK ZSMS je v nadaljevanju razprave samokritično priznal, da je bila OK premalo prisotna v osnovnih organizacijah, kar bo treba v prihodnje odpraviti. Komentiral je stališče izvršne sekretarke tov. Bradičeve, naj bi v odgovornih funkcijah mladinske organizacije bilo več članov zveze komunistov. Če ni pripravljenosti mladih komunistov za delo v mladinski organizaciji, potem jih tudi ne moremo predlagati v vodstva mladinske organizacije. V vodstvih krajevnih skupnosti pa ni mladih članov zveze komunistov iz preprostega razloga, ker gre skoraj za same srednješolce, ki niso niti polnoletni.

Za neaktivnost mladih v delegatskem sistemu po njegovem mnenju ni krivo njihovo neznanje, temveč predvsem formalizem odločanja. Problem seveda ni specifično občinski.

Rade Radi novič, član predsedstva OK ZSMS, je v svoji diskusiji poudaril, da vodstva osnovnih organizacij zveze komunistov in vodstveni delavci (ki so v veliki večini tudi člani zveze komunistov) podcenjujejo mladinsko organizacijo, ko jo je treba postaviti na noge. Mladina nič več ne verjame zvezi komunistov. Tudi v ZSM ne vidi svoje organizacije, ki bi lahko reševala njihove probleme. Odtod toliko govora o tako imenovani pasivnosti mladine.

Menil je, da mimo mladinske organizacije ne bi smeli več sprejemati novih članov v zvezo komunistov.

Branko Iskra, sekretar P OK ZKS, pa je bil mnenja, da naj bi ravno mladinska organizacija predlagala mlade za članstvo v zvezi komunistov. Spregovoril je še o seminarjih za vodstva organizacij sindikata in zveze komunistov, na katerih nikjer ne spregovorijo o mladini in njeni organizaciji.

Danko Mlakar, sekretar OK ZSMS, je izpostavil vlogo ZSM pri reševanju problemov mladih. Danes je najbolj izpostavljen družbenoekonomski položaj mladih in tu vidi aktualnost mladinske organizacije (seveda v sodelovanju z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami).

Rade Radi novič se je zopet vrnil na problem neaktivnosti mladih komunistov. V Železarni Jesenice so že poskušali sklicati vse mlade člane zveze komunistov na skupni sestanek. Vendar so se sestanka udeležili le tisti, ki že itak vedno skupaj sedijo na sestankih. Treba bi bilo preveriti odgovornost mladih komunistov za delo v mladinski organizaciji.

Franjo Kragolnik, član predsedstva OK ZKS, je v daljši razpravi načel več vprašanj. Razprava po osnovnih organizacijah zveze komunistov je odraz pripravljenosti njenih čla-

nov, da spreminjajo obstoječe stanje. Jasno je treba povedati, da z razpravo v občinski organizaciji ne moremo biti zadovoljni.

Kritiziral je forumsko delo v mladinski organizaciji in drugih družbenopolitičnih organizacijah. Ni se strinjal z mnenjem, da je iluzorno pričakovati vključitev vseh mladih v politično dogajanje. Primer Kosova je dovolj poučen, zato je neodgovorno, da že vnaprej odpisujemo del mladih. Času je treba dati čas, zato se problemov ne smemo lotevati kampanjsko. Ni treba, da smo razočarani nad neuresničevanjem sklepov tretje seje OK SZDL, saj se sklepi ne morejo uresničiti že v nekaj mesecih.

Mladinska organizacija bi morala biti bolj prodorna pri postavljanju problemov mladih v ospredje. Menil je, da je bila »svoje čase« mladinska organizacija na tem področju uspešnejša (npr. štipendiranje).

Branko Iskra (predsednik OK ZKS) je na koncu povzel razpravo. Bojevati se moramo za socialistično opredelitev mladih in z njimi nadaljevati kontinuiteto revolucije. Po udaril je, da se še vedno revolucionarnost mladih premalo dopušča. Ugotovitve in zaključki skupnega sestanka predsedstev OK ZSMS, OK ZKS in OK SZDL je treba prenesti v temeljne sredine. Moramo vztrajati na tem, da družbenopolitične organizacije vključijo v svoje programe dela tudi problematiko mladih. Predlagal je, da naj predsedstvo OK ZSMS čez nekaj mesecev organizira podobne skupne sestanke, na katerem bi ocenili premike na tem področju.

Razprava je (naj bi) potekala na osnovi tez za razpravo in sklepe o aktualnih idejnopolitičnih vprašanjih položaja, družbenopolitičnega organiziranja in delovanja mladih. Nihče od razpravljalcev se »tez« ni niti dotaknil, čeprav so v njih nekatere prav »vznemirljive« trditve. Na primer: »Dosežki v razvoju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov, katerih temeljna značilnost je, da delavci vse bolj obvladujejo tokove družbene reprodukcije, zlasti na področju družbenoekonomskega položaja delovnega človeka v združenem delu, odpirajo možnosti za hitrejše reševanje konkretnih življenjskih vprašanj delavcev.« Edino opravičilo za tako trditev je, da so bile teze napisane verjetno pred dramatičnim nastopom predsedstva zveznega izvršnega sveta v skupščini Jugoslavije.

V okviru raziskovanja delegatskega sistema na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo je bila izdelana tudi naloga »Mladi v delegatskem sistemu«. Vendar je za rezultate te raziskave širša javnost izvedela v Teleksu in ne v že omenjenih tezah... Zato ni slučaj, da je analizo stanja zamenjala splošna fraza. Tudi na skupnem sestanku predsedstev OK ZSMS, OK ZKS in OK SZDL nismo slišali dosti bolj poglobljene in konkretne ocene stanja, zato ne preseneča, da so izostali tudi konkretni sklepi.

Opombe:

Podobnega mnenja je bil tudi Franc Šali, član predsedstva CK ZKS. Poudaril je, da je treba dati kulturni iniciativni mladih — pa naj bo še tako nenavadna in šokantna — pristo pot v javno in kulturno družbeno življenje... (DELO, sobota, 10. december 1983, str. 5)

Komunist, 12. avgust 1983

DOPISUJTE

V ŽELEZARJA

Sodelavca vzdrževalca v kontilivu (foto S. Kokalj)

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

EPIDEMIOLOGIJA V VOJNI IN MIRU

Dočim v vojnem času vsa črevesna obolenja predstavljajo resno oviro za nemoteno delovanje posameznih enot. Na prvem mestu je dizenterija, ki jo anglosaksonski avtorji z vso pravico uvrščajo med »veliko trojko« (the big Three) skupaj s pegavico in malarijo.

Dizenterija je bila spremljevalka vseh dosedanjih vojn in je povzročila več smrtnih žrtev kot strelno orožje.

Neobstoja vakcina, otežkočena oskrba ali pomanjkanje antibiotikov, zmanjšana odporna moč organizma vsled dolgotrajnih naporov in slabše prehrane v vojni, poslabšanje higienskih pogojev, vse to pogojuje ugodna tla za razvoj epidemij dizenterije.

Postopke za preprečevanje in razvoj črevesnih obolenj v armadi združimo v en samcat, a pomemben stavek: »PREPREČITI FEKALNO KONTAMINACIJO HRANE IN VODE«.

Iz tega obvezno sledi naslednje:

- higiensko odlaganje fekalij
- zagotoviti zadostno količino klorirane in filtrirane pitne vode
- obvezno umivanje rok z milom in tekočo vodo po vsaki opravljeni potrebi in pred vsakim obrokom
- uspešno uničevanje mrčesa — muh in glodalcev
- uspešna zaščita kuhane hrane pred fekalno kontaminacijo
- zdravstveno prosvetljevanje vojakov in starešin s ciljem uspešnega preprečevanja izbruha črevesnih nalezljivih obolenj.

Specifičen ukrep je vakcinacija proti tifusu, ki je obvezna za celotni armadni sestav. Proti dizenteriji, malariji in alimentarnim toksinfekcijam ni cepiva. Proti koleri se cepi samo na osnovi epidemioloških indikacij.

V našem armadnem kolektivu obstoji uspešna metoda za preprečevanje epidemije dizenterije. Torej, če je prizadet določen armadni kolektiv, smatramo, da je s tem prizadet večji del tega kolektiva (torej je inficiran). Ker je nemogoče odkriti vse inficirane, je nujna potreba, da se zdravi celotni kolektiv in ne samo manifestni in brezsimptomni bolniki oziroma bacilonosci. Ta naš postopek je bil že večkrat uporabljen pri epidemijah dizenterije z odličnim uspehom. Jasno je, da se ne bo vsaka epidemija dizenterije preprečevala oziroma zdravila z antibiotiki (tetraciklin, kloramfenikol), temveč le izjemno težke in takrat, kadar odpovedo vsi ostali medicinski ukrepi.

BACILARNA DIZENTERIJA (DRISKA)

Je akutno nalezljivo obolenje. Inkubacija traja 2—7 dni. Prvi znaki obolenja so pogoste stolice (dnevno nekaj deset), pomešane s krvjo, z gnojno sluzjo in delci tkiva. Sedež bolezni je v debelem črevesju, kjer bacili dizenterije povzročijo vnetje. Temperatura je redko kdaj povišana, pogosto je izpod normalne. Trebuš je spočetka napihnjen, pozneje pa poglobljen. Bolniki vidno slabijo, vsled delovanja toksinov nastopi splošna slabost in smrt.

Bacilarna dizenterija je v Jugoslaviji napogostejša nalezljiva bolezen vsakega prebivalstva. Občasne epidemije izbruhnejo predvsem na gradbiščih, na taborenju, na letovanju otrok in v internatih. Vzrok za izbruh je predvsem pomanjkanje higienskih ukrepov, oporečna pitna voda in pomanjkljivo dispanzersko-patronažno nadzorstvo.

V vojnih razmerah je bacilarna dizenterija redni spremljevalec vojskujočih strani. Kot tipična vojna nalezljiva bolezen se nikdar ni omejila samo na armado, temveč je v večji ali manjši meri vedno prizadela tudi civilno prebivalstvo.

V vojnih razmerah (slabši higienski pogoji, pomanjkanje) prihaja do izbruha težkih epidemij. Zaključki in izkušnje nemške armadne medicine na Poljskem leta 1940—1941 jasno potrjujejo, da se atipični črevesni katarji (driske) z vso sigurnostjo smatrajo za začetek dizenterije.

SKLEPI IN PRIPOROČILA V ZVEZI Z RAVNANJEM Z ODPADKI

Medobčinska gospodarska zbornica za Gorenjsko je vsem udeležencem posveta na temo »Problematika ravnanja z odpadki« na osnovi referatov in razprav na posveto poslala pisne zaključke in priporočila. V njih predlagajo, da se kratkoročno rešuje problem komunalnih odpadkov s saniranjem občinskih deponij. Srednjeročno in dolgoročno reševanje tega problema pa naj bi temeljilo na organiziranju občinskih deponij, ker bodo z ustrezno tehnologijo zmanjševale obseg odpadkov, ki naj bi jih potem vozili v centralno deponijo.

Izdelali naj bi ustrezno študijo, ki bo zajemala popis stanja posebnih odpadkov, kataster in nakazala vsebinsko, organizacijsko in lokacijsko rešitev za odlaganje posebnih odpadkov v gorenjskem prostoru. Študijo bi financirali iz sredstev občinskih raziskovalnih skupnosti in sredstev prizadetih OZD.

Medobčinska gospodarska zbornica predlaga, da se za reševanje strokovne tehnološke problematike v zvezi s posebnimi odpadki in to dejavnostjo pri komunalnih OZD ustanovi posebna strokovna služba za Gorenjsko. Razprava je nakazala potrebo po neobhodnem in čim učinkovitejšem izdajanju sekundarnih surovin na samih izvorih.

Organizacija združenega dela, ki ravnanja z odpadki še nimajo normativno urejenega, naj pristopijo k ureditvi te problematike, oziroma po predloženem primeru izdelajo svoj pravilnik in poslovnik v šestih mesecih!

Za uspešno reševanje te problematike je zelo pomembna celotna ureditev tovrstne zakonodaje. Zato so pristojnemu republiškemu upravnemu organu dali pobudo za izdelavo in sprejem predzakonskih predpisov, ki jih opredeljuje zakon o ravnanju z odpadki iz leta 1978 in zakon o vodah iz leta 1981. Menijo, da je treba v zvezi s tem pripraviti predpise o lokacijah, graditvi, obratovanju in opuščanju odlagališč ter naprav za odstranjevanje odpadkov in predpis o ravnanju z odpadki, ki že imajo značaj sekundarnih surovin ter o minimalnih tehničnih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati organizacije za

zbiranje, odkup in predelavo odpadkov v sekundarne surovine. Potreben je predpis o ravnanju z odpadki v rudarstvu, metalurgiji, gradbeništvu ter predelovalni industriji in predpis o ravnanju z odpadki, ki nastajajo pri čiščenju vode in zraka ter o ravnanju s posebnimi odpadki.

Ugotovili so, da za primere ekoloških katastrof, bodisi ob transportu ali v OZD, ni ustrezno organiziranih, niti tehnično opremljenih interventnih skupin. Zato zbornica predlaga, da bi skupine organizirali glede na vrsto intervencij:

- a. na železniških tirih na Jesenicah,
- b. na vodah v Radovljici ali na Bledu,
- c. na cestah in v zraku pa v Kranju.

Glede na smotrnost in učinkovitost ob intervencijah pa bi kazalo te skupine organizirati v okviru gasilske dejavnosti, oziroma to aktivnost uskladiti z dejavnostjo civilne zaštite na Gorenjskem.

Ob dostavi teh sklepov in priporočil so vse prizadete in odgovorne pozvali, naj priporočila upoštevajo v smislu čim boljše reševanja te problematike na celotnem področju Gorenjske. Kot vidimo, je na tem področju ogromno dela, ki pa ga bomo morali začetni odgovorno uresničevati, da bomo živeli v čistejšem okolju, razen tega pa bomo le tako lahko zajeli več sekundarnih surovin.

B. B.

PRIPOMBE KONFERENC DELEGACIJ V DECEMBRU

Decembra so bile in se bodo še sestajale posamezne konference delegacij za samoupravne interesne skupnosti. V prvih dneh so se sestajali delegati na seji konference delegacij za SIS za vzgojo in izobraževanje, za SIS za pokojninsko in invalidsko zavarovanje in za SIS za otroško varstvo. Delegati za ostale samoupravne interesne skupnosti se bodo sestali od 15. decembra do konca leta.

PRIPOMBE KONFERENC DELEGACIJ ZA SIS ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

Na osmo sejo konference delegacij za SIS za vzgojo in izobraževanje je bilo delegiranih samo sedem delegatov iz temeljnih organizacij in trije delegati iz posamezne delovne skupnosti.

Obraavnali so poročilo Zavoda za šolstvo, OF Kranj o uresničevanju vzgojnoizobraževalnega dela osnovnih šol v občini Jesenice za šolsko leto 1982/83 in pripomnili, da je treba poročila prilagajati spremenjenim družbenoekonomskim odnosom. V poročilu je treba prikazati tudi, koliko je tistih učencev, ki napredujejo v višji razred z eno oziroma dvema negativnima ocenama, ker bi to prikazalo bolj realno stanje. Konferenca delegacij je menila, da zunanji sodelavci ne bi smeli biti problem. Fakultativni predmeti bi morali biti prilagojeni kadrovskim možnostim v naši občini, tako bi tudi lažje pridobivali kadre, ki jih potrebujemo v materialni proizvodnji. Najti je treba tudi rešitev za negativne ocene pri matematiki in tujih jezikih. Delegati so razpravljali tudi o tem, da usmerjevo izobraževanje ne daje pričakovanih rezultatov, zaradi katerih smo reorganizirali srednje šolstvo.

V zvezi z osnutkom resolucije o politiki izvajanja družbenega plana občine Jesenice za obdobje 1981—1985 v letu 1984 so delegati menili, da je občinska resolucija sicer usklajena z republiško, vendar pa premalo upošteva občinske razmere in možnosti.

Konferenca delegacij se je strinjala s predlogom rebalansa plana za letošnje leto in z začasnim predlogom planske bilance sredstev izobraževalne skupnosti za prihodnje leto ter s predlagano prispevno stopnjo za prvo četrtletje 1984. Ta namreč omogoča pravočasno sklepanje

o letnem planu 1984, kot je bilo predlagano na zborih delavcev v Železarni ob letošnji obravnavi dopolnil k samoupravnim sporazumom o temeljnih plana samoupravnih interesnih skupnosti.

Problematika osnovnošolskega prostora je v naši občini pereča tudi zaradi tega, ker starši po zakonu niso dolžni prijaviti otrok do desetega leta starosti. Zato bi bilo treba z ustreznim občinskim predpisom zagotoviti stalno prijavljanje otrok vsaj eno leto pred začetkom šolanja.

Delegati pa so spraševali tudi o tem, ali je smotrna adaptacija stavbe gimnazije za potrebe osnovne šole. Pred dokončno odločitvijo je treba pripraviti še bolj ustrezen predlog reševanja šolskega prostora v naši občini.

Konferenca delegacij je obravnavala tudi poročilo o materialnem stanju zgradb osnovnih šol v občini, kar je v bistvu odgovor na delegatsko vprašanje prejšnje seje konference delegacij Železarnice, ki je vprašala tudi, kakšni so kriteriji za ugotovitev, da so obstoječe osnovnošolske zgradbe v naši občini že stare?

Na predlog strokovne službe SIS samoupravni sporazum o socialno-varstvenih pomočeh in o prispevkih za socialnovarstvene storitve ni bil obravnavan.

Na koncu je konferenca delegacij ugotovila, da je bil gradivu priložen tudi odgovor na vprašanje s prejšnje seje konference delegacij v Železarni v zvezi z brezplačno šolsko prehrano.

Za osmo sejo skupščine izobraževalne skupnosti Jesenice je bilo delegiranih šest delegatov od desetih možnih.

PRIPOMBE KONFERENC DELEGACIJ ZA SIS ZA POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE

Devet delegatov iz temeljnih organizacij in delovnih skupnosti je bilo

prisotnih na deveti seji konference delegacij za SIS za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ki je bila v torek, 6. decembra. Osrednja točka dnevnega reda je bila obravnavanje izvedbenih sklepov na podlagi statuta skupnosti in zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

V zvezi z omenjenimi sklepi je konferenca delegacij ugotovila, da se skupščina Slovenije ni strinjala s statutom skupnosti. Zato je konferenca delegacij zanimalo, kako je možno obravnavati in sprejemati izvedbene sklepe na podlagi statuta. To je pojasnil delegat, ki se je udeležil skupščine skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja Slovenije. Skupščina skupnosti za pokojninsko in invalidsko zavarovanje mora namreč do naslednje seje (14. decembra 1983) uskladiati nekatera določila statuta s pripombami skupščine Slovenije, vendar se ta določila ne nanašajo na izvedbene sklepe.

Konferenca delegacij je ugotovila, da se bo odslej prispevek za čas, ko zavarovanec ni prejel osebnega dohodka zaradi neplačane izrednega dopusta, oziroma prestanja zaporne kazni do 30 dni v posameznem koledarskem letu, poravnal iz osebnega dohodka mesec po tistem, ko je začel ponovno delati.

V nadaljevanju je konferenca delegacij pripomnila, da obravnava samoupravnega sporazuma o temeljnih plana skupnosti za obdobje 1981—1985 v Železarni še ni zaključena. V dosedanjih razpravi ni bilo pripomb, če pa bodo, jih bo Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje posredoval strokovni službi skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja in skupščine skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja Slovenije.

Delegati so obravnavali še spremembe in dopolnitve srednjeročnega plana skupnosti za obdobje 1981—1985, program dejavnosti skupnosti za leto 1984 in finančni načrt za leto 1984 in predlagali, da je treba program dejavnosti za leto 1984 in finančni načrt prilagoditi

zvezni resoluciji o uresničevanju družbenega plana.

Na koncu so delegati predlagali, naj bo povzetek gradiva za sestanke delegacij SPIZ objavljen v Železarni, s tem, da bi bile izpostavljene zadeve, pomembne za železarje.

Za deveto sejo zbora delegatov enote SPIZ občine Jesenice je bilo delegiranih osem delegatov od desetih možnih.

PRIPOMBE KONFERENC DELEGACIJ ZA SIS ZA OTROŠKO VARSTVO

V sredo, 7. decembra, je bilo na sedmi seji konference delegacij za SIS za otroško varstvo prisotnih samo devet delegatov od 23 možnih. Obravnavali so valorizacijo programov SIS za letošnje leto in predlog rebalansa plana SOV Jesenice za leto 1983. Iz obrazložitve v »Delegatu« je razvidno, da imajo prednost zdravstvene in izobraževalne skupnosti ter skupnosti otroškega varstva in socialnega skrbstva. Izvršni svet Skupščine občine Jesenice ni predlagal selektivne valorizacije programov SIS, temveč linearno za vse SIS družbenih dejavnosti enako (19 % v primerjavi z letom 1982), pri čemer pa izstopa predvsem SIS za zaposlovanje, kjer se program v primerjavi z letom 1982 valorizira kar za 48 %.

Konferenca delegacij zanimala, kakaj tolikšna razlika valorizacije za SIS za zaposlovanje.

Pri tem izvršni svet ocenjuje, da bo zaradi takšne valorizacije ob zaključku letošnjega leta v SIS družbenih dejavnosti prišlo do primanjkljaja v skupnem znesku 1 milijarde 687 milijonov starih dinarjev (podatki po »Delegatu«).

Predlog izvršnega sveta skupščine občine torej ne upošteva prednostnih interesov delavcev in občanov v sedanjih zaostrenih gospodarskih in socialnih razmerah, pri čemer prav gotovo ob vse manjši plačilni sposobnosti prebivalstva izstopajo skrb za zdravje, zdravo in varno otroštvo, možnost izobraževanja in socialna varnost.

Po drugi strani pa predlog izvršnega sveta Skupščine občine Jesenice, s tem, ko vključuje primanjkljaj, do katerega bo po ocenah priliva sredstev prišlo ob zaključku letošnjega

leta, in ga bo treba pokrivati v naslednjem letu, ruši stabilizacijsko usmeritev gospodarstva, saj temelji na že tolikokrat kritiziranem življenju preko možnosti, ki jih omogoča v tem letu ustvarjeni dohodek.

Konferenca delegacij je predlagala, da naj bo nov predlog selektivnih v tem smislu, da se z razpoložljivimi sredstvi (brez planiranega primanjkljaja) valorizira programe SIS, ki morajo v tem trenutku imeti prednost. Konferenca delegacij meni, da se viški, zbrani v interesnih skupnostih, vrnejo združenemu delu, oziroma, da se za določeno obdobje ustrezno zmanjšajo, ali da se začasno prekine plačevanje prispevkov.

Konferenca delegacij je tudi ugotovila, da gradivo, ki ga je prejela v obravnavo, ni istovetno gradivu, ki so ga pred kratkim obravnavali v odborih SOV in da je očitno pripravljen že nov predlog rebalansa za SIS za otroško varstvo. Kako in zakaj je prišlo do spremembe? Hkrati pa konferenca delegacij ocenjuje, da se na tak način onemogoča konstruktivna razprava v delegacijah, oziroma oblikovanje stališč na dejanskih podatkih in zahteva, da strokovna služba in skupščina zagotovita, da se to ne bo dogajalo.

Obravnavali so tudi osnutek resolucije o politiki izvajanja družbenega plana občine Jesenice za obdobje 1981—1985 v prihodnjem letu in ugotovili, da je občinska resolucija sicer usklajena z republiško resolucijo, vendar premalo upošteva občinske razmere in možnosti.

V razpravi o načrtu uresničevanja dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije na področju družbenega varstva otrok v občini Jesenice so delegati vprašali, ali so decembrski roki realni, saj se ne ve, kaj je že narejeno? Zahtevali so tudi obrazložitev prvega odstavka točke 6 v gradivu, saj je bilo v točki 2 prejšnje seje skupščine pojasnjeno, da se bodo nove stopnje prispevkov uveljavljale šele potem, ko bodo sprejete na zborih delavcev, dotlej pa bodo veljale prispevne stopnje iz prejšnjega leta.

Za sedmo sejo obeh zborov skupščine skupnosti otroškega varstva Jesenice je bilo delegiranih osem delegatov od desetih možnih.

CPSI — D. H.

PREGLED SESTANKOV SDS

Nadaljujemo s pregledom sestankov samoupravnih delovnih skupin iz prejšnje številke Železarnice. Ti sestanki so bili večinoma še v prvi polovici novembra, zato se pri povzemanju omejujemo predvsem na probleme, s katerimi se srečujejo delavci pri svojem neposrednem delu. Zapisnike, ki smo jih prejeli v minulem tednu, bomo torej povzeli prihodnjic.

Iz TOZD ELEKTRODE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, rezalnica 1 in 2, oplaševalnica 1 in 2, izdelava električnih mas, izdelava taljenih praškov ter skladiščenje transport. SDS rezalnica 2 ter oplaševalnica 2 opozarjata (dne 7. 11.) na visoko normo 2,5 mm na oplaševalni liniji 2. Predlagata, da se to vprašanje, dokler se ne popravi napaka na avtomatu za podajanje žice, uredi na primeren način, saj pod takšnimi delovnimi pogoji delavci na »liniji 2« prejemajo najmanj 5—10 % manjše osebne dohodka. Ostale navedene SDS pa so na skupnem sestanku dne 8. 11. ugovorile, da se pojavlja precejšnje število kvaliteten zastojev. Vzroki so po njihovi oceni zamašnja surov, slabo narezana in umazana žica ter nekvalitetna oziroma slaba oskrba z rezervnimi deli.

Iz TOZD ŽEJLJARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, žejljarna 1, 2 in 3, zavijalnica žejljarne ter orodjarna. SDS žejljarna 2 vprašuje (9. 11.), kdaj bodo popravili tla okoli strojev. Pritožuje se tudi zaradi nizke vrednosti bonov za malico. Nad vrednostjo bonov za malico se pritožuje tudi SDS zavijalnica žejljarne. Delavci menijo, da so v neenakem položaju predvsem takrat, ko zmanjka topllega obroka in so primorani kupovati delikatno hrano po ceni, ki je precej večja kot v trgovini. Zanima jih (če že žejljarna regresira topli obrok), zakaj tudi delikatne hrane ne dobe v vrednosti topllega obroka. V zvezi s tem navajajo primer: Segedin in dva kosa kruha dobiš za en bon. Ker pa je segedin zmanjkalo, so delavci primorani vzeti delikatno hrano: konzervo zelenjavnih ribic po 46 in kos kruha po štiri din. SDS sprašuje, kje je logika takega poslovanja in zakaj dvojna merila: če je regresiran bon vreden 75 din, potem naj bo toliko vreden tudi za delikatno hrano. Delavci niso krivi, če topllega obroka zmanjka. Pogovarjali so se tudi o neplačanih dopustih oziroma urah, ki jih koristijo vedno iste delavke. Te se potem pritožujejo zaradi slabega dohodka. Menijo, da imajo ob delu na proste sobote vse delavke možnost, da delajo kakšno uro več in si tako pridobijo možnost, da to uro potem koristijo za osebne zadeve. Ugotavljajo pa tudi, da je nujno treba dobiti nasipalce žičnikov za popoldansko izmenjo. Po mnenju SDS orodjarna bi morali biti vozniki viličarjev v adjustaži ter orodjarji udeleženi pri delitvi premij s 100 % in ne s 70 %. SDS prosi odgovorno službo, da ji pojasni, zakaj ti dve skupini delavcev, ki imata dosti vpliva na izvoz, nimata 100 % premije.

Iz TOZD STROJNE DELAVNICE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, materialna služba, priprava dela, strugarja 1 in 2, orodjarna 1 in 2, konstrukcijska delavnica 1 in 2, strugarja valjev Javornik in Bela, ključavničarji, strojev ter kovačnice-kalilnice. SDS materialna služba je na sestanku dne 10. 11. izražala željo, da bi imeli skupni sestanek z referentni priprave dela, udeležil pa naj bi se ga tudi vodja TOZD. SDS orodjarna 2 v zvezi z odgovorom glede topllega obroka in vrednosti bona za malico pripominja samo to, da popoldan včasih zmanjka topllega obroka in je delavec oškodovan pri nakupu hladne malice.

Iz TOZD REMONTNE DELAVNICE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo in tehnična služba, ključavničarji, instalacija Jesenice in Bela, montaža 1 in 2, žerjavni oddelek 1 in 2, hidravlika in pnevmatika, elektrodelavnica, elektrožerjavni oddelek, delavnica elektrostrojev 1 in 2, vodstvo gradbenoremontnih delavnic, tesarji, mizarji, kleparji, zidarji, plastika, GRD Javornik ter RTA 1, 2, 3, 4, 5 in 6. SDS instalacija Jesenice in Bela se z odgovorom vodstva GEŽ ne strinja. Pravijo, da se je hrana po sestanku vodstva GEŽ spet podražila in da je zelo

slaba. Zanima jih tudi, zakaj kupujejo oranžado JUPI namesto VIPI, ki je cenejša. Predlagali so (sestaneke je bil 9. 11.), da bi v kantini na Beli točili radensko tudi v manjših količinah in ne le v litrih. SDS delavnica elektrostrojev 1 omenja, da se reševanje predloga za prekatizacijo delovnih mest žensk, od specialista do 4. navijalca, vleče že leta. SDS zahteva odgovor na to vprašanje in hkrati opozarja, da je bilo vprašanje posredovano na sektor za ekonomiko in organizacijo dela že leta 1980, da pa odgovora doslej še niso prejeli. SDS delavnica elektrostrojev 2 omenja, da jim primanjkuje materiala za previtje elektromotorjev. Dvema sodelavkama pa SDS predlaga povečanje grupe. SDS plastika je proti gradnji skladišča za poliester poleg garderobe (zaradi smrada). SDS gradbenoremontna delavnica Javornik meni, da je limit 30 nadur prenizek. Vprašuje tudi, kdaj bo končno rešeno vprašanje delovnih prostorov gradbenoremontne delavnice Javornik. Zaradi počasnega reševanja tega problema nastaja v delovni skupini slabo vzdušje. Ugotavljajo tudi potrebo po remontu lesarsko-mizarskih strojev. SDS RTA 1 v zvezi z devetmesečnim poslovnim poročilom omenja, da nikjer ni obravnavana udeležba zunanjih izvajalcev raznih del s področja vzdrževanja. Želeli bi namreč vedeti za število izvajalcev in za njihov dohodek pri teh delih. Med drugim ugotavljajo, da v zvezi z naštevanjem velikih okvar — teh je v poslovnem poročilu kar za dve strani — ni upoštevana njihova pripomba iz polletne obravnave: ni jim namreč jasno, kaj je hotel sestavljalec poročila doseči samo z naštevanjem velikih okvar.

Iz TOZD VZDRŽEVANJE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, vzdrževanje plavž 1, 2 in 3, vzdrževanje jeklarne 1 in 2, vzdrževanje HVŽ 1 in 2, vzdrževanje Jesenice 1 in 2, vzdrževanje Javornik 2, vzdrževanje HVB 1, 2, 3, 4 in 5 ter vzdrževanje HVB 1 in 2. Člani SDS vzdrževanje Plavž 1 so na sestanku dne 6. 11. zahtevali, da se razišče krivda za pomanjkanje koks, opozorili pa so tudi na neurejene sanitarije v delavnici in garderobi. SDS vzdrževanje plavž 3 je imela pripombo na slabo orodje, ki ga izdajajo iz skladišča ter na delavce tujih firm, češ, da »odnašajo material«. Člani SDS vzdrževanje jeklarne 1 in 2 opozarjajo, da je vrednost bona za malico prenizka. Vzdrževalci kontinuirajo pa so glede prehrane pri nadurnem delu zahtevali enake pogoje, kot jih imajo proizvodni delavci. SDS vzdrževanje HVŽ 1 in 2 sta na sestanku dne 4. 11. ocenili, »da je lužilnica, jedro spora in ne le ozko grlo proizvodnje«. SDS se ne strinja »z odnosom in načinom ravnanja proizvodnih delavcev in vodstva do naprav, ki so dotrajane in potrebne sanacije« ter predlaga, da »pobudo za sanacijo lužilnice da vodstvo HVJ, končno odločitev pa naj sprejme poslovodni odbor«. SDS vzdrževanje Jesenice 1 in 2 (4. 11.) vprašujeta, kako da imajo proizvodne TOZD visoke premije, vzdrževalci pa nizke in predlagata, da bi dobili vzdrževalci premije tiste TOZD, ki jo vzdržujejo. SDS vzdrževanje Javornik 2 je predlagala, da bi premije strugarjem zvišali s 70 na 100, ostalim pa s 30 na 50 %. Asfaltirali naj bi tudi dohodno pot čez parkirni prostor do vratarja na Javorniku. SDS vzdrževanje Bela 1 ugotavlja, da je treba urediti ogrevanje garderob, nabaviti sušilce za lase ter popraviti okna. Nad stanjem garderobe se pritožujeta tudi SDS vzdrževanje Bela 3 in 5. Takole pravita: Pušča streha in ob deževju je v garderobi tako kot ob Niagarskih slapovih. Z delavnico je isto. Zanima pa jih tudi, kaj je z domom na Mežakljih. Prošijo za odgovor. Člani SDS vzdrževanje Bela so se že na sestanku dne 6. 11. dogovorili o smotrnem koriščenju dopusta ob koncu leta in določili možne kandidate, ki bodo dežurali na nočni dnini zadnjo noč v letošnjem letu. SDS vzdrževanje HVB 1 in 2 v zapisniku med drugim omenjata, da ventilacija za mikroročunalnik v delavnici nad strožnico povzroča dodatni hrup, da streha nad strožnico pušča ipd.

Iz TOZD TRANSPORT smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, vozovna delavnica, lokomotivna delavnica, delavnica motornih vozil, elektromehanična delavnica ter vzdrževanje proge. Vse navedene skupine so na skupnem sestanku »odločno zahtevale, da se stanje kantine v čim krajšem času uredi, ker je sedanji prostor popolnoma neustrezen, tako higiensko kot funkcionalno«. Zanima jih tudi, zakaj je delikatna hrana

v kantinah dražja kot v trgovinah (primer: ribje konzerve z zelenjavo). Nezadovoljni so tudi s pojasnilom glede vrednosti bona za malico: »Toplega obroka ponavadi zmanjka, kdor pa potem kupi delikatno malico, pa jo plača bistveno dražje, kot bi plačal topli obrok«. SDS zahtevajo pojasnilo.

Iz TOZD ENERGETIKA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, energetiki 1, 2, 3 in 4, parne naprave 1 in 3, PIV energija 1, 2 in 3 ter delavnica PIV energije. Obravnavale so predvsem devetmesečne poslovne rezultate ter predlog kriterijev za uravnavanje osebnih dohodkov.

Iz TOZD DRUŽBENA PREHRANA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, samski domovi, restavracija železarnice, samopostrežna restavracija ter kantine. SDS samski domovi ugotavljajo, da je odpis rjuh in prevlek, ki je pogojen z izpraznitvijo in starostjo, zelo velik. SDS samopostrežna restavracija pa je razpravljala o težavah pri pripravi topllega obroka na nočni dnini. Meni, da je restavracija preobremenjena glede na število in specifikacijo topllega obroka, ki ga pripravlja. Pri isti obremenitvi bi morali zato na to delo poleg sedanjih treh delavk razporediti še eno kuhinjsko pomočnico, česar pa kadrovske ne zmorejo. Vodja TOZD, ki se je udeležila sestanka SDS, je predlagala ukinitve tistih toplih obrokov (ocvrt kotlet — fižolova solata), ki pomenijo veliko obremenitev za delavke, hkrati pa poudarila, da je treba stremeti za čimboljšo pripravo topllega obroka. V kuhinji samopostrežne restavracije ugotavljajo tudi velik manjko embalaže (49 kosov balonov za kis, 44 steklenice za olje). Sklenili so, da se stanje embalaže primerja z dobavitelji ter da je treba izdajo embalaže iz skladišča samopostrežne restavracije v kuhinjo samopostrežne restavracije voditi z izdajnico. Člani SDS kuhinje in kantine pa postavljajo naslednje vprašanje: »Kaj storiti z urami, ki jih prenašajo iz meseca v mesec? Do problema je prišlo zaradi velike bolniške odsotnosti in pomanjkanja kadrov. Vprašujejo se, kako koristiti nadure za proste ure: ali uro za uro, ali eno naduro za eno in pol proste ure?

Iz DELOVNE SKUPNOSTI ZA KOMERCIALNE IN FINANČNE ZADEVE smo prejeli zapisnike SDS osnovna sredstva, računovodstvo osebnega dohodka, računovodstvo prihodkov ter odhodkov in finance. SDS računovodstvo prihodkov in odhodkov je med drugim razpravljalo o organizaciji bančnega deviznega poslovanja. SDS ugotavlja, da je v predlogu v točki 3.4 predlog normativna odseka bančnega deviznega poslovanja pri knjigovodstvu izvoza navedena deveta plačilna grupa. »Ta dela in naloge smo že pred tremi leti hoteli prevrednotiti, vendar je bil predlog zavrnjen z obrazložitvijo, naj počakamo na razvid del in nalog«, pravijo. Po njihovi oceni pa bi moral biti knjigovodja izvoza glede na obseg nalog in odgovornost ocenjen najmanj z 11 kategorijo.

Iz DELOVNE SKUPNOSTI ZA KADROVSKE IN SPLOŠNE ZADEVE TER INFORMIRANJE smo prejeli zapisnike SDS oddelek za zdravstveno in socialno varstvo, sekretariat, oddelek splošne administracije, kadrovske sektor, CPSI, splošna varnostna služba ter PGRC.

Iz DELOVNE SKUPNOSTI ZA EKONOMIKO, TKR TER NOVOGRADNJE smo prejeli zapisnike SDS oddelek za ekonomske analize in planiranje, oddelek za organizacijo dela, energetsko gospodarstvo, raziskovalni oddelek, mehanska preskuševalnica, mehanična delavnica, glavni laboratorij, spektrokemični oddelek, tehnološki laboratorij, laboratorij za vhodno kontrolo surovin, kemični laboratorij HVB, oddelek investicijske dokumentacije in investicijskega razvoja ter operativna novogradnja. Na sestanku SDS raziskovalni oddelek je bilo v zvezi z devetmesečnim poslovanjem izrečeno med drugim (8. 11.) tudi opozorilo v zvezi z zakasnitvijo pri nekaterih projektih, ki jih je prevzel ERC, in ki so vezani na proizvodno tehnološka področja. SDS kemični laboratorij HVB pa je na sestanku dne 7. 11. postavila vprašanje, kdaj bodo v laboratoriju dobili že nabavljeni PH meter z ionoselektivno elektrodo za določevanje HF, kot je bilo že dogovorjeno med vodstvom HVB in OTK zaradi nezanesljivosti sedanje metode določevanja.

Center za proučevanje samoupravljanja ter informiranje — Božidar Lakota

PROIZVODNJA V NOVEMBRU BLIZU OPERATIVNEGA PROGRAMA

(Nadaljevanje s 1. strani)

daljši zastoj zaradi okvare na poševnem dvigalu. 14. novembra je nastala na rotorju vetrila v aglomeraciji večja okvara, zaradi česar aglomeracija do vključno 24. novembra ni obratovala in je bilo treba postopoma zmanjševati delež aglomerata, dokler ga 19. novembra ni zmanjkalo in je zato obratovanje potekalo samo s surovo rudo v vsipu. To je povzročilo tudi nižjo proizvodnjo. Zaradi obratovanja samo enega plavža je bil znižani operativni program skupne proizvodnje dosežen 93,4 %.

TOZD JEKLARNA

Zaradi pomanjkanja grodlja je SM jeklarne v novembru namesto s petimi obratovala s štirimi SM pečmi. Dodatne težave z grodljem so nastale v času okvare poševnega dvigala in aglomeracije na plavžu, kar je imelo tudi določen vpliv na slabše izpolnjevanje kvalitativnega asortimenta. Kljub tem težavam je SM jeklarne znižani operativni program proizvodnje dosegla 102,8 %.

V elektro jeklarni je bila dosežena načrtovana skupna proizvodnja 89,9 %. Vzroki za to so bili, poleg krajših zastojev vzdrževalnega in obratovalnega značaja, še odpisi zaradi reklamacij TOZD Valjarna bluming-štekel, zastoji zaradi okvare oboka, prodora šarža na ASEA peči in okvare regulatorja na LECTROMELT peči. TOZD Jeklarne je dosegla z operativnim programom predvideno skupno proizvodnjo 97,4 %.

TOZD LIVARNA

Livarna je dosegla 100,7 % z družbenim planom predvidene skupne proizvodnje. Tujim naročnikom so odpremili 32,2 tone ali 64,4 % plana.

TOZD VALJARNA BLUMING-STEKEL

Ta valjarna je dosegla z družbenim planom predvideno skupno proizvodnjo (ob upoštevanju uslužnostnega prevajanja) 90,4 %, nekoliko nižji operativni plan pa 98,7 %. Obratovalna kampanja potisne peči je potekala od 8. do 18. in od 20. do 24. novembra in je bilo prek nje prevajanih 5.353 ton domačih in tujih slabov. Prekinitev je bila potrebna zaradi večje okvare nastavne naprave valjarskega ograjenja štekel.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

Valjarna žice in profilov je dosegla v novembru načrtovano skupno proizvodnjo 100,8 %. Doseženi proizvodni rezultat bi bil lahko boljši, če ne bi bilo ob koncu meseca nekaj daljših zastojev zaradi okvar.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Ta temeljna organizacija je dosegla za november načrtovano skupno proizvodnjo 82,1 %. Zaradi okvare Sack škarij za rezanje pločevine, namenjene za izvoz, so imeli težave pri izpolnjevanju planskih obveznosti.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

V tem mesecu je bila zaradi precejšnjih dobav iz tujih virov situacija z vložkom precej boljša. Načrtovano skupno proizvodnjo so skupaj z uslužnostnim prevajanjem dosegli 100,7 %. Zaradi občasne pomanjkanja silicijevega metala in težav v elektro jeklarni so izdelali samo 1.841 ton dinamo jekla, nerjavnega jekla pa 288 ton.

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

Za november načrtovano skupno proizvodnjo so dosegli 103,8 %. Zaradi istih vzrokov, kot v TOZD Hladna valjarna Bela, so dinamo jekel izdelali samo 310 ton, kvalitativni jekel pa 122 ton.

TOZD ŽIČARNA

Zaradi premajhnega števila žičarjev so znižani operativni program dosegli 100,2 %. Patentirane žice so izdelali 940 ton, VAC žice 666 ton in EPP žice 85 ton.

TOZD PROFILARNA

Ta temeljna organizacija je v novembru dosegla načrtovano skupno proizvodnjo 110,7 %.

TOZD VRATNI PODBOJI

Zaradi razdrobljenih naročil so znižani operativni program v novembru dosegli 105,8 %.

TOZD JEKLOVLEK

V tej temeljni organizaciji so za november načrtovano skupno proizvodnjo dosegli 101,5 %.

TOZD ELEKTRODE

Načrtovano skupno proizvodnjo so v odnosu na družbeni plan dosegli 90,2 %, v odnosu na operativni program pa 91,4 %. Proizvodnja oplošnih elektrod je bila nižja zaradi večje količine tankih dimenzij in specialnih elektrod. Pri varilni žici so imeli težave zaradi ozkega grla pri vlečenju žice v TOZD Žičarna in s

tem tudi premajhnih dobav vlečene žice v TOZD Elektrode. Na peči za varilni prašek so v novembru izvedli letni remont, ki pa se je preveč zavlekel.

TOZD ŽEKLJARNA

V Žekljarni so v novembru dosegli 102,6 % načrtovane proizvodnje. Avgust Karba

PRODAJNI REZULTATI V NOVEMBRU

(Nadaljevanje s 1. strani)

Kljub težki situaciji, ki je nastala zaradi slabše oskrbe, pa smo z izboljšanjem asortimenta uspeli doseči višje prodajne cene, kot smo načrtovali in s tem ustvarili 1.691 milij. din skupne zunanje realizacije, kar je več, kot je predvideval družbeni načrt in nekoliko manj, kot je predvideval operativni načrt, ki je bil v skladu z višje doseženimi prodajnimi cenami ustrezno višji. Pri doseganju skupne zunanje realizacije so svoj delež prispevale, poleg proizvodnih TOZD s prevajanjem, tudi storitvene TOZD, ki so z izjemo TOZD Energetika presegle načrtovano vrednost storitev.

Pregled prodaje po posameznih TOZD nam pokaže, da smo v novembru količinski in vrednostni načrt dosegli oziroma presegli v TOZD Valjarna žice in profilov, Profilarna, Vratni podboji, Jeklovlek in Monter iz Dravograda. V vseh ostalih TOZD pa je vzrok za zaostanek v nedoseganju načrtovane količine, kjer se zaostanek giblje med 34 % v TOZD Livarna in 16 % v TOZD Elektrode. Ker je dosežena prodajna cena v vseh TOZD, razen v Monterju, presegla načrtovano višino, so vrednostni rezultati po TOZD nekoliko boljši, kar kaže na to, da bi Železarna ob boljši oskrbi lahko dosegla precej ugodnejše poslovne rezultate.

V enajstih mesecih letošnjega leta smo s prodajo in storitvami prevajanja v višini 364.875 ton ustvarili, ob upoštevanju dobrih rezultatov storitvenih TOZD, 18.185 milij. din skupne zunanje realizacije, kar je pri količinski prodaji 96 % doseganje operativnega programa in 84 % doseganje

precej visoko postavljenega družbenega plana, vrednostno pa smo operativni program presegli, medtem ko smo družbeni načrt skupne zunanje realizacije izpolnili 97 %.

Gledano po posameznih TOZD vidimo, da so v enajstih mesecih letošnjega leta z družbenim načrtom postavljene programe v večini TOZD vsaj vrednostno presegli (v TOZD Livarna in Jeklovlek tudi količinsko), nekoliko večji zaostanki pa so kljub upoštevanju storitev prevajanja, ki so precej pripomogle k doseganju načrtov, vidni le v TOZD Valjarna bluming-štekel, Profilarna in Monter Dravograd. Pregled doseganja načrtovanih prodajnih cen nam kaže, da so v enajstih mesecih vse TOZD presegle načrtovano višino, izjema je le TOZD Vratni podboji, kjer so dosegli s prodajo svojih izdelkov le 92 % načrtovane prodajne cene.

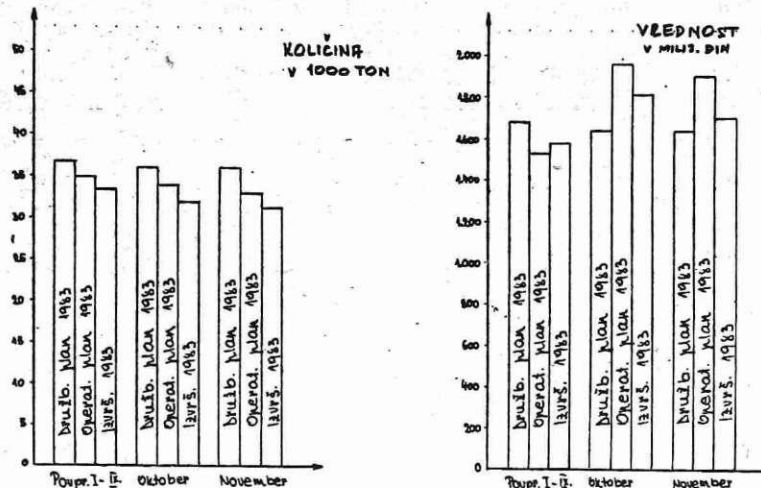

Sneha je še vedno le za vzorec (foto S. Kokalj)

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA IN PROGRAMA SKUPNE IN GOTOVE PROIZVODNJE ZA PRODAJO TER ODPREME V NOVEMBRU

TOZD	SKUPNA PROIZVODNJA					GOTOVA PROIZVODNJA					ODPREMA	
	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 4/2	% 4/3	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 9/7	% 9/8	za prodajo	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
PLAVŽ	14.800	10.000	9.337,8	63,1	93,4	—	—	—	—	—	—	
JEKLARNA	40.450	36.350	35.386,6	87,5	97,4	—	—	—	—	—	—	
— SM	25.100	21.000	21.588,3	86,0	102,8	—	—	—	—	—	—	
— EL	15.350	15.350	13.798,3	89,9	89,9	—	—	—	—	—	—	
— ASEA	6.700	6.700	6.141,6	91,7	91,7	—	—	—	—	—	—	
— LM	8.500	8.500	7.468,2	87,9	87,9	—	—	—	—	—	—	
— BBC	150	150	188,5	125,7	125,7	—	—	—	—	—	—	
LIVARNA	150	150	151,0	100,7	100,7	50	50	32,2	64,4	64,4	32,2	
— jeklo	146	146	148,8	101,9	101,9	50	50	32,1	64,2	64,2	32,1	
— kovino	4	4	2,2	55,0	55,0	—	—	0,1	—	—	0,1	
VALJARNA BLUMING-STEKEL	32.300	29.600	29.205,9	90,4	98,7	6.600	6.600	5.070,7	76,8	76,8	4.488,2	
— Bluming	15.700	14.600	13.868,9	88,3	95,0	400	400	93,1	23,3	23,3	82,0	
— Štekel razrezoval.	14.250	12.650	10.812,0	75,90	85,5	3.850	3.850	2.602,5	67,6	67,6	2.395,2	
— Štekel razrez. storitve	—	—	2.149,9	—	—	—	—	—	—	—	—	
— Termična obdelava	2.350	2.350	2.375,1	101,1	101,1	2.350	2.350	2.375,1	101,1	101,1	2.011,0	
VALJARNA ŽICE IN PROFILOV	8.800	8.800	8.870,7	100,8	100,8	1.940	1.600	2.093,8	107,9	130,9	1.940,0	
— Valjarna žice	8.800	8.800	8.839,8	99,2	99,2	—	—	—	—	—	—	
— Valjarna žice storitve	—	—	230,9	—	—	—	—	—	—	—	—	
VALJARNA DEBELE PLOČEVINE	6.500	6.500	5.337,2	82,1	82,1	5.630	5.630	4.242,0	75,4	75,4	3.989,8	
— Valjarna debele pločevine	5.800	5.800	4.305,9	74,2	74,2	—	—	—	—	—	—	
— Valjarna debele pločevine storitve	700	700	1.031,3	147,3	147,3	—	—	—	—	—	—	
HLADNA VALJARNA BELA	8.200	8.200	8.257,5	100,7	100,7	7.750	6.950	6.057,5	78,2	87,2	5.058,2	
— Hladna valjarna Bela	7.800	7.000	6.065,0	77,8	86,6	—	—	—	—	—	—	
— Hladna valjarna Bela storitve	400	1.200	2.192,5	548,1	182,7	—	—	—	—	—	—	
HLADNA VALJARNA JESENICE	2.350	2.350	2.438,7	103,8	103,8	2.170	1.270	1.537,7	70,9	121,1	1.571,2	
— Hladna valjarna Jesenice	2.350	1.450	1.720,3	73,2	118,6	—	—	—	—	—	—	
— Hladna valjarna Jesenice storitve	—	900	718,4	—	79,8	—	—	—	—	—	—	
ŽIČARNA	4.500	4.010	4.016,8	89,3	100,2	3.420	2.640	2.893,2	84,6	109,6	2.655,1	
— Žičarna	4.500	4.010	4.016,8	89,3	100,2	—	—	—	—	—	—	
— Žičarna storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
PROFILARNA	1.570	1.570	1.737,5	110,7	110,7	1.330	1.385	1.567,5	117,9	113,2	1.590,2	
— HOP	1.400	1.400	1.552,9	110,9	110,9	1.280	1.335	1.490,3	116,4	111,6	1.504,6	
— HOP storitve	25	25	65,8	263,2	263,2	—	—	—	—	—	—	
— ronlele	40	40	—	—	—	40	40	—	—	—	7,3	
— ronlele storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
— diski storitve	65	65	65,8	101,2	101,2	—	—	—	—	—	—	
— deli za cestno ograjo	40	40	53,0	132,5	132,5	10	10	77,2	772,0	772,0	78,3	
SKLADIŠČE 38	130	130	—	—	—	130	130	—	—	—	—	
VRATNI PODBOJI	130	110	116,4	89,5	105,8	130	110	116,1	89,3	105,6	133,5	
JEKLOVLEK	1.780	1.780	1.806,0	101,5	101,5	1.760	1.760	1.806,0	102,6	102,6	1.801,3	
ELEKTRODE	1.560	1.540	1.406,8	90,2	91,4	1.560	1.540	1.402,5	89,9	91,1	1.313,5	
— elektrode + varilna žica	1.470	1.470	1.370,3	93,2	93,2	1.470	1.470	1.366,2	92,9	92,9	1.292,2	
— varilna žica storitve	—	—	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	
— varilni prašek	90	70	36,3	40,3	51,9	90	70	36,3	40,3	51,9	21,4	
— suha el. masa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
OGNJEVZDRŽNI MATERIAL	220	220	1.144,8	520,4	520,4	50	50	998,3	—	—	998,3	
ŽEKLJARNA	910	910	934,0	102,6	102,6	910	910	931,1	102,3	102,3	705,5	
MONTER DRAVOGRAD	1.000	1.066	1.330,0	133,0	124,8	1.000	1.066	1.330,0	133,0	124,8	1.330,0	
SKUPAJ:	125.350	113.286	111.477,7	88,9	98,4	34.430	31.691	30.078,6	87,4	94,9	27.607,0	
ELEKTRODE ZAGREB	—	—	—	—	—	200	200	166,6	83,3	83,3	166,6	
VAC NEGOTIN	—	—	—	—	—	130	130	149,3	114,9	114,9	149,3	
SKUPAJ	—	—	—	—	—	34.760	32.021	30.394,5	87,4	94,4	27.922,9	
STORITVE	—	—	—	—	—	1.190	2.890	4.304,8	361,8	149,0	4.304,8	
SKUPAJ	—	—	—	—	—	35.950	34.911	34.699,3	96,5	99,4	32.227,7	

GRAFIČNI PRIKAZ PRODAJE ZA OBDOBJE JANUAR—NOVEMBER, OSNOVNA REALIZACIJA IN STORITVE PREVALJANJA

Železarski globus

VELIKA BRITANIJA

Za največjo britansko železarsko družbo, ki je v državni lasti British Steel Co., ki je imela nekaj let nazaj velike finančne izgube, kaže, da se bliža obdobju, ko bo lahko obratovala rentabilno. Medtem, ko je v začetku letošnjega leta imela vsak teden po devet milijonov funtov šterlingov izgube, se je ta ob polletju znižala na 2 milijona. Zato predvideva njen generalni direktor Ian McGregor, ki jo bo sicer v kratkem zapustil, da bo družba že v letih 1983 in 1984 dosegla pozitiven poslovni rezultat, če

prav so pri izdelavi sanacijskega programa predvidevali, da se bo to zgodilo šele eno leto kasneje. Vzroki za to so predvsem trije. Prvi je znižanje števila zaposlenih s 164.400 v letih 1979/80 na 78.400 letos, vendar to še ni dokončna številka in so predvidene še nadaljne odpustitve. Drugi je opuščanje nerentabilne in zastarele proizvodnje in tretji povečanje produktivnosti na zaposlenega delavca, katere je v letošnjem prvem četrtletju narasla na 230 ton jekla na zaposlenega letno, kar je za 15 % več kot v Zvezni republiki Nemčiji, ki je imela doslej največjo produktivnost med državami Evropske gospodarske skupnosti. Leta 1982 je bila ta količina pri britanski družbi še 176 ton, v primerjavi z 208 tonami v Zvezni republiki Nemčiji.

MEHIKA

Mehiška železarska industrija je imela v zadnjih letih močno državno podporo, vendar je danes v zelo težkem položaju. Proizvodnja in prodaja na domačem tržišču nazadujeta, finančna situacija pa je postala pri posameznih železarnah slaba, predvsem zaradi obremenjenosti z visokimi posojili v državi in inozemstvu. Zato vlagajo veliko naporov, da bi na domačem tržišču odvečano proizvodnjo preusmerili v izvoz.

V PONEDELJEK SEJA SKUPŠČINE SKUPNOSTI ZA ZAPOSLOVANJE

V ponedeljek, 19. decembra, se bo ob 11.30 začela deveta seja skupščine občinske skupnosti za zaposlovanje Jesenice. Delegati v Železarni pa se bodo na seji konference delegacij sestali danes, v četrtek, 15. decembra, ob 13. uri. Pred tem so se seveda morale sestati delegacije v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih, da so obravnavale gradivo in sprejele stališča v zvezi s tem.

POROČILO O DELU SKUPŠČINE V LETU 1983

Dejavnost skupščine občinske skupnosti za zaposlovanje je potekala skladno s programsko osnovo dela. Programska osnova je zajemala načrtovanje in analiziranje vseh področij dejavnosti — poklicno usmerjanje, štipendiranje, zaposlovanje, invalidska dejavnost, zagotavljanje socialne varnosti, financiranje. Vse načrtovane naloge so bile opravljene, kar je prispevalo k razreševanju posameznih dilem v zvezi z zaposlovanjem ter k boljšim rezultatom kot lani.

Na letošnjih sejah skupščine občinske skupnosti za zaposlovanje je bila 64 odstotna udeležba (na Gorenjskem je bilo bolje le v Trzinu).

POROČILO O PODELEŽEVANJU ŠTIPENDIJ

Na osnovi razpisa in skladno z določili sporazuma o štipendiranju je odbor za planiranje, zaposlovanje, poklicno usmerjanje, izobraževanje in štipendiranje pogojno odobril 229 štipendij iz združenih sredstev ter 54 doplačil h kadrovski štipendiji. Zavrženih pa je bilo 54 vlog (zaradi preseganja cenzusa).

INFORMACIJA O GIBANJU ZAPOSLENOSTI V SEPTEMBRU IN BREZPOSELNESTI V OKTOBRU 1983

Na Gorenjskem se je letos število zaposlenih povečevalo sorazmerno počasi. Septembra pa je bilo 831 (ali 1 %) več delavcev kot avgusta, predvsem zaradi zaposlitve tistih, ki so končali s šolanjem. To povečanje je bilo najmanjše v naši občini (0,6 %). Nasploh na Gorenjskem ne dosegamo niti nizko načrtovane rasti zaposlenosti. V jeseniški in trzinški občini pa je bilo v letošnjih devetih mesecih povprečno manjše število delavcev kot v istem obdobju lani.

Na Gorenjskem število iskalcev zaposlitve počasi, toda vztrajno narašča — ob koncu oktobra jih je bilo 1103, od tega v jeseniški občini 257. Na Jesenicah se (56 %) zaposlijo v krajšem času (do treh mesecev), med že dalj časa prijavljenimi (nad eno leto) pa jih je polovica težje zaposljivih oseb (oziroma 21). Oktobra je bilo na Gorenjskem izplačanih 109 denarnih nadomestil in denarnih pomoči za čas brezposelnosti, od tega na Jesenicah 13. Najvišji delež upravičencev do denarnega nadomestila in pomoči je v Škofji Loki, najnižji pa v naši občini.

NAČRTI OZIROMA PROGRAMI DELA ZA LETO 1984

Naloge, opredeljene v osnutku programskih osnov za delo skupščine ter v osnutku programa dela strokovne službe občinskih skupnosti za zaposlovanje, se bistveno ne razlikujejo od dosedanjih. Zaradi težkih gospodarskih razmer pa bo treba tudi na področju zaposlovanja nadaljevati z varčevanjem, vendar ne na račun ukinitja oziroma krčenja posameznih nalog. Zato je v osnutku stabilizacijskega programa občinske skupnosti za zaposlovanje in strokovne službe poudarjeno, da največji prihranek »prinese« hitrejša zaposlovanje tistih, ki so upravičeni do denarnega nadomestila oziroma pomoči. V stabilizacijskem programu je natančno navedeno, kako bomo to dosegli, poleg tega pa še, da bo treba preusmerjati štipendiste iz združenih sredstev v kadrovske, gradiva za obravnavo bodo pripravljena jednako, za povezavo med občinsko in zvezo skupnosti za zaposlovanje pa bi oblikovali posebno skupino delegatov.

Temeljni cilji politike in naloge na področju zaposlovanja v letu 1984 so konkretno opredeljeni v samoupravnem sporazumu o usklajevanju letnih načrtov zaposlovanja za leto 1984, ki ga bo skupščina skupnosti za zaposlovanje na deveti seji posredovala temeljnim organizacijam in obravnavo in sprejem. Doseči pa bo treba take cilje, da bo dodatno zaposlovanje čim bolj produktivno in na prednostnih področjih, da bodo že zaposleni čim bolj učinkovito delali (prerazporejanje delavcev, prožnejše urejanje delovnega časa, boljše izraba proizvodnih zmogljivosti ipd.) ter da bomo ustvarjali nove zaposlitvene možnosti tam in tako, kot je družbeno najbolj smotno (npr. omejevanje dopolnilnega dela, razvoj drobnega gospodarstva in storitvene obrti).

Iz ocene možnosti gibanja zaposlenosti v letu 1983 je razvidno, da je v naši občini predvidena 0,5 odstotna stopnja rasti zaposlenosti v prihod-

njem letu (na Gorenjskem pa 1 %), kar pomeni 73 dodatnih zaposlitev (oziroma 807 na Gorenjskem). Večina vseh potreb po delavcih v naši občini (dodatne in nadomestne zaposlitve) bo »pokritih« s tistimi, ki bodo končali šolanje (396 oseb) in z brezposelnimi (215). Vendar pa obstajajo med kadrovsko ponudbo in kadrovskimi potrebami velika neskladja pri stopnjah strokovnosti in vrstah poklicev.

Rebalans letošnjega finančnega načrta je potreben in možen zato, ker bo za socialno varnost brezposelnih porabljeno predvidoma 266.000 dinarjev manj, kot je bilo načrtovano. To naj bi namenili za postavki priprava na zaposlitev ter usposabljanje in zaposlovanje invalidov,

kar je bilo pri prvotnem finančnem položaju v podrejenem položaju zaradi prednosti socialne varnosti. Tudi za večino ostalih postavk je potrebno več sredstev, tako da bi bilo treba letošnji finančni načrt jeseniške skupnosti za zaposlovanje revalorizirati (povečati) za 5 %. To je možno brez povečanja sedanje prispevne stopnje.

Osnutek finančnega načrta v prihodnjem letu temelji na omenjenem rebalansu letošnjega finančnega načrta. Predvideno je 26 odstotno povečanje sredstev, vendar pa je možnih še precej sprememb. Največ dilem je pri načrtovanju sredstev za socialno varnost.

Samoupravni sporazum o solidarnosti na področju zavarovanja za primer brezposelnosti ter usposabljanja in zaposlovanja invalidnih oseb je v fazi osnutka dobil precej pripon, ki so bile pri oblikovanju predloga v glavnem upoštevane. Ker na zadnjih sejah skupščin gorenjskih skupnosti za zaposlovanje ni bilo pripomb v zvezi s predlogom sporazuma, je predlagano, da predsedniki skupščin podpišejo pristopne izjave.

Samoupravni sporazum o svobod-

ni menjavi dela na področju usposabljanja invalidnih oseb za delo v obdobju 1982—1985 je bil posredovan vsem občinskim skupnostim za zaposlovanje, vendar naši skupnost ni sprejela tega sporazuma, ker ni bilo na razpolago sredstev za kritje obveznosti. Sedaj te ovire ni, zato je predlagan njegov sprejem.

Na prejšnji seji je skupščina skupnosti za zaposlovanje sprejela informacijo o reorganizaciji strokovne službe zaposlovanja z dopolnitvami konference delegacij v Železarni. Zaradi te reorganizacije je treba ustrezno spremeniti in dopolniti:

— samoupravni sporazum o ustanovitvi občinske skupnosti za zaposlovanje,

— statut občinske skupnosti za zaposlovanje ter

— samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med občinskimi skupnostmi za zaposlovanje in strokovno službo občinskih skupnosti za zaposlovanje.

Sedanjemu vodji delovne skupnosti strokovne službe občinskih skupnosti za zaposlovanje Gorenjske spomladi poteče mandat, zato bi bilo

treba začeti z razpisnim postopkom. Ker pa teče postopek reorganizacije strokovne službe, je predlagano, da bi bil do zaključka reorganizacije (oziroma najdalj za 6 mesecev po izteku mandata) imenovan za vršilca dolžnosti vodje delovne skupnosti.

Organizacijam, v katerih se izvaja predsanacijski ali sanacijski postopek, je možno med drugim priznati nekatere olajšave glede plačevanja prispevkov iz dohodka TOZD za SIS (po zakonu o sanaciji in prenehanju organizacij združenega dela). Zato je skupščini skupnosti za zaposlovanje predlagano, da sprejme kriterije in postopek, po katerem bo obravnavala prošnje organizacij združenega dela za odobritev nekaterih olajšav. Kriteriji so precej strogi, saj za te namene v samoupravnih interesnih skupnostih ni notranjih rezerv.

Kot ponavadi je strokovna služba občinskih skupnosti za zaposlovanje Gorenjske pripravila mnenje in pripombe v zvezi z gradivom za osmo sejo skupščine zveze skupnosti za zaposlovanje Slovenije.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje
Nada Dejak

SEJA SKUPŠČINE OBČINSKE ZDRAVSTVENE SKUPNOSTI BO V TOREK, 27. DECEMBRA

Predsednik skupščine občinske Zdravstvene skupnosti Jesenice, Zdravko Črv, sklicuje v torek, 27. decembra ob 12. uri v sejni dvorani Skupščine občine Jesenice, deveto skupno sejo obeh zborov skupščine. Poleg običajnih točk dnevnega reda, delegatom v sprejem in opredeljevanje predlaga:

SPREMEMBE FINANČNEGA NAČRTA OBČINSKE ZDRAVSTVENE SKUPNOSTI ZA LETO 1983: Po oktobrskih navodilih se sredstva za zdravstveno varstvo v letošnjem letu lahko povečajo za 19 do 20 %, v odnosu na realizacijo v lanskem letu. Tako se po usklajevanju skupne porabe v občini, sredstva za zdravstveno varstvo v občini, v primerjavi s septembrskim finančnim načrtom, lahko povečajo za 26.112.000 din, oziroma bodo skupno znašala 443.413.000 din ali 18,3 % več kot v lanskem letu. Iz teh razlogov je delegatom v razpravo in potrditev predložen spremenjen finančni načrt za letošnje leto.

OSNUTEK RESOLUCIJE O POLITIKI IZVAJANJA DRUŽBENEGA PLANA OBČINE JESENICE V LETU 1981 IN IZHODIŠČA OBČINSKE ZDRAVSTVENE SKUPNOSTI JESENICE ZA LETO 1984: (Osnutek prvega dokumenta je bil objavljen v prvi številki Delegata, glasila Skupščine občine Jesenice in so o njem že razpravljali delegati vseh treh zborov skupščine občine). Osnutek resolucije o politiki izvajanja družbenega plana občine Jesenice v letu 1984 okvirno predvideva rast skupne porabe v občini 22,3 %, v odnosu na dogovorjeno višino za program v letu 1983. Glede na to, da so v občini majhne možnosti selekcije med posameznimi interesnimi skupnostmi, navaja informacija, lahko pričakujemo v občini 22 % rast dogovorjenih sredstev za zdravstvo, kar bi skupaj pomenilo 535.113.960 din prihodkov, ali 96.495.960 din več kot letos. Predvidena stopnja rasti, pomeni 28 % ostanje skupne porabe za planirano rastjo dohodka v občini, kar je dogovorjeno oziroma predlagano v republiški resoluciji, med tem ko je v občini predvidena rast dohodka 27,9 %, v republiki pa 27,0 %.

Natančnejša določitev sredstev za posamezne interesne skupnosti za naslednje leto je predvidena do obravnave zaključnih računov za letošnje leto, do takrat, navajajo v informaciji, pa bodo veljale za zdravstvo enake prispevne stopnje, kot so v veljavi od 1. septembra 1983 dalje, in sicer:

— prispevek iz osebnega dohodka 1,00 % (osnova je bruto oseni dohodek), — prispevek iz dohodka 8,24 % (osnova je bruto osebni dohodek),

Zaradi visoke inflacije v tekočem srednjeročnem obdobju, pa tudi zato, ker bodo tudi v naslednjem letu sredstva za zdravstvo naraščala počasneje od predvidene inflacije (25 %), bo nivo zdravstvenega var-

stva bistveno nižji, kot je bilo dogovorjeno s samoupravnim sporazumom o temeljnih plana, pa tudi nižji od doseženega v tekočem letu. Zato bo temeljna naloga izvajalcev in uporabnikov v zdravstveni skupnosti za naslednje leto, navaja informacija, da bodo dosledno uresničevali v letošnjem letu sprejete naloge in predpise za njihovo uresničevanje.

Prve ocene dohodkov zdravstvene skupnosti za naslednje leto, ob upoštevanju resolucijskih kazalcev rasti, kažejo, da s predvidenimi sredstvi za naslednje leto ne bo mogoče pokrivati stroškov za denarna nadomestila, ki se gibljejo skladno z rastjo osebnega dohodka v občini v tekočem letu (ocena 24 %), čeprav bolezenski stalež upada, pa tudi ne stroškov neposrednega zdravstvenega varstva, ki temelje na doseženih kapacitetah zdravstvenih organizacij.

OBRAVNAVA IN SKLEPANJE O PRISTOPU OBČINSKE ZDRAVSTVENE SKUPNOSTI V SKUPNO STROKOVNO SLUŽBO SIS OBČINE JESENICE: Delegatom je predložena v obravnavo in sklepanje informacija o poteku ustanavljanja skupne strokovne službe SIS občine Jesenice, obenem s sklepanjem o pristopu, pa naj bi delegati dali tudi soglasje k statutu in pravilniku o organizacijski strukturi in razvidu del in nalog v skupni strokovni službi SIS občine Jesenice. O obeh samoupravnih dokumentih je v gradivu delegatom posredovan le kratek povzetek, kaj dokumenta vsebuje, ne pa tudi celovita dokumenta, kar bi delegati morali tudi dobiti, da bi lahko k njima dali soglasje. Skupščina naj bi skladno z navedenimi soglasji, dala tudi soglasje k imenovanju Rine Klinar, diplomirane sociologinje, za vodjo skupne strokovne službe SIS občine Jesenice, za obdobje štirih let.

Zboru uporabnikov občinske zdravstvene skupnosti je za ločeno sejo predloženo še:

— obravnavo in sklepanje o predlogu valorizacije odkupljenega programa v svobodni menjavi dela za leto 1983 in valorizacija cen odkupljenega programa v TOZD Osnovno zdravstvo občine Jesenice,

— obravnavo poslovnega poročila TOZD Osnovno zdravstvo občine Jesenice za devet mesecev letošnjega leta,

— obravnavo in potrditev sklepov sprejetih na skupni seji z zborom združenega dela Skupščine občine Jesenice.

O ČEM PIŠE »ŽELEZAR«, GLASILO ŽELEZARNE

Član velike družine tiska organizacij združenega dela je tudi ŽELEZAR, glasilo delavcev TOZD in delovnih skupnosti železarne Jesenice, ki zavzema ustrezno mesto v tej družbi, ne samo po svojih specifičnostih, temveč tudi po svoji dolgoletni tradiciji. Zaradi tega smo želeli zvedeti, kaj so glavne teme tega lista, oziroma o čem piše.

Za naš vzorec smo vzeli obdobje treh desetletij, po nekaj številkih iz vsakega leta in jih analizirali. Tako smo skupaj pregledali 81 števil, oziroma 919 strani (zajeto je še obdobje, ko je glasilo izhajalo še mesečno, oziroma štirinajstrednjo, pripis prevajalca). Skupaj je bilo analiziranih 2.269 člankov in sistematizirano 1.287 ilustracij.

Da bi dobili pravo sliko o obsegu Železarja in njegovem tehničnem izgledu, smo se za dokaz poslužili treh podatkov. Poprečno so bili na eni strani objavljeni po trije članki in dve ilustraciji, ob poprečnem obsegu 11 strani za številko. To nam dokazuje, da se je Železar uvrstil med vodilna glasila organizacij združenega dela po svoji tehnični ureditvi (Železar je v tem času izhajal v štirih formatih in v treh različnih časovnih razmakih in je njegova slika, kot tednika povsem drugačna, — pripis prevajalec.)

To seveda ni zadosten odgovor na vprašanje, o čem piše glasilo, oziroma s kakšno tematiko se ukvarja. Odgovor na to nam bodo dali naslednji podatki.

Od skupnega števila analiziranih člankov (2.269), se največji del oziroma 566 ali 25 % nanaša na proizvodnjo in tržišče. To nam dovolj jasno dokazuje, da je Železar upravičil namen izhajanja in da služi namenu, kateremu je namenjen, to je informiranju delavcev o najvitalnejših vprašanjih iz življenja in dela celotne delovne organizacije.

Družbeno-politične teme so na drugem mestu s 494 članki ali 22 %, članki o samoupravljanju (410) z 18 % zavzemajo tretje mesto. Če seštejemo ta tri prva mesta, potem tovrstna vsebina zavzema 65 % prostora v Železaru, za ostalih sedem kategorij pa ostaja še 35 %. Pri tem je potrebno povedati, da tudi šport s 312 članki ali 15 % zavzema vidno mesto. Ostale teme se nanašajo na kulturo in prosveto, dohodek in osebne dohodeke, kadrovske probleme in normativno dejavnost. Rubrika »ostalo« predstavlja 1 %, kar pomeni, da je kategorizacija pravilno izvršena.

Ne bi imeli popolne slike, če ne bi analizirali tudi ilustracij. Le-te so razdeljene v dve kategoriji, in sicer na tiste, ki so vezane na besedilo in ostale. Veliko ilustracij je vezanih na tekst, kar potrjujejo naslednji podatki. V analiziranih številkih je bilo objavljenih 1.158 fotografij, 6 skic, 12 grafikonov in devet razpredelnic, skupaj torej 1.240. Ilustracij, ki niso bile vezane na besedilo je bilo objavljenih 47, in sicer 35 fotografij in 12 skic.

Vse to dovolj dokazuje, da je Železar upravičil svoje poslanstvo in da je postal neobhodna potreba pri informiranju delavcev TOZD in delovnih skupnosti delovne organizacije Železarna Jesenice.

To je le bežni pregled podatkov, ki dovolj jasno kažejo in dokazujejo, da tisk organizacij združenega dela ni samo sredstvo informiranja, temveč, da je poleg nekaterih svojih slabosti postal javna tribuna delovnih organizacij, sredstvo za vsestransko izmenjavo mišljenj in opredeljevanja celovite politike organizacij združenega dela. Ta misel je dobila

pomembno mesto na vseh dosedanjih posvetovanjih o informiranju v organizacijah združenega dela in postaja imperativ družbeno-ekonomskih odnosov, kakršni se danes razvijajo v organizacijah združenega dela.

Ko govorimo o tisku v organizacijah združenega dela, tedaj mislimo tudi na njegovo starost Železar, ki je pod imenom Naš kovinar začel izhajati že januarja 1937. Zato vse tisto kar velja za tisk organizacij združenega dela, velja tudi za Železarja, prek katerega so se širile izkušnje delavcev, pojasnjevale bolj in popolnejše metode organizacij dela, popularizirale najnovejša pridobitve znanosti in tehnike in po dobno. Železar je bil simbolizator vseh uspehov in zmag delavcev pri njihovih delovnih nalogah. Razen tega je glasilo na svojih straneh objavljalo vse tisto, kar je v najtesnejši zvezi z vsakodnevnim delom in življenjem delavcev. Železar je vodil tudi bitko proti vsem teorijam in pojmovanjem tujim delavskemu razredu. Železar je bil objektivni, oster in kritičen do vseh nepravilnosti in vseh tistega, kar zavira pravičen tok nadaljnjega razvoja socialističnega samoupravnega napredka. To glasilo je še eno močno sredstvo v rokah delavcev za utrjevanje delovne discipline in odstranjevanje nepravilne odnosa do dela in drugih nepravilnih pojmovanj.

V treh desetletjih so glasila organizacij združenega dela dale pomemben prispevek k razvoju socialističnih družbeno-ekonomskih odnosov, spodbujala razvoj samoupravljanja in afirmirala vlogo delavskega razreda in vseh delovnih ljudi in občanov pri socialistični izgradnji domovine. Še posebno vlogo pri tem je imel Železar.

V novih pogojih delitve dohodka in v razvitih oblikah neposredne demokracije, ko delovni ljudje zahtevajo in želijo biti pravočastni in popolno seznanjeni in obveščeni o vsemu kar se dogaja v organizaciji združenega dela, postajajo glasila OZD še pomembnejši dejavniki informiranosti delavcev o življenju in delu svoje temeljne oziroma delovne organizacije.

Tisk organizacij združenega dela, pri čemer mislimo tudi na Železarja, je tretjič svojemu namenu na jugoslovanski višini in na jugoslovanski osnovi. S tem je zaključena evolucija, ko smo ugotavljali, da je to enoten tisk, ki ima nalogo bitke za socialistično samoupravno družbo. Danes so glasila organizacij združenega dela naš vsakdan, brez katerega si ne moremo zamisliti procesa informiranja, kot integralnega dela informiranja delavcev in delovnih ljudi v samoupravni družbi.

Glede na vse to je tisk organizacij združenega dela, in seveda tudi Železar, priroden rezultat in sestavni del intenzivnega ekonomskega, kulturnega in družbenega razvoja v naši državi.

Glasila organizacij združenega dela so postala nerazdvojena zveza delavskega razreda in njegove oblasti. V tem je njihova posebna veličina. V bodoče se od teh glasil pričakuje še več in Železar bo tudi v bodoče dostojno predstavljal to, kar je delal tudi doslej.

Branko Ključarič,
dipl. pravnik

O RAZVOJU JUGOSLOVANSKEGA ŽELEZARSTVA PRED ŠTIRIDESETIMI LETI

Pred menoj je drobna knjižica, samo 17 strani ima. Na prvi strani je z roko napisan datum — november 1940, z avtorjevim podpisom. Ze dolgo imam to knjižico med svojimi papirji. Dobil sem jo, ko sem bil še asistent v jeseniški jeklarni pred okoli 37 leti. Ravno sedaj, ko razmišljamo o razvoju SOZD Slovenske železarne in jugoslovanskega železarstva za naslednje petletno obdobje in do leta 2000, me je naslov te knjižice znova pritegnil. Prav gotovo bo zanimalo tudi bralce Železarja, o čem in kako so razglabljali železarji pred 43 leti in svoje misli napisali v knjižici »Razvojne možnosti jugoslovanskega železarstva«.

TRENTUTNO STANJE

Takratno letno porabo »železa in jekla« v Jugoslaviji so cenili na 300.000 ton ali 20 kg na prebivalca. To je bilo v času, ko so industrijsko močnejše razviti sosedje porabili na prebivalca že 80 do 200 kg.

V Jugoslaviji je bilo že takrat pet železarn, ki pa niso mogle v celoti pokriti te potrebe. Na Jesenicah je bila proizvodnja 180.000 ton SM jekla in 6.000 ton elektro jekla, v Štorkah okoli 20.000 ton SM jekla, v Ravni okoli 10.000 ton jekla in v Zenici 120.000 ton martinovega jekla in 3.000 ton elektrojekla.

Na Jesenicah so takrat z enim plavžem letno izdelali 55.000 ton surovega železa, drugi plavž, z letno zmogljivostjo 50.000 ton, je bil pred dograditvijo.

Zenica je imela svojo proizvodnjo surovega železa v Varešu z letno zmogljivostjo od 50 do 70.000 ton.

Železarna Smederevo je potrebovala surovo železo za svojo livarno in je imela plavž v Majdanpeku z letno kapaciteto 6.000 ton.

Razen navedenih plavžev so obstajale še tako imenovane »samice« — torej mali plavži brez drugih železarskih obratov, in sicer: v Capragu, z letno zmogljivostjo od 20 do 25.000 ton surovega železa, v Topuskem s 4 do 5.000 ton letne proizvodnje in v Bešincih s 5 do 6.000 ton letne kapacitete. Leta 1939 je bila skupna proizvodnja vseh plavžev v Jugoslaviji 135.000 ton jeklarskega in sivega surovega železa.

Takrat so zapisali: »Pomanjkanje surovin — zlasti surovega železa — je glavni vzrok, da lani naše železarne niso dosegle tiste produkcije, katero bi po svoji kapaciteti mogle.« Zapisano je tudi to, da bi rabili 200.000 ton surovega železa, da ne bi imeli več težav z neizkoriščenimi zmogljivostmi. Kot vidite, v jugoslovanskih železarnah že v času pred drugo svetovno vojno niso imeli usklajenih zmogljivosti in še danes jih nimajo.

Kot eno glavnih hib jugoslovanskega železarstva so ocenjevali oddaljenost večjega dela proizvodnje surovega železa od jeklarn in livarn in s tem povezane slabe gospodarnosti zaradi toplotnih izgub. Razen na Jesenicah, kjer so imeli plavž pri jeklarni, pa tudi tu so vozili manjkajoči del iz malih plavžev, ki so jih imeli na Hrvaškem, so imele ostale štiri železarne proizvodnjo surovega železa geografsko oddaljeno, ali pa jo sploh niso imeli, kot Ravne in Štork.

Jugoslovanske železarne se skoraj tri desetletja niso modernizirale in razvijale. Okoli leta 1930 so se pričeli modernizirati najprej na Jesenicah in njim so sledili tudi v ostalih železarnah. V tem desetletju, to je od leta 1930 do 1940, je jugoslovanska železarska industrija porabila za investicije okrog 600 milijonov dinarjev.

Zaradi potreb po modernizaciji zastarelih obratov so vložena sredstva manj vplivala na povečanje zmogljivosti kot bi to ustrezalo vloženi višini sredstev. Nekatere nove naprave so bile zgrajene »v dimenzijah, pri katerih je bližnja bodočnost«.

V tistem času, ali v obdobju pred letom 1939, je bilo na svetovnem trgu na razpolago dovolj starega železa. Ker so bile tudi cene nizke, so se jugoslovanski železarji naravnali na večjo porabo starega železa za izdelavo jekla in raje odložili gradnjo plavžev. To se je kmalu maščevalo, posebno ker so že leta 1939 nastale težave z uvozom starega železa. Ker tudi ni bilo dovolj doma izdelanega surovega železa, se je zmanjšala proizvodnja jekla. Prav na hitro so

zgradili drugi plavž na Jesenicah za letno proizvodnjo 50.000 ton in še enega v Capragu za letno proizvodnjo 25.000 ton.

RAZMIŠLJANJA O RAZVOJU DO LETA 1990

Da bi lahko vzdržali pritisk konkurence, so si zadali kot osnove, ki jih je treba upoštevati pri nadaljnjem razvoju, ekonomiko proizvodnje ter čim boljše izkoriščanje doma razpoložljivih surovin in energije.

Rastočo porabo jekla so primerjali z rastjo porabe v državah s podobno gospodarsko strukturo, kot je bila takrat v Jugoslaviji. Napisano je: »... ne bi rekli, da je naša prognoza skromna, če računamo, da bo v prihodnjih 50 letih dosegla poraba železa na prebivalca pri nas vsaj 50 kg.«

Seveda so pri tem računali z normalnim razvojem, brez motenj. Narčovali so dolgoročno, menili so namreč, da se razvoj železarstva ne more omejevati samo na bližnjih pet ali deset let in so vzeli 50 let za dobo, ko naj bi bila poraba železa in jekla na jugoslovanskega prebivalca 50 kg in so pri tem računali tudi, da se bo dotedanj redni letni prirastek prebivalstva nadaljeval. Računali so, da bodo morali pokrivati 20 % porabe z uvozom.

Predno nadaljujem, sem dolžan še nekaj pojasniti. Takrat so uporabljali v železarstvu nekoliko drugačne strokovne izraze, kot jih uporabljamo danes. Železo je pomenilo jeklo, ki se ne kali. V uporabljenem gradivu je avtor pogosto poimenoval tudi celo gotovo proizvodnjo železarne kot železo. Jeklo je torej kaljivo železo. Več ali manj je bil izraz jeklo uporabljen v tej razvojni obravnavi redko in pretežno samo v zadnjem odstavku v knjižici, ko je bila na vrsti možnost razvoja proizvodnje elektrojekla. Surovo železo se ne da kovati. Pojem surovo jeklo pa obsega tudi današnje oznako za odlito jeklo v jeklarni, torej v nepredelanem stanju. Jeklarsko surovo železo je bilo surovo železo. Sivo surovo železo je za potrebe livarn.

Ker je avtor izhajal pri dolgoročnih napovedih iz nekih predpostavk, ki vse peljejo k proizvodnji surovega železa, moram tudi te pojasniti za lažje razumevanje razpredelnice, ki prognozira nadaljnji razvoj.

Od celotne porabe surovega železa so računali, da bo potrebno za livarne 5 % proizvodnje.

Za proizvodnjo »gotovega železa« (mišljeni so izdelki iz jekla) so upoštevali 70 % izpleta iz surovega jekla. V vložku za proizvodnjo surovega jekla so morali računati s 53 % surovega železa in 47 % starega železa. Računali so namreč, da dobijo od lastnih odpadkov v železarnah 30 % starega železa, industrija jim je vračala 3 % in od zbiranja naj bi dobili še 14 %. Napovedovali so tudi, da bi mogoče v poznejših letih lahko upoštevali višji delež starega železa, to je 52—53 %, kot je bilo to primer v razvitejših državah.

Še eno izhodišče oziroma cilj, ki so si ga zastavili, je bilo močno pomembno in ga moram navesti. Ob zahtevi, da je za bodočnost jugoslovanskega železarstva najprej potrebno zgraditi plavže, so si postavili za cilj, da proizvodni stroški za surovo železo na pragu jeklarne ne smejo biti bistveno višji od prodajnih cen za uvoženo surovo železo ali uvoženo staro železo. Princip konkurenčnosti cen s cenami inozemskih proizvodov naj bi v prihodnje veljal za vse jugoslovansko železarstvo. Morda misli še danes, ni kaj dodati.

PROGNOZIRANA PROIZVODNJA (tabela je prepisana po originalu)

Leto	Poraba v t	Od te uvoza iz inozem t	Proizvoda livarn t	Domača produkc. železa t	Za to potrebno sur. jeklo t	Potrebno jeklar. sur. žel. t	Potrebna produkc. vis. peči t
1940	310.000	80.000	20.000	210.000	300.000	170.000	190.000
1950	430.000	85.000	25.000	320.000	460.000	240.000	265.000
1960	600.000	120.000	30.000	450.000	640.000	340.000	370.000
1970	780.000	150.000	40.000	590.000	840.000	450.000	490.000
1980	980.000	190.000	50.000	740.000	1.050.000	560.000	610.000
1990	1.200.000	240.000	60.000	900.000	1.300.000	690.000	750.000

Pod tabelo piše, da je »ta na videz nekoliko fantastičen program potreben...« Postavili so si namreč vprašanje, če bo za tolikšno proizvodnjo zadosti domačih surovin in energije. Katere gospodarske in tehniške dejavnike je treba za nadaljnji razvoj upoštevati?

Za takrat znano količino železovih rud je naveden podatek, da je ta bila 90 milijonov ton s približno 42 milijonov ton Fe. Od tega naj bi bilo 56 milijonov ton čistih rud s povprečno 46,5 % Fe in 35,5 milijonov ton metalurško nečistih rud s primesmi As, Sb, Cu in Cr ter s povprečno 46 % Fe. Ugotovili so tudi, da je nekaj železovih rud z okoli 1 % P, kar je premalo za Thomasov proces. Tudi železove rude z okoli 1 % Ni so poznali in cenili, da je v njih okoli 5.000 ton Ni, kar naj bi ostalo za kasnejše, kot pomembna strateška rezerva.

Prva ugotovitev je bila, da bi ob predvideni proizvodnji tolikšna in znana količina železove rude zadoščala le za 50 do največ 90 let. Tolikšne zaloge pa so premajhne, da bi bila težka železarska industrija, za katero so potrebna velika investicijska sredstva, zgrajena samo za takšno, za njihove pojme prekratko obdobje. Zato so razmišljali naprej in ugotovili, da zaradi potrebe uravnavanja cen in ohranitve gospodarske in industrijske neodvisnosti ni smotno izčrpavati samo lastne vire železovih rud. Zaključek je bil, kot piše: »Zaradi tega bomo smeli porabiti le en del železovih rud, ostali del porabe pa bo potrebno kriti z uvozom železovih rud iz držav, katere razpolagajo z bogatejšimi rudišči in zalogami za zelo dolgo dobo.«

Ze takrat so računali, da se bo na ta predlog pojavil odpor, zato so tudi dokazovali, da bi uvoz železove rude »olajšal obratovanje naših plavžev, zvišal njihovo storilnost in zmanjšal specifično porabo metalurškega koksa«.

Kaj pravite na take ugotovitve že pred več kot 43 leti? Pri nas nekatere še po tolikem času ni postalo jasno, kar so vedeli že takrat.

Nadalje ugotavljajo, da ima Jugoslavija zadosti manganovih rud za proizvodnjo feromangana. Sicer te rude niso najkvalitetnejše, z dodatkom malo uvoznih koncentratov pa bi krili tudi vse bodoče potrebe.

Pri koksu se je zapletlo. Premogov za koksanje nimamo, je bila ugotovitev. Z ogljem si ni več mogoče pomagati, samo pri malih pečeh še, če bi bila najhujša sila. Računali so, da je potrebno za tono grodja tona koksa. Za jeklo torej, pri porabi 530 kg surovega železa v vložku, tudi 530 kg koksa. Za perspektivno proizvodnjo 1,3 milijona ton jekla bi potrebovali 750.000 ton koksa ali 1,1 milijon ton premoga za koksanje.

Računali so, da je potrebna celotna energija za tono jeklarskih izdelkov $5,9 \times 10^4$ kJ in 470 kWh. Ker se da v železarnah s koksnarjo in plavži koristno uporabiti pline, ki pri taki tehnologiji nastajajo, je torej sledil zaključek, da je »toplotno ekonomskih« ozirov potrebno graditi take železarne, ki imajo lastno koksnarjo in plavže. Ob tem so tudi razmišljali, če se ne bi dalo uporabiti za koksanje domačih zalog rjavih premogov in lignitov. Tudi poskuse so delali in prišli do zaključka, da so rezultati zaenkrat neuspešni, da pa je treba iskati nova pota, da bi to uspelo. No, vemo, da kasneje tudi s poskusi z mešanico uvoznih in domačih pre-

mogov niso uspeli. Raziskave, da bi nadomestili vsaj del potrebnega uvoza, so še v teku, doslej pri nas brez pomembnih dosežkov.

Tudi predredukcijo železove rude so že upoštevali pri svojih razvojnih študijah. Krupov postopek redukcije železove rude v rotacijski peči je bil že takrat znan. Ker pa ima pri tem postopku uporabljen trdo gorivo, ki bi ga imeli v Jugoslaviji na razpolago, precej žvepla, ki preide 50 do 80 % v železo, so ocenili, da ta postopek za naše razmere ni bil uporaben. Kot zaključek navajajo: »Ni pa izključeno, da ima pod določenimi pogoji pomen tudi za direktno pridobivanje železa.« No, danes vemo, da po podobnih postopkih pridobivajo že nekaj deset milijonov ton predreducirane železove gobe v obliki peletov ali briketov.

Tudi z uporabo kisika v železarstvu so računali. Mogoče malo zadržano in samo za plavže in so bolj razmišljali o tem, da bi bilo možno zmanjšati izmere plavža, predvsem znižati jašek, kot neposredno z bogatjenjem zraka povečevati proizvodnost.

Kaže, da jih je električna redukcija peči kar precej vznemirjala. Potreben ogljik za redukcijo se da dodajati v skoraj poljubni obliki. Toplotno energijo pa daje električni oblok. Proizvajati se da surovo železo posebnih sestav, uporabiti se da rude, ki vsebujejo Ni in Cr. Potrebne in ekonomske količine so ocenjevali seveda s svojimi pogledi in merili. Zdi se mi, da so imela takratna dolgoročna razmišljanja tudi dolgoročne posledice v jugoslovanskem železarstvu, kar zadeva elektro plavže, saj jih imajo sedaj v Skopju, Ilijašu in v Štorkah. V gradivu je namreč zapisano: »Električni plavž danes ni ni ti konstruktivno niti metalurško nikak problem. V mnogoštevilnih instalacijah so bile nabrane v zadnjih treh desetletjih zadostne izkušnje tako, da smemo trditi, da bi bil električni plavž za jugoslovanske razmere tisti agregat, katerega bi morali brez nadaljnjih eksperimentov in premišljevanja akceptirati.«

Omejitveni dejavnik za takšno odločitev je bila že takrat cena električne energije, ki ne bi smela biti dražja kot energija iz koksa. Drugi omejitveni dejavnik je bila količina potrebne električne energije, ker je tudi takrat niso imeli dovolj. Danes je tako, da je električne energije v Jugoslaviji še vedno premalo in da je ta za proizvodnjo surovega železa v elektroplavžu tudi predraga.

Za proizvodnjo jekla so si izbrali kot najprimernejši agregat Siemens Martinovo peč in postopek. Thomasov postopek ni prišel v poštev, ker v Jugoslaviji nimamo rud z zadostno vsebnostjo fosforja. Ker so računali, da imajo za vložek na razpolago 47 % starega železa in ga bo kasneje še več, so menili, da je SM proces najprimernejši. Za gorivo so izbrali generatorski plin, ki da ob primerni izbiri premoga z nizkim žveplom in s primernim postopkom uplinjevanja tudi ustrezen plin s svetlečim plamenom in nizkim žveplom. Pri tem so se zavedali, da so vsa v Jugoslaviji razpoložljiva goriva slabe kakovosti in razglabljali o tem, kako se da najbolje uporabiti tudi domača goriva.

Za znižanje proizvodnih stroškov je pa potrebna visoka specifična storilnost. Tako so se tudi pri proizvodnji jekla vračali na izhodišče o upo-

števanju ekonomike. Višjo storilnost pa se doseže, če se zmanjšajo zastoj, če se odpravi kvarne vplive, katerim je jeklo lahko izpostavljeno v peči, in če je čim krajša doba zakladanja ter, če uporablja za vložek tekoče surovo železo ustreznih kvalitete. Glede obzidave peči so bili posebno na Jesenicah v tistih časih silno napredni. Tam so imeli prvi na svetu obzidano SM peč docela iz bazične, visokovredne, krommagnezitne opeke. Menili so, da je to zelo pomembno, ker so računali, da sta kromova ruda in surovi magnezit na razpolago v Jugoslaviji v zadostnih količinah, za pokrivanje vseh bodočih potreb. Bazična obzidava je prinesla s seboj daleč večjo vzdržnost kot prej silika opeka. Možno pa je bilo doseči višje temperature in s tem tudi metalurške pogoje za kvalitetnejšo proizvodnjo.

Za nadaljnje povečevanje proizvodnje železa ali bolje surovega jekla so izbrali torej SM postopek in priporočili nadaljnjo gradnjo martinovih peči, razumljivo z bazično obzidavo.

Prav na kraju, v zadnjem odstavku, na 17. strani, niso pozabili tudi na visokovredna žilnata jekla. Ugotovili so, da je treba tudi v Jugoslaviji računati z rastjo srednje legiranih in visokolegiranih jekel in tudi z rastjo porabe visokovrednih in žilnatih jekel. Ta jekla se namreč izdelujejo v električnih jeklarskih pečeh, v obločnih in visokofrekvenčnih. Ugotovili so, da bi pri treznem gospodarjenju zadostovale domače zaloge kromove rude za dolgo dobo. Molibden je na razpolago v skromnih količinah in ga ne bo dovolj za daljše obdobje. Del niklja bo mogoče dobiti iz nikelj vsebujočih železovih rud. Večji del Ni in ostale težke potrebne kovine bo treba bržkone uvažati. Za električne jeklarske peči so pa menili, da poraba električnega toka za proizvodnjo elektro jekla ni tako visoka, da bi to smelo zadrževati razvoj proizvodnje jekla v teh pečeh. Tudi cena za električni tok ne bi smela biti zadržek za razvoj proizvodnje elektro jekla v primerjavi s SM jeklom — že takrat.

SKLEPNA RAZMIŠLJANJA

Vse navedbe, kar sem jih povzel, so zapisane v tej knjižici, ki je pred menoj. Kar navajam dobesedno, je v narekovanju in je v originalu prav tako zapisano. Podatki so docela povzeti in če kje niso usklajeni v odstotkih ali drugače, res ni moja napaka. Končno pa to niti ni pomembno. Skušal sem pobrati iz 17 strani razvojnih možnosti jugoslovanskega železarstva pred 43. leti tisto, kar je bilo najbolj značilno za tiste čase. Skušal sem vam prikazati tisto, za kar so takrat menili, da bi bil to skoraj fantastični razvoj, danes pa vemo, da je bil razvoj daleč hitrejši in da je poraba jekla že sedaj v Jugoslaviji okoli petkrat večja, kot so jo napovedovali takrat. Zanimivo je tudi, da so prišli že pred štirimi desetletji do nekaterih modrih zaključkov, ki veljajo še za današnje čase in katere še danes dokazujemo in z muko uveljavljamo ali pa jih še danes ne upoštevajo.

Mojih pripomb je res malo, včasih mi pa žilica ni dala miru, pa sem pridal kakšno svojo misel, ki naj bi veljala za sedaj in za nadaljnji razvoj, ker moramo priznati, da so tudi pred štiridesetimi leti imeli kar dobra izhodišča za razvoj jugoslovanskega železarstva. Žal se je premalo od tega, kar je bilo pametno, realiziralo in preveč so ubirali ponekod svoja pota, ne glede na potrebno usklajenost celotnega razvoja. Milan Marolt

DOPISUJTE

V ŽELEZARJA

TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI

MODERNIZACIJA ŽELEZARSKÉ INDUSTRIJE V SOVJETSKI ZVEZI

Delež Sovjetske zveze pri današnji svetovni proizvodnji železove rude dosega 28 %, grodja in surovega jekla 21 % in pri valjanih izdelkih slabih 18 %. Vendar sovjetska železarska industrija danes ni sposobna kriti vse potrebe ostalih industrijskih dejavnosti in mora še vedno uvažati različne železarske izdelke. Zato je bil za usmerjanje in koordinacijo potrebnih investicijskih projektov izdelan za sedanjo petletno obdobje 1981—1985 znanstveno-tehnični program z naslovom »Uvajanje sodobne opreme za proizvodnjo in vakuumsko obdelavo jekla ter proizvodnjo litine«.

Med drugim predvideva program v obdobju 1983—1984 modernizacijo jeklarne s kisikovimi konvertorji metalurškega kombinata »Dzeržinski« v Dnepropetrovsku. Na ta način bodo povečali delež jeklenega odpada v vložku kisikovih konvertorjev s sedanjih 25 do 27 % na 35 do 45 %. V zahodnosibirskem metalurškem kombinatu že sedaj preizkušajo kisikove konvertorje, pri katerih je mogoče dodajati v vložek do 30 % jeklenega

odpadka. V poskusni fazi so tudi jeklarski postopki, pri katerih ne bi uporabljali v vložku raztaljeni, temveč samo grodelj v trdem stanju. Splošni prehod s SM peči na kisikove konvertorje naj bi ustvaril potrebne pogoje za uporabo kontinuirnega vlivanja in vakuumsko obdelavo jekla.

Delež kontinuirno odlitega jekla v sovjetskih železarnah bo še naraščal. Medtem, ko je bilo leta 1981 na teh napravah odlito samo 12 % celotne količine izdelanega jekla, naj bi se ta delež v letu 1985 povečal na okoli 25 %. V letih 1984 in 1985 bo težišče teh investicijskih vlaganj železarna Doneck in elektro metalurški kombinat Oskol pri mestu Kursk. Obe železarni bosta opremljeni z najsodobnejšimi napravami za kontinuirno vlivanje, zgrajenimi v Sovjetski zvezi.

Prednostna naloga je tehnična rekonstrukcija manjših, doslej s SM peči opremljenih železarn, ki jih bodo nadomestili s kisikovimi konvertorji, obločnimi električnimi peči in napravami za kontinuirno vlivanje vodoravnega tipa, za katere so značilne majhne dimenzije in nizki investicijski stroški. Prvi rekonstrukcijski posegi takšne vrste so predvideni v železarnah Karaganda (Kazahstan), Zabajkalski Petrovsk (področje Čite), Siela (področje Poltava v Ukrajini) in Ornutinsk (področje Kirov).

V elektro jeklarni Doneck bodo vpeljali izboljšani proizvodni postopek v jeklarnah s kisikovimi konvertorji in v železarnah Azovstal ter Dzeržinski prav tako. Uporaba podobnih tehnoloških postopkov je predvidena v elektro jeklarnah, ki jih sedaj gradijo v Kuznecku in Orsk-Halilovo (področje Orenburg). V železarni Azovstal bodo kisikovi konvertorji, ki so jih zgradila sovjetska podjetja, pričeli obratovati s polno proizvodnjo zmogljivostjo leta 1984.

V skladu z že omenjenim znanstveno-tehničnim programom je pričela v metalurškem kombinatu Šerepovec obratovati jeklarna s kisikovimi konvertorji, pri kateri ni potrebno naknadno zgorevanje dimnih plinov izven talilnega procesa. Poleg tega razpolaga ta železarna, kot prva na svetu, s tehnologijo za predelavo na manganu revnega grodja v jeklo in z naknadnim vlivanjem izdelanega jekla na napravi za kontinuirno vlivanje. Na ta način računajo na letni prihranek 30.000 ton mangana in 30.000 ton koksa.

V metalurškem kombinatu Novolipeck so zgradili delno avtomatizirano železarno za proizvodnjo ploščatih izdelkov. V sklopu te nove železarne so jeklarna s kisikovimi konvertorji in naprava za kontinuirno vlivanje in vakuumiranje jekla ter vroče in hladna valjarja za proizvodnjo karoserijske pločevine za potrebe sovjetske avtomobilske industrije.

GORENJSKO DOMOBRAINSTVO, NJEGOVA ORGANIZIRANOST IN DELOVANJE NA OBMOČJU KOKRŠKEGA ODREDA

— Pogosto siljenje domobrancev na območje taborišč Kokrškega odreda. — 2. bataljon se vrne z orožjem in prepreči naselitev domobrancev v Bornovem gradu v Puterhofu in v šoli pri Katarini — Propagandna ofenziva domobranskih organizatorjev — Smrt za Hitlerja in domobranstvo gorečega Rudolfa Humra — Domobranec je težko priti do živega.

Medtem ko je bil 2. bataljon še na poti iz Gornjega Grada, odkoder se je pod Storžič vrnil 8. novembra 1944, je imel 3. bataljon, ki je tedaj moral pokrivati obsežen sektor, skoraj vsak dan opravka z domobranci. Ti niso silili le pod Kravac in pod Storžič, temveč vse pogosteje tudi pod Dobro in v Drago, kjer je na razvalinah gradu imel zasedo 1. bataljon. Zaseda ob vhodu v Drago, običajno s po dvema strojnica, je bila vsakodnevna naloga 1. bataljona, vse do 20. 11. 1944, ko se je premaknil zahodno in višje pod Stol. Pozneje je Drago varoval 3. bataljon.

V prvih novembrskih dneh, ko torej 2. bataljona ni bilo na Gorenjskem, se je 3. bataljon spustil v dolino. Da bi sovražniku pokazal prisotnost partizanov okoli Storžiča in Tržiča, je s 63 borci, ki jih je vodil odredni operativni oficir Marjan Jager-Ris, ob cesti nad Tržičem, že blizu Podlube, 2. novembra navsezgodaj postavil zasedo. Borci so več ur ležali skriti na položajih in vse skozi jih je močil dež. Okoli pol devetih pa je iz tržičke smeri pripeljal tovornjak, na katerem sta bila tudi dva policista. Zaseda je užgala po tovornjaku, ki se je takoj ustavil. Iz njega so poskakali štirje civilisti, ki so se takoj predali, in oba policista SS, ki pa jima je, čeprav sta bila ranjena, za čuda uspelo pobegniti. Borci so zaplenili nekaj opreme in 35 nabojev za pištolo. Zatem so tovornjak zažgali in se umaknili.

Iz 1. bataljona pa je čez dva dni, 4. novembra, oddelek 1. čete šel v Leše pri Brezjah. Obveščevalci so namreč zvedeli, da se domobranci hočejo nastaniti tudi v tej vasi. Na prošnjo vaščanov so borci razbili šolo in župnišče, kamor so se hoteli ugnesti domobranci. Ta kraj pod Dobro je bil stalno stičišče in križišče partizanov, zato so to sovražnikovo namero zatrli že v kati.

Da bi le dočakal sovražnika, predvsem domobranci iz Kovorja, je oddelek tega bataljona, vodil ga je Vinko Šlibar-Dušan, 5. novembra šel v zasedo k cesti med Kovorjem in Bistrico pri Tržiču. Zaseda pa je bila izdana. Kovorski domobranci so jo potem obšli, obkolili in napadli. Pri prebijanju iz obroča so padli štirje tovariši, tri pa so ujeli. Rešili so se samo štirje borci. Oddelek je izgubil tudi dve strojnici, pet pušk in nekaj druge opreme. Osnovna krivda je padla na agenta, ki so ga sicer odkrili, a je pred tem povzročil še nekaj žrtv; vendar je bil kriv tudi vodnik, ki v prepiranju, da jih sovražnik ne bo odkril, ni zavaroval hrbita.

Oddelek ni bil velik in je pri napadu na domobranci računal s presenečenjem, zato borci ni pošiljal na stražo. Vendar pa je bil vodnik, sicer dober in hladnokrven bорец, poklican na odgovornost in disciplinsko kaznovan. Oddelek je napadla udarna četa domobrancev iz Kranja, ki je te dni s svojimi nastopi pomagala pravkar ustanovljeni postojanki v Kovorju.

Domobranci uspeh res ni bil majhen, hkrati pa dokazuje, kako gosto obveščevalno mrežo so že tedaj imeli vsepovsod.

Domobranec so še naprej rasla krila. V začetku novembra so iz Cerke in Tupalič zametek nove postojanke prenesli tudi v dolino Kokre, na Jezersko. Ker so v tej dolini tudi Nemci okrepili svoje straže, so bili domobranci ob njih toliko nevarnejši. Zdaj so se ugnestili že v gozdovih in se tako utrdili, da jim partizani niso mogli kaj prida do živega. Nepristano so silili tudi v Drago pri Begunjah in pod Dobro. V majhnih skupinah so z nenadnimi vdori, uporabljajoč partizansko taktiko, skoraj vsak dan skušali priti v Drago, da bi odnesli tablice in zvezde z grobov talcev. Pri tem so jim pomagali tudi Nemci, ki so 7. novembra ob vhodu v Drago postavili zasedo blizu tam, kjer so največkrat hodili kurirji. Tako je nemška zaseda ta dan udarila na kurirje, ki so ravno prišli mimo. Med njimi je bil tudi pomočnik vodje za zveze Stefan Erman iz Sentvida, ki je bil smrtno zadet. Drugim je uspelo pobegniti in dva tovariša sta potem nemški zasedi prišla celo za hrbet in nanjo streljali. Tedaj so se Nemci umaknili v Begunje, ljudem pa so ukazali, da padlega partizana pripeljejo v vas. Pri tem so Nemci zaplenili Ermanovo italijansko puško.

Že naslednji dan, 8. novembra, so bili domobranci iz Kovorja spet pod Dobro. Kar 27 jih je presenetljivo hitro prišlo do Hudega grabna in pričelo preiskovati teren pod Dobro. Odkrili so dve prazni kurirski karavli in karavlo gospodarske komisije in jih požgali. Požgali so tudi Salezijanski dom pod Dobro. Očitno je bila spet na delu njihova obveščevalna mreža.

Vdor v Drago se je skupini domobrancev, ki so se s kolesi pripeljali do žage, posrečil 11. novembra popoldne. Tam so razbili kuhinjo in napadli obveščevalce in kurirje. Pri tem je bil en obveščevalec ranjen. Tudi to pot so prišli po zvezdo in tablice.

Zaseda 1. bataljona, ki je bila z eno strojnico na razvalinah gradu, jih ni mogla takoj napasti, ker je orožje zatajilo. Ko je bilo orožje spet naređ, je pri izhodu užgala na domobranci, ki so se naglo umaknili iz Drage. S seboj so odpeljali enega ranjenega. Že naslednji dan zjutraj je proti Dragi in Podgori spet prihajalo 25 domobrancev. Zaseda 1. bataljona, ki je štela le 10 borcev, se je raz-

poredila nad cesto v smeri proti Podgori. Domobranci so iz Dvorske vasi prišli ob gozdu in se usmerili natanko proti zasedi. Po obnašanju sodeč so se pripravljali, da na križišču poti nad Begunjami postavijo zasedo kurirjem in drugim mimoidočim. Ko so se razgledovali, kako bi se razporedili, je partizanska zaseda iz 15 metrov razdalje začela nanje streljati. Partizani so imeli eno, domobranci pa dve strojnici. Sicer so bili domobranci presenečeni, vendar le deloma, kajti takoj so legli in odgovorili s streljanjem. Nekaj časa je trajalo medsebojno obstreljevanje, potem pa so se domobranci umaknili proti Begunjam, nekaj pa jih je obležalo ob cesti. Partizanska poročila pravi, da so padli štirje domobranci in da so imeli dva ranjena. Orožja pa ni bilo mogoče zapleniti, ker se je to dogajalo tik nad Kraljevim poljem, streljaj od Begunj, blizu tam, kjer so že streljali talce.

Tudi 3. bataljon se je na območju Storžiča in Tržiča vsak dan otepal z domobranci, ki so tja silili iz Kovorja, iz Kranja, iz Predoselj, iz Tupalič ali od drugod. Tako se je 3. novembra in tudi naslednji dan iz Tržiča proti Jelendolu (Puterhofu) bližala kolona osemdesetih domobrancev. Tedaj je bil ranjen obveščevalec 3. bataljona. To se je potem pogosto dogajalo. Moštvo je bilo od patroliranj, ždenja na položajih in pohoda utrjeno, kar se je vleklo vse do 9. novembra, ko je bataljon krenil po orožje proti gornjemu Gradu.

Medtem se je pod Storžič vrnil 2. bataljon z novim orožjem. Domobranci so se hoteli usidrti tudi v dolini Jelendola (Puterhofa), in sicer v šoli pri Katarini in v Bornovem dvorcu.

Da bi to preprečili, je takoj po prihodu s Štajerske šla v Dolino patrolja devetih borcev, ki jih je vodil Mirko Cedilnik-Mato. Hkrati je k cesti, ki iz Tržiča vodi proti Podlube, pod vodstvom komandanta bataljona odšla skupina 18 tovarištev s štirimi novimi breni. Ali bodo prišli domobranci ali kako vozilo, da bodo preizkusili nove strojnice? Borci so čepeli v zasedi od petih zjutraj, ko je bilo še povsem temno, pa do desetih dopoldne, vendar domobrancev ali kakega avtomobila ni bilo. Zato se je zaseda dvignila in se vrnila v taborišče. Prva patrolja pa je, sicer nerada in z različnimi pomisleki, zažgala Bornov dvorec in šolo v Dolini. Opremo iz dvorca so Nemci izropali že poprej, zato zdaj škoda ni bila tolikšna. Pred požigom so pobrali s tal le nekaj linoleja, za katerega se je priporočil vodja tehnike Stefan Urbanc. Iz linoleja so namreč v tehniki izdelovali različne modele, štampiljke in vse mogoče reči.

Obe zgradbi sta bili zaradi požara poškodovani, da nastanitev ni bila mogoča.

Domobranci so poleg bojnih pohodov izvajali tudi propagandne. Vabili in silili so ljudi v svoje vrste, razpečevali »Črne bukve« in njihove časopise ter prirejali shode. Tedanji šef propagandnega oddelka Gorenjskega domobranstva Slavko Krek je 7. novembra izdal okrožnico, naslovljeno na vse komandante in propagandiste domobranskih posadk.

Domobranci torej v nobenem pogledu niso mirovali. Vsak dan jasneje so se kazali, kaj hočejo, in obetali, da bodo svoje postojanke množili.

On pa je ovijal na prisrčne melodije svoje misli, svoje besede, svoja sladka razgibana čustva.

Osorno ga je sunilo v sedanost, ko je plošča na gramofonu obstala. Zavzdihnil je.

— Skoraj vsaka pesem ima z ljubeznijo opravka.

Hotela je še oporekati, da ljubezen prinaša tudi gorje in usodno oblikuje celotno človekovo življenje. Pa je to misel zavrnila, češ prava ljubezen je reka in prinaša srečo. Ljudje so sami krivi, če jo zmaličijo in zlorablajo.

— Besedilo za najino ljubezen bom napisala jaz, ti pa boš dodal svojo melodijo!

To je povedala preprosto otročje, a s tako vero, ki zraste le v zvestem srcu.

14.

Zdaj je v domu zaropotalo.

Dan za dnem so dežurni po jedi prebirali imena tistih, ki so zagrešili vragšvedni kaj, in so jih kaznovali: Kaj, če si moral kazensko zagrešiti okna s črnimi zastori, ki naj bi ščitili pred zračnimi napadi? Majhna reč. Ali lupiti celo goro na pol gnilega smrdečega krompirja v podzemski dvoriščni luknji? Tudi to je šlo mimo, če so vsi kaznjenci krepko poprijeli! Huje pa je bilo, če si dobil »karcara« in presedel lepo popoldne ter se moral učiti na pamet odbijajoče tekste iz nordijske mitologije.

Po kazenskih listah se je izluščila dolga vrsta takih dijakov, ki so prišli spet in spet s pedantno špartansko disciplino navskriž. Med sabo pa so kaj hitro ugotavljali, da so to bili pretežno mladci, ki so drugače pri šolskem učenju prednjačili.

To je bila tudi izdatna zavora, da se niso gotovi profaksi mogli do kraja naslanjati v svoji moči. Čeprav je kaznovani dijak dosledno pričakoval po kazenskem dnevu trdo izpraševanje, ga ni strlo. Obratno, s takimi več ali manj pobalinskimi prestopki so se v bistvu stopnjevali tudi v učenju. Nekje pa so bil iprestopki tudi izraz mladega človeka, ki se mu upira naduto pokoravanje. Tako kot vsak dijak ni dobro zapisan pri vseh profaksih, tako so tudi mnogi profaksi odbijali po svoji oholosti in kajkrat plehkemu poučevanju. Simpatija in antipatija pa delujeta zlasti pri mladih ljudeh čisto prvinsko naravno. Kaj tiste flunkarije v hajotdinstu, o kameradšafti in »fiergeofelgšafti«. Znanje in zgled, to

VALENTIN POLANŠEK

99

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

je veljalo nedogovorjeno še vedno v stari preizkušeni obliki iz davnih študentovskih svetov.

Vrag pa je bil, če so s kaznijo stopnjevali: Zdaj so bili pri roki že s prepovedjo kina za teden ali celo mesec dni. V skrajnih in prav hudih primerih pa z odtegnitvijo žepnine.

Kaj takega so prakticirali samo pri prav dobrih učencih. Kdor je bil pri učenju poprečnež ali je imel posebno hibo, recimo v zgodovini ali nemščini, ta ni imel prilike uživati skrajne kazni. Takega so zmleli po prvi malenkostni kazni, ker je pri tršem izpraševanju klecnil kot nič. Pa je lahko pospravil kovček.

Vedno lepša je bila pomlad.

Vedno več skrivnosti pa je bilo s Charlottu. Ni vselej prihajala po končani vaji na klavirju v vili. Skrbelo ga je, kaj da ne pride več v vilo. Ni je pa spraševal.

Zdaj tudi po Tonetu ali pošti ni več dobival takoj obvestila za njeno odsotnost.

Kolovratil je okoli cerkve in tistih skrivnih vrat...

In je zamudil po dolgem času spet študijsko uro. Prav domski upravitelj sam je spet dežural.

In pri večerji je dobil tudi on med drugimi prepoved za kino. Za teden dni. Pa Guč, ki je bil razkačen. Trdil je, da so namerno »pomočili«. Pritožil se bo, je dejal dijaku. Hkrati pa se je zjokal prav trdo, ker je uvidel, da govori nesmisel, ker pritožb ni.

Dromelj je v svojih velikih, vedno prašnih copatah jadral mimo. Sama zloba ga je bila in škodoželjnost.

Pri kontroli Zdravkove omare zabrusi živčni Hofar:

— Lahko, lahko, greš, greš takoj k banditom, k banditom!

22. marca 1944 so priredili v veliki šolski dvorani spet skupinsko uro pod geslom »Dijaki muzicirajo«. Ponta, Hubar in Zdravko so bili izbrani iz 2. b letnika.

Vse je šlo v redu.

Črnkasta profesorica je dijaka po končani prireditvi zelo jasno pohvalila: »Zbrano in izenačeno si podal menuet. Sem zelo zadovoljna s teboj. Seveda je laskala pohvala. Neprizakovana pohvala.

Dan navrh pa so odhajali dijaki na prvi smučarski tečaj na Korosko. Le redki so vedeli, kje je tista gora Hochrindl. Sam Hofar je vodil oba letnika. Zdravko je opazil, da se mu profaks z očmi izogiba. Namerno ga je iskal ob vsaki priložnosti z očmi.

Si čul včeraj moj menuet? In profesorično pohvalo? mu je mladi človek ponujal v mislih.

EDO TORKAR

5

OD BJELAŠNICE DO PROKLETJ

zapis s planinske poti

Od tod se mi je odpiral prelep razgled na kanjon Rakitnice in na planino Bjelašnico, kakor tudi na prostranstva Visočice pred menoj, nad katerimi je kraljeval njen najvišji vrh Džamija (1974 m). Ker sem se že poprej odločil, da ne bom sledil transverzali in da na Džamijo ne bom lezel, in zaradi tega dobre volje, ker me ta dan ni čakala nobena hujša strmina več, sem se potem, ko sem se do siteda najedel, napil in nagledal bližin in daljav, zleknil pod drevo in zadremal. Šele po dveh urah, ko mi je otekla vsa utrujenost iz udov in vsa zaspanost iz oči, sem krenil naprej. Pot me je dolge ure vodila po nekakšni zeleni dolini med skalnatimi vrhovi, polni pastirskih stanov, ograjenih travnikov in pašnikov. Na začetnem, najnižjem in najširšem delu doline so bila tudi polja rži in krompirja, po vsej dolžini doline pa so se gomilili kupi kamenja, ki so ga pastirji dolga desetletja in stoletja pobirali iz trave in zlagali na kupe, da bi si izkročili prostor za travnike in njive. Više zgoraj, v Colakovih, na Dolovih, se je dolina zožila, pot me je izmenično vodila po skalnatih ožinah in kot miza ravnih travnatih poljih, po katerih se je trlo ovac in govedi. Možakar, ki me je spotoma povabil v svoj katun na kozarec slivovke, mi je povedal, da ob jesenskem deževju vsa ta polja poplavi voda in da se dolina spremeni v niz majhnih jezer.

Že precej visoko v planini sem, hodim ob suhi hudourniški strugi, katunov ni več, tudi živine je zmeraj manj. Izvir Točak, o katerem so mi pravili pastirji, in ki ga imam vrisanega tudi na karti, sem po vsej verjetnosti zgrešil; prazna čutarica mi že več ur binglja na nahrbtniku, nebo se je do kraja zjasnilo, žarko popoldansko sonce mi že v hrbet, usta imam izsušena od žeje, še za en pošten pljunek ne morem zbrati slin v njih.

Na drugi strani dolinice žene mlada, pisano oblečena in v ruto zavita pastirica ovce s paše. Ko me zagleda, si sname ruto z glave, kodri zlatih las se ji vsujejo čez ramena.

»Kam greš?« mi zavpije.

»Že nekam.«

»Od kod prihajaš?«

»Že od kod.«

»Ne zezaj se, resno te sprašujem. Od kod pa si?«

»Iz Slovenije, če veš kje je to.«

»Ne vem,« mi popolnoma resno odgovori dekle. »Je to daleč?«

»Odvisno, kako potuješ. Če imaš poljšo hišico na hrbtu, je daleč, če imaš ptičja krila, je blizu.«

»Si oženjen?«

»Omoži se z mano, pa bom.«

»Ah, zezaj se,« se zvonko zasmeje pastirica in gre svojo pot naprej, za ovčami, ki jo potrpežljivo čakajo spodaj na polju.

Više ko se vzpenja pot, manj trave in več kamenja uzre oko. In potem — ali me varajo oči? Ali ušesa slišijo, česar ni? Ali je res ali pa se mi samo zdi, da spodaj v strugi, ki me že dolge ure suha in bela spremlja na poti — žubori voda? Stečem bliže in res je — voda! Malo mlačna sicer in ne prav čista, a vendar — voda! Nobena glasba žejnemu bolj ne razveseli srca, nobena umetnost mu bolj ne poteši duha, kot tista, ki zmore v suhi kamniti pokrajini pričarati vodo.

Dolina se je končala tako, kot se je začela — zeleno. Velike zelene preproge pašnikov, črede konj v svetlobi zahajajočega sonca, igra svetlobe in sence, sonca in oblakov; zlate sončne li-se se sprehajajo po pašnikih, sence oblakov zatemnjujejo skalnate vrhove.

Na koncu te dolge gorske doline leži jezero, imenovano Veliko jezero, ki pa zdaj po dveh sušnih mesecih pač ni vredno svojega imena. Na travnati planjavi ob jezeru so nametani bogumilski nagrobniki ali stečki, kakor jim pravijo domačini — približno ducat skrbno izklesanih, z vdolbenimi ornamentik okrašenih dva metra dolgih in meter visokih kamnitih klad. Človek preprosto ne more doumeti, da so v teh divjih, še danes težko dostopnih in od vsakršne civilizacije odmaknjenih planinah, že pred tisoč leti prebivali ljudje in da so se celo mučili s klesanjem nagrobnikov, ko bi še dandanes vsak kamnosek imel dosti opraviti z njimi.

Večirilo se je že, prišel je čas, da si poiščem prenočišče. Kolibe na planini Poljce so bile preveč visoko v bregu, da bi se mi ljubilo lesti do njih, zato sem se skozi gozdno grapo Koli-

jevko spustil do vasi Luka. Dekletce v Poljicah, ki sem jo pobral, koliko časa bom potreboval za pot do vasi, mi je rekla, da dvajset minut, hodil pa sem celo uro. Ženskam pač ni verjeti.

Vso pot skozi Kolijevko sem bil na trnih: ali naj prespim zunaj za kakšno kopico sena, ali naj prosim za prenočišče pri kmetih. Zunaj se mi ni zdelo dovolj udobno, prositi pri kmetih pa mi je bilo nerodno. Kako prav bi mi prišli na tej poti naši dobri stari slovenski seniki! Žal v teh krajih senikov ne premorejo; seno spravljajo v kope ali pa ga sproti vlačijo domov na skednje.

Ravnal sem že po preizkušeni metodi: pri prvi hiši, pred katero sem naletel na ljudi, sem povprašal, kako daleč je do naslednje vasi in če bi bilo mogoče spotoma kje prespati. In takoj sem dobil pričakovan odgovor: »Kaj boš hodil naprej, pri nas prespi!«

Oče Bajro je bil sicer kmet, a zelo razgledan mož z izdelanimi religioznimi, političnimi in moralnimi nazori, tako da sem se lahko z njim marsikaj pogovoril. Njegov petindvajsetletni sin Ahmed je bil diplomirani ekonomist, ki se je bil spomlad vrnil s služenja vojaškega roka v Mariboru in je zdaj že četrty mesec zamen iskal delo, vmes pa preganjal čas s kmečkimi opravili in z vasovanjem pri dekletih...

Ker je bila hiša muslimanska, mi niso postregli z žganjem, pač pa z obvezno kavo, sirom in kislim mlekom. Potem se je vrnil domov še najmlajši sin Alija in marsikatero smo razdrli. Preden smo šli ležat. »Alija! Ahmed! Pozno je že, peljita gosta v sobo, in tudi vidva pojdiva spat, jutri zarana bosta morala v košnjo!« ju je rotila mati. — In tako še nekajkrat, preden smo se spravili v postelje.

Že ob štirih zjutraj pa:

»Alija! Ahmed! Vstanita, sonce je že vzšlo, zjutraj je trava rosna in kosa v rosi najlepše teče!«

Aliju in Ahmedu kajpak še na misel ni prišlo, da bi se zbudila, kaj šele da bi vstala. Mati pa spet:

»Alija, Ahmed, otroka moja, poslušajta svojo mater, ki vaju roti, naj vstaneta. Sonce bo vsak čas posušilo roso.«

O soncu seveda ni bilo še na duha ne sluha, in to sta prav dobro vedela tudi Alija in Ahmed, ki sta še kar naprej sladko spala.

»Alija, Ahmed, življenja mi, vstanita že vendar! Sošedovi že brusijo kose, vidva pa še kar v posteljik!«

Izvršni svet OS Radovljica je na 66. seji, 6. decembra, obravnaval predlog dogovora o usklajevanju davčne politike SRS v letu 1984, osnutek odloka o zakloniških in poročilo o izvajanju resolucije o družbenoekonomskem razvoju in ekonomski politiki občine Radovljica za leto 1983 v razdobju januar-september 1983. Razčlenili so skupno porabo v občini za leto 1983 in potrdili program akcij samoupravnega sklada za izvajanje intervencij v kmetijstvu in porabi hrane v občini za leto 1984. Člani izvršnega sveta so bili seznanjeni s povzetkom študije o posegih v prostor v občini Radovljica in sprejeli dopolnilo k pogodbi za izdelavo študije o posegih v radovljiško-blejskem prostoru. Soglašali so s predlogom sklepa o uporabi sredstev solidarnosti SRS za odpravo posledic naravne nesreče v občini Idrija in izrekli soglasje za odobritev izplačila OD delavcem Knjižnice Radovljica.

Predsedstvo OK SZDL Radovljica je na 47. seji, 6. decembra, ponovno obravnavalo problematiko preskrbe pitne vode v Lipniški dolini. Pregledali in obravnavali so osnutek gradiva za volilno programsko sejo OK SZDL Radovljica in sklepali o predlogu programa proslav in prireditve občinskega pomena v letu 1984.

Volilno-programska seja OK SZDL Radovljica je bila, 8. decembra, v sejni dvorani občinske skupščine. Na dnevnem redu je bilo uvodno poročilo predsednika o delu OK SZDL in njenih organov v preteklem štiriletnem mandatnem obdobju ter o nadaljnji vlogi SZDL, poročila o realizaciji finančnega načrta za devet mesecev 1984, razprava na poročila in volitve nosilcev vodstvenih funkcij v OK SZDL in njenih organih ter verifikacija predlogov kandidatov za MS SZDL za Gorenjsko in RK SZDL Slovenije. Sprejeli so programske usmeritve OK SZDL Radovljica za mandatno obdobje 1983-1987 ter program dela OK SZDL in njenega predsedstva za leto 1984. Gradivo za sejo OK SZDL je bilo vzorno pripravljeno in pravočasno poslano vsem delegacijam in temeljnim sredinam v razpravo.

Občinski svet ZSS Radovljica je na 8. seji, 14. decembra, obravnaval poročilo predsednika o delu med obema sejama in analizo uresničevanja resolucije o družbenoekonomskem razvoju občine za prvih devet mesecev 1983. S pripombami so potrdili osnutek resolucije o razvoju občine Radovljica za leto 1984. Na seji so za novega podpredsednika izvolili Mira Kapusa iz GG Bled, za sekretarja pa Mirka Rimahazija iz HTP Bled.

Na 4. razširjeni seji občinskega odbora ZZB NOV Radovljica, 7. decembra, so bili člani odbora seznanjeni s predlogom osnutka sprememb in dopolnitve družbenega dogovora o podeljevanju občinskih priznanj in s spremembami in dopolnitvami zakona o vojaških vojnih invalidih. Dogovorili so se o pripravi na letošnji spominski svečanost »Zmaga mrtvega bataljona« na Pokljuki in spominske prireditve »Po stezah partizanske Jelovice«.

V oktobru letos so v Radovljici ustanovili osnovno organizacijo ZSMS, ki se že uveljavlja z nekaterimi akcijami. Pred dnevom mrtvih je uspešno organizirala očistevalno akcijo v spominskem parku. V novembru so pripravili tematski večer o športni fotografiji, v decembru pa o sodobni glasbi. Izdelali so tudi program nadaljnjih nalog, ki jih mislijo uveljaviti skozi klubsko dejavnost. Prostor jim je zagotovila KK SZDL.

V Radovljici je bil, 22. novembra posvet o pomenu in vlogi Triglavskega narodnega parka, na katerem so predstavniki Zavoda Triglavski narodni park z Bleda seznanili udeležence posvetovanja z dosedanjimi uspehi in težavami, z urejanjem, obeleževanjem, obnavljanjem in nadaljnimi programskimi usmeritvami razvoja tega parka. V zvezi s tem je tekla beseda tudi o posegih v prostor, o sanaciji Blejskega jezera, o komunikacijah, razvoju kmetijstva in aktualnih problemih, v izvajanju stabilizacijskega programa.

Skupščina samoupravnega sklada za intervencije v kmetijstvu in porabi hrane pri OS Radovljica je na novembrski seji sprejela predlog dogovora o enotni politiki in ukrepih pri pospeševanju proizvodnje hrane za leto 1984. Sprejela je tudi predlog programa akcij sklada za izvajanje intervencij za leto 1984. Prihodki sklada se bodo oblikovali v letu 1984 iz prispevnih stopnje 0,8 % iz osebnih dohodkov in bodo znašali predvidoma za občinski program 15.794.000 din. Program mora potrditi tudi občinska skupščina Radovljica.

Od 6. do 8. decembra so se zvrstile zadnje letošnje seje skupščin vseh SIS družbenih dejavnosti v radovljiški občini. Delegati vseh SIS so obravnavali in potrjevali samoupravne ustanovitelske akte nove delovne skupnosti skupnih služb SIS in poslušali poročila o dosedanjih aktivnostih na ustanavljanju te skupnosti. Razen tega so sprejemali rebalans finančnih načrtov in programov svojih SIS ter sklepali o novih zmanjšanih prispevnih stopnjah od bruto OD zaposlenih v decembru 1983. V vseh skupščinah so sklepali tudi o osnutkih programov za leto 1984 in potrjevali periodične obračune za triletno obdobje 1983.

Delovna skupnost skupnih služb SIS občine Radovljica v ustanavljanju je v novembru razposlala vsem vodjem delegacij in konferenc delegacij za SIS družbenih dejavnosti v radovljiški občini gradiva za decembrske seje skupščin SIS. Gre predvsem za predloge ustanovitelskih in samoupravnih aktov, problematiko ustanavljanja skupnih služb, poročila in kadrovske predloge oz. imenovanja članov komisij. Vse skupščine so tako v naprej seznanjene s celokupno problematiko in postopki ustanavljanja delovne skupnosti skupnih strokovnih služb SIS. S tem so posredovani tudi odgovori na številna tozadevna delegatska vprašanja na preteklih zasedanjih skupščin SIS.

Izvršni svet OS Radovljica je novembra sprejel sklep, da na osnovi dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka, lahko delavci povečajo sredstva za OD do konca leta 1983 v masi največ za 26 %, v primerjavi z letom 1982. To storiijo lahko, če je v skladu s sprejetimi planskimi akti in, če jim to omogoča dohodek na podlagi meril o prispevku delavcev k boljšim doseženim in poslovnim rezultatom.

Od januarja do septembra je bilo v gospodarstvu radovljiške občine izplačano za osebne dohodke 2.079.685.000 din, ali 26 % več kot lani v tem obdobju. OD na zaposlenega so se v poprečju povečali za 25,9 %. V primerjavi s poprečjem v letu 1982 so se OD v radovljiškem gospodarstvu povečali za 19,1 %, na zaposlenega pa za 19,4 %. Zaradi inflacije in naraščanja življenjskih stroškov, pa so OD realno nižji od lanskih.

Ponovno potrditve velikega ugleda zaradi izjemnih proizvodnih uspehov in v mednarodni delitvi dela, je doživel kolektiv Elana iz Begunj, ki je med desetimi delovnimi organizacijami iz Jugoslavije prejel nagrado AVNOJ 1983. K najvišjemu priznanju, ki ga podeljuje odbor za nagrade AVNOJ pri zvezni Skupščini SFRJ ob dnevu republike je dodati le to, da je prišel na pravo mesto v ponos tudi drugim delovnim ljudem naše republike.

Za praznik republike so v Verigi Lesce svečano izročili namenu nov obrat galvanike in skladišče goriv in maziv, kar je velika pridobitev za to delovno organizacijo. Ob svečani otvoritvi so pripravili kulturni program in odprli likovno razstavo.

V prostorih republiškega izobraževalnega centra sindikatov v Radovljici so se sešli konec novembra na občni zbor pravnikov jeseniške in radovljiške občine. Društvo pravnikov vključuje za zdaj skupaj 60 članov iz obeh občin. Na občnem zboru so izvolili predsedstvo društva, v nadaljevanju pa je udeležencem občnega zbora govoril o aktualnih nalogah pravnikov Janez Šinkovec.

Konec novembra je bil v republiškem centru za obrambno usposabljanje v Poljčah dvodnevni posvet o programskih usmeritvah vseh strokovnih organov na področju SLO v letu 1984. S predstavniki strokovnih teles SLO so se posveta udeležili tudi sekretar za LO SRS, poveljnik LAO in poveljnik teritorialne obrambe SRS.

Vsakoletna Linhartova proslava ob občinskem kulturnem prazniku je bila, 9. decembra v avli osnovne šole v Radovljici. Slavnostni govornik je bil predsednik OK SZDL Radovljica Miroslav Birk. Kulturni program pa so člani Linhartovega odra KUD Radovljica posvetili pesniškemu ustvarjanju letos preminulega pesnika Alojza Žabkarja, župnika iz Kroke. Na proslavi so podelili tri Linhartove plakete in tri priznanja Kulturne skupnosti Radovljica zaslužnim posameznikom.

Fotokino klub Radovljica je tudi letos pripravil v klubskih prostorih v Radovljici na Kopaljski 10 tečaj za izpopolnjevanje fotoamaterjev. Tečaj, na katerega vabijo zlasti mladino bodo vodili priznani klubski strokovnjaki brezplačno. Prve ure usposabljanja so bile že konec novembra.

Programski svet lokalne radijske postaje Triglav Jesenice, ki je skupni za jeseniško in radovljiško občino z enakim številom delegatov obeh občin, je na zadnji seji v novembru presojal dobre in slabe plati ponedeljkovih oddaj »ponedeljkov športni pregled«. Člani sveta so izrazili pozitivno mnenje o tej oddaji, ki ni zgolj informativna, pač pa tudi spodbujevalna in vzgojna. Razen športnim problemom bo v bodoče posvetila več pozornosti tudi rekreacijski dejavnosti v obeh občinah in seznanjenju z manj znanimi športniki in telesnokulturno dejavnostjo v obeh občinah. Programski svet je vztrajal, da morajo podpisniki dopolnila k samoupravnemu sporazumu o financiranju programa LRP poravnati svoje obveznosti iz lanskega in letošnjega leta. Podprli so tudi prizadevanja radijskih delavcev za nadaljnje sodelovanje s koroško radijsko hišo Radio Carantia.

Muzejsko galerijski odbor pri Kulturni skupnosti Radovljica je na tretji seji razpravljal o zasnovi galerijske politike v razstaviščih v prostorih občinske skupščine in v prostorih občinskih DPO v Radovljici. Dogovorili so se o pripravi na tradicionalno novoletno razstavo likovnikov radovljiške občine v Šivčevi hiši, o merilih za program galerijske dejavnosti v letu 1984 in o razstavi, ki jo bodo pripravili ob 80-letnici medaljerja in kiparja Staneta Dremlija.

V okviru programa kulturne akcije za delovne kolektive v radovljiški občini so, 2. decembra zvečer gostovali v Ribnem znani slovenski operni umetniki, ki so nastopili v prepolni dvorani zadržnega doma. Predstavili so se Ladko Korošec, Rajko Koritnik, in Sonja Hočevarjeva, ki jih je na klavirju spremljal Milan Stante.

PODELJENE LINHARTOVE PLAKETE IN PRIZNANJA KULTURNE SKUPNOSTI RADOVLJICA

V avli osnovne šole A. T. Linhart v Radovljici je bila v petek, 9. decembra, vsakoletna Linhartova proslava. V počastitev spomina na velikega radovljiškega rojaka, prvega dramatika in vodilnega slovenskega prosvetitelja Antona Tomaža Linharta slavijo v radovljiški občini 11. decembra njegov dan, ki je hkrati tudi kulturni praznik.

Letošnjo proslavo, ki sta jo organizirali ZKO in Kulturna skupnost Radovljica, so po zamisli Alenke Bole-Vrabčeve posvetili partizanski zbirki pesmi »Brevir moj v travu« letos umrlega pesnika Lojzeta Žabkarja, župnika iz Kroke. Recital, ki je pritegnil številne udeležence proslave, so z veliko občutenostjo podali člani Linhartovega odra KUD Radovljica.

O zaslugah in pomenu Antona Tomaža Linharta za našo kulturo in o navzkrižjih kulture v sedanjih časih je uvodoma spregovoril predsednik občinske konference SZDL Radovljica Miroslav Birk.

Na proslavi je članica predsedstva in predsednica koordinacijskega odbora za tekoče, splošne zadeve in razvoj kulture Kulturne skupnosti Radovljica podelila vsakoletna priznanja Kulturne skupnosti Radovljica.

LINHARTOVE PLAKETE KULTURNE SKUPNOSTI RADOVLJICA ZA LETO 1983 SO PREJELI:

ALOJŽ KOS, Lesce

Alojz Kos že od leta 1978 aktivno sodeluje v raziskavi političnih organizacij, katere nosilec je Gorenjski muzej Kranj. Pomaga pri raziskovalnem delu na področju medvojnih okrajev, ki so pokrivali ozemlje sedanje občine Radovljica.

Pokazal se je kot prizadeven zbiralec dokumentov, fotografij, muzealij, predvsem pa kot organizator in vodja popisov aktivistov OF. Obudil

je delo zgodovinskih komisij pri KO ZB NOV, zaživel so okrajni odbori aktivistov OF in znotraj njih odbori skojcev in mladincev. Aktivisti so pod njegovim vodstvom posebej skrbno obnovili medvojni sestav mladinske organizacije v Bohinju in Begunjah.

Z referatom o bohinjski mladini med NOB je Alojz Kos nastopil na znanstvenem posvetu aprila 1981 v Ljubljani.

Ob tem nagrajenec dolga leta sodeluje pri drugih akcijah za ohranitev zgodovinske dediščine. Tako je sodeloval pri popisu spomenikov NOB in revolucije v občini Radovljica, kot delegat osnovne organizacije ZZB NOV pa plodno sodeluje tudi pri sooblikovanju programov s tega področja pri LRP Triglav na Jesenicah in pri muzejih radovljiške občine.

JOŽE HOZJAN, KPD SZ VERIGA Lesce

Od leta 1963, ko se je zaposlil v tovarni Veriga Lesce, je vseskozi aktiven družbenopolitičen delavec, še posebej aktiven na kulturnem področju. Zato je bil v letu 1972 glavni pobudnik za ustanovitev tovarniškega kulturnega društva, ki je edino v radovljiški občini še danes.

Ko je bilo kulturno društvo ustanovljeno, si je prizadeval, da v njem zaživi delo na folklornem, glasbenem in gledališkem področju. Zaradi njegovih organizacijskih sposobnosti folklorna dejavnost in pevski zbor, še danes uspešno delujeta in

zadovoljujeta potrebe kraja in delovne organizacije, medtem ko gledališka dejavnost ni uspela, ker v Lescah ni gledališke dvorane.

Zdaj je predsednik društva, v preteklosti pa je opravljal dolžnosti tajnika in organizacijskega sekretarja društva. Društvo je v tem desetletnem obdobju doživljalo vzpone in kritične trenutke svojega obstoja. Dvakrat je zaradi nezadovoljnih medsebojnih odnosov prišlo do vprašanja nadaljnjega obstoja društva, vendar je Jože Hozjan znal v družstvu odstraniti razprtije in delo društva postaviti na zdrave temelje.

V skrbi za društveni podmladek je uspel, da se je društvo tesno povežalo z osnovno šolo, iz katere črpajo zlasti mlad kader za folklorno dejavnost.

Njegovo aktivno delo na kulturnem področju pa se ne odraža samo znotraj društva, mapak tudi v sodelovanju z drugimi skupinami, zlasti folklornimi, iz Prekmurja, Madžarske in s Slovenci na avstrijskem Koroškem, s katerimi je društvo pod njegovim organizacijskim vodstvom povezano v redna srečanja.

Tvorno deluje tudi na področju kulturnih dejavnosti v okviru SOZD Slovenske železarnice. Posebej si je prizadeval za tako obliko sodelovanja med železarnami, kot je danes, to je za obliko srečanj gledaliških, folklornih, glasbenih in likovnih skupin.

Je tudi predsednik komisije za kulturo pri občinskem sindikalnem svetu Radovljica, katera je dokaj aktivna. V tej komisiji tudi načrtuje programe kulturne akcije za delovne kolektive, ki so se lepo uveljavili. Prav tako je tudi podpredsednik skupščine Kulturne skupnosti občine Radovljica.

FRANC MANDELJC, Bled

Franc Mandeljc sodi med najstarejše še vedno aktivne amaterske kulturne delavce na področju folklorne dejavnosti, v katero se je vključil že v tridesetih letih, med obema vojnama. Svoje delo je kot plesalec in harmonikar nadaljeval tudi po osvoboditvi.

Na njegovo pobudo so leta 1974 ponovno ustanovili že nekaj časa razpuščeno folklorno skupino na Bledu. Kot izkušen in požrtvovalen kulturni delavec, predvsem pa kot organizator, je bil sočasno tudi gonilna sila za ustanovitev KUD Bled, v katerem je sam prevzel vodstvo folklorne sekcije. Ne brez težav in z veliko zagnanostjo, značilno za njegova ljubiteljska prizadevanja, mu je uspelo privabiti Bled in okolico vse več navdušencev za to dejavnost.

Ljubezen in skrb za ohranitev ljudskih običajev in kulturne dediščine je uspešno prenašal na mlajše rodove, ki so pokazali željo za sodelovanjem. S pomočjo in pod mentorstvom Tončke Maroltove je novoustanovljena sekcija dosegla v zadnjih desetih letih pod njegovim vodstvom velik napredek. Od petih parov se je skupina povečala na 15 parov in z velikim uspehom nastopa na raznih svečanostih in prireditvah za domačine in turiste na Bledu in tudi po drugih krajih.

Poleg tega je bil tudi soorganizator danes že močno uveljavljene in uspešne vsakoletne narodopisne in turistične prireditve »blejska kmečka oheta«.

Franc Mandeljc, ali kot mu pravijo domačini — Burjov Francelj, je postal upravičen pojem blejske folklore, ker kljub spoštljivi starosti še vedno zavzeto dela, spodbuja in uči mlajše plesalce ter razveseljuje prijatelje folklorne s svojo harmoniko.

PRIZNANJA KULTURNE SKUPNOSTI RADOVLJICA ZA LETO 1983 SO SPREJELI:

MIHA ROPRET iz Bohinjske Bele za dolgoletno, nesebično in uspešno

delo na področju ljubiteljske kulture v KS in DPD Svoboda Bohinjska Bela.

FRANC GLOBOČNIK iz KPD SZ VERIGA Lesce za vsestransko požrtvovalno delo in prizadevno vodenje folklorne skupine.

NADA KODER iz KPD SZ VERIGA Lesce za uspešno ustvarjalno in vzgojno delo z mladimi člani in pionirji v folklorni skupini.

Železarski globus

ŠPANJA

Španija je bila v letu 1982 ena izmed redkih držav zahodnega sveta, ki je uspela kljub močni gospodarski recesiji povečati svojo proizvodnjo surovega jekla v primerjavi z letom 1981. Španske železarnice so lani proizvedle 13.146 milijonov ton surovega jekla, kar je za 1,9 % več kot leto prej. Od te količine je bilo samo 429.000 ton ali 3,2 % Siemens Martinovega jekla, 6.775 milijonov ton ali 51,6 % elektro jekla in 5.942 ali 45,2 % jekla proizvedenega v kisikovih konvertorjih.

Železarski globus

NOVOLETNI KONCERT

Moški zbor Stanč Žagar KUD PLAMEN Kropa vabi na tradicionalni

NOVOLETNI KONCERT

ki bo 18. decembra ob 15. uri v Kropi in ob 17.30 v radovljiški graščini.

KS DOVJE-MOJSTRANA PRAZNUJE

Vsako leto, 16. decembra, krajevna skupnost Dovje-Mojstrana praznuje krajevni praznik v spomin na decembrsko vstajo leta 1941. Takrat so se domačini odločno postavili po robu okupatorju in se odločili, da ne bo teptal slovenske zemlje. Iskra upora je zažarela v njihovih srcih, uprli so se in množično odšli v partizane. Takratna vstaja je odmevala po vsej Gornjesavski dolini, pomenila pa je začetek boja proti okupatorju, v katerem so tudi številni prebivalci iz tega kraja darovali svoja življenja za svobodo, ki jo uživamo danes.

Krajevna skupnost Dovje-Mojstrana je v zadnjih letih doživela nesluten razvoj, lahko se pohvali s precejšnjimi dosežki, na gospodarskem in družbenem področju. Prizadevanja najodgovornejših članov sveta in skupščine krajevne skupnosti ter družbenopolitičnih organizacij so usmerjena k skupnim ciljem, da bi vsem krajanom zagotovili prijetno bivanje v njihovem okolju in nudili možnosti za organizirano družbenopolitično in družbeno delo. Tako kot povsod drugje, imamo tudi v tej kra-

jevni skupnosti težave, ki so neke bolj, druge manj izražene. Težka gospodarska situacija ovira uresničevanje razvojnih načrtov v okviru letnih planov in srednjeročnega programa do leta 1985.

Ce pogledamo na prehojeno pot lahko ugotovimo, da so bili kljub težavam doseženi pomembni uspehi. Na prvem mestu je brez dvoma treba omeniti najboljše akcijo v krajevni skupnosti v povojnem obdobju, in sicer asfaltiranje in urejanje cest v vseh štirih naseljih, na Belci, v Radovni, na Dovjem in v Mojstrani. Prav za krajevni praznik, leta 1979 so se zavestno in z večino glasov odločili za uvedbo samopri- spevka za delno financiranje te akcije, ki je po vrednosti izvršenih del že krepko preseгла vsoto desetih milijonov dinarjev. Krajevna skupnost je bogatejša za kilometre novega asfalta, ceste so bolj urejene, videz kraja je lepši. Stroški nenehno naraščajo, zato se gradbeni odbor te obsežne akcije srečuje z resnimi problemi, kako dokončno izvršiti še preostala dela, in sicer položiti še nekaj asfalta ter urediti še nekatere poti. Največji dolg ima gradbeni odbor brez dvoma do najbolj oddaljenega naselja Radovne, kjer so doslej že položili prve metre asfalta, v programu pa ostaja še asfaltiranje in ureditev nekaterih drugih poti in mostov.

Omeniti velja še dve pomembni pridobitvi. Lani so v Mojstrani odprli nov vrtec, ki je bil zgrajen iz sredstev občinskega samopri- spevka, za letošnji praznik republike pa so odprli novo proizvodno halo LIP Bled TOZD Lesna predelava Mojstrana.

Nekatere naloge v letnih programih pa morajo krajanje prenašati iz leta v leto, navadno zaradi pomanjkanja denarja ali drugih vzrokov. Javna razsvetljava še vedno ni urejena, na Dovjem že nekaj let čakajo na prepotrebno javno telefonsko govorilnico, tudi v Radovni čakajo na asfalt, neurejena so avtobusna postajališča in še več je drobnih, neizvršenih komunalnih del, ki nemalokrat povzročajo negotovanje med krajanje.

Prav zaostrena gospodarska situacija vedno bolj narekuje, da bo v prihodnje treba kar največ narediti z lastnim udarniškim delom in denar-

jem, ki ga bodo zbrali v sami krajevni skupnosti. Na zadnji seji skupščine krajevne skupnosti pretekli teden so delegati podprli predlog, da bi krajevni samopri- spevek, ki se izteče konec prihodnjega leta, podaljšali za dve leti. Le tako bodo lahko izvedli celotni program, ki si ga je zadal gradbeni odbor. Na zadnji seji skupščine so se tudi odločno zavzeli za izvedbo naslednje obsežne akcije, to je gradnje mrliških vežic na pokopališču na Dovjem, in sicer skupaj s krajevno skupnostjo Hrušica. O tem se že precej časa govori, vendar je zamisel doslej naletela na premajhno odločnost in tudi nekatera razhajanja pri zamisli tega objekta. Na zadnji seji skupščine so imenovali gradbeni odbor, ki ima nalogo, da čimprej pripravi vse potrebno za začetek gradnje.

Družbenopolitična aktivnost v krajevni skupnosti Dovje-Mojstrana je razgibana, čeprav se marsikje še kažejo pomanjkljivosti, premajhna zavzetost za delo, uresničevanje sklepov, pasivnost posameznikov in podobno. SZDL kot najširša frontna organizacija še ni našla pravega mesta in vloge med krajanje. Novoizvoljeno vodstvo zato letos čakajo še posebno težke naloge, predvsem bo treba dati večjo vlogo delu vaških odborov SZDL v posameznih naseljih. Mladinska organizacija je odločno premalo aktivna, prav tako posamezne delegacije. Vrzeli v delovanju delegatskega sistema je še veliko, tako, da bo potrebno v prihodnje veliko naporov prav na tem področju.

Delo posameznih društev, kot so planinsko društvo, KUD Jaka Rabič, športno društvo, strelska družina, Gasilsko društvo Mojstrana, društvo prijateljev mladine in še nekatera, lahko ocenjujemo kot uspešno. Tudi prijateljev mladine in še nekatera, pri društvih se pojavljajo različni problemi, kar povzroča nihanje aktivnosti v posameznih društvih in organizacijah.

Letošnje praznovanje praznika v KS Dovje-Mojstrana se je pričelo včeraj, 14. decembra s tradicionalnim tovariškim srečanjem udeležencev vstaje 16. decembra leta 1941 na Dovjem. Osrednja proslava ob prazniku bo v soboto, 17. decembra, ob 19. uri v dvorani kulturnega doma na Dovjem.

Krajevna skupnost in družbenopolitične organizacije vabijo vse krajanje, da se proslave udeležijo v čim večjem številu. V nedeljo, ob 13. uri pa bo v osnovni šoli 16. decembra v Mojstrani še srečanje z delegacijo iz pobratene krajevne skupnosti Stave v občini Valjevo.

J. Rabič

RATEŠKI GASILCI SO OBNOVILI GASILSKI DOM

Prva lopata pri razširitvi gasilskega doma v Ratečah je bila zasajena v začetku decembra leta 1982, ko so začeli z izkopom temeljev. Konec maja letos so začeli z gradbenimi deli in sredi novembra je bil ves gasilski dom prekrit s plastificiranim aluminijem, saj je bila zamenjana kritina in dotrajani podstrešni trami tudi na starem delu gasilskega doma.

V prostovoljnih delovnih akcijah je bilo opravljenih 4.890 delovnih ur, opravljenih pa je bilo tudi 77 traktor- skih ur za odvoz materiala in za do- voz gramoza in peska. Rateška pa- šna skupnost je prispevala les za ostrešje, pri LIP Bled TOZD Mojstrana pa so les brezplačno razreza- li. Za adaptacijo in razširitev doma je občinska Gasilska zveza Jesenice prispevala 200.000 dinarjev, rateška krajevna skupnost pa 50.000 dinar- jev in cement. Načrt za gasilski dom je brezplačno izdelal Milan Polak pri BUSP Jesenice.

Gasilci iz Rateč so pričakovali po- moč pri razširitvi doma od vseh kra- janov, toda udeležba na prostovolj- nih delovnih akcijah ni bila najbolj- ša. Omenimo samo najbolj prizade- vne člane, ki so se bolj pogosto ude- leževali akcij. To so predsednik gas- ilskega društva Tone Petrič, povelj-

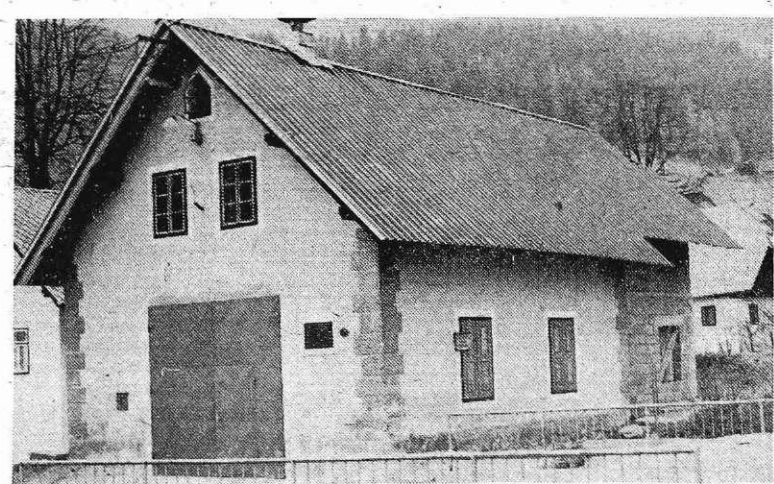
nik Franci Vidovič, Jože Cuznar, An- ton Branc, Slavko Cuznar, Franc Makše in Franc Markelj. Kljub delu v domu pa so se člani redno udeleže- vali vseh sektorskih vaj in gasilskih tekmovanj, kjer so dosegli vidne re- zultate.

Rateški gasilci se zahvaljujejo ob- činski Gasilski zvezi Jesenice za fi- nančno pomoč, smučarskemu dru- štvu in krajevni skupnosti iz Rateč pa za sodelovanje.

Za pomoč so prosili tudi delovne organizacije v jeseniški občini, toda od njih ni bilo niti odgovora.

Rateški gasilci bodo z delom na gasilskem domu nadaljevali prihod- nje leto, ko bodo dogradili stolp ter obnovili napušč in fasado. Zato so na delovne akcije vabljeni vsi tisti kra- jani, ki se jih letos iz kakršnegakoli vzroka niso mogli udeležiti.

A. Kerštan

Obnovljen gasilski dom v Ratečah (foto A. Kerštan)

KS Dovje-Mojstrana 16. decembra praznuje krajevni praznik (foto I. Kučina)

POHOD PO POTI HEROJA KEBETA

V ponedeljek, 5. decembra, je bila v Radovljici razširjena seja predsedstva OK ZRVS Radovljica z osrednjo temo organiziranje »pohoda po poti heroja Kebeta«.

Republiška konferenca ZRVS Slo- venije in republiška konferenca ZSMS v okviru pohoda po stezah partizanske Jelovice razpisujeta tudi pohod »po poti heroja Kebeta«. Te manifestativno-sportne prireditve s preverjanjem znanja po programu usposabljanja ZRVS in dejavnosti ZSMS na področju splošne ljudske obrambe in družbene samozasčite za leto 1984 se bodo udeležile skupne ekipe občinskih konferenc ZRVS in občinskih konferenc ZSMS.

Na pohodu, ki bo v nedeljo, 8. jan- uarja 1984, bodo nastopile ekipe, sestavljene iz treh članov ZRVS in treh članov ZSMS brez smučarjev. Tek- movalna proga bo ista kot lansko le- to. Start bo ob 9. uri pred sindikal- nim domom v Kropi, cilj pa v bližini šole v Dražgošah. Vse občinske kon- ference morajo svoje ekipe prijaviti do 27. decembra 1983 občinski konfe- renci ZRVS Radovljica. Na seji so potrdili sestav predlaganih komisij,

in sicer: komisijo za topografske na- loge, za ocenjevanje teoretičnih vprašanj ZRVS in ZSMS, za podeli- tev spominskih značk in komisijo za izvedbo strelskega tekmovanja, ki jo sestavljajo člani strelske družine Stane Žagar Podnart. Predloge komi- sij bodo poslali v potrditev RK ZRVS.

Na seji so se dogovorili, da bodo po 10. januarju 1984 izvedli orienta- cijsko-taktični pohod za tiste člane ZRVS v radovljiški občini, ki se niso udeležili letošnjih jesenskih poho- dov.

Določili so nagrade za najboljše spise učencev osnovnih šol v rado- vljiški občini in jim bodo podelili ob 22. decembru, dnevu JLA. Na zaključku seje so pregledali in potrdili tudi finančno poslovanje OK ZRVS Radovljica od 1. januarja do 30. sep- tembra 1983.

Ciril Rozman

OB OTVORITVI LIZNJEKOVE HIŠE, KULTURNEGA SPOMENIKA

Za dan republike so v Kranjski gori odprli prenovljeno Liznjekovo hišo, kulturni spomenik, značilen primer ljudske arhitekture Gornjesavske doline.

Liznjekova domačija je bila v Kranjski gori ena največjih kmetij, saj so imeli po dva konja, deset glav govedi, nad sto ovac, štiri prašiče, nad 20 kokoši, mačka in psa. Pridelovali so rž, koruzo, zelje, peso in re- po, v vrtu nasproti hiše pa obilo po- vrtine. Za spodnjo štalo je bil do Pi- sence segajoč sadni vrt jabolk, hrušk in drugega sadja. Ker so Kranjskogorci naredili pokopališče na Liznjekovi zemlji, so Liznjeki imeli tu pravico do svojega prostora. Tega so ogradili z železno ograjo, v zidu, ki še danes obdaja to pokopa- lišče, pa je bila vgrajena mala kape- lica, v katero so vžidali spominske plošče z imeni svojih prednikov. Še danes je na njih mogoče prebrati priimek KOŠIR, ki je v Kranjski go- ri zelo razširjen.

Liznjekovi predniki so bili Koširji, ki so priimek dobili po številnih ko- ših, ki so jih prebivalci postavljali v obrambo pred hudim hudournikom Pišenco. Naj pri tem povem, da v Kranjski gori temu hudourniku nih- če ne reče Pišnica, kot je napisano na tabli pred mostom čeznjo. Tudi Hmeljak, ki je napisal knjigo Soška fronta, jo imenuje Pišenca. Ime Piš- nica je poslovnico, hudournik do- mačini imenujejo Pišnica. Majhen hudournik ob hudih nalihih naraste v pravi veletok, proti kateremu so se prebivalci nekoč borili s koši. Te so na bregu potoka zgradili iz približno deset metrov dolgih macesnovih hlo- dov, ki so jih zložili v nekaj metrov visoko brunarico, mednje pa so na- devali večje kamne, ki so ležali ob potoku.

Od Koširjevih so v 19. stoletju ku- pili domačijo Domevščkovi iz Soče. To sta bila Liznjek in njegova žena Katra. Gospodar je umrl mlad, star komaj 39 let, za posledicami poškod- be, ki mu jo je prizadejal konj. Od takrat je domačija pričela propadati. Gospodinja Katra in otroci Tona, Lojzka, Gustelj in Andrej so sicer pridno delali, niso pa znali »držati grunta skupaj«, kot se temu reče. Po prvi svetovni vojni, ko ni bilo denar- ja, so prodajali zemljo in gozdove kos za kosom. Po drugi svetovni vojni je domačija povsem propadla. Od te družine živi še zadnji sin Gustelj, progovni delavec v poklju. On je edi- ni šel za delom od hiše. Gospodar Gustelj, velika dobričina, hiše ni ob- navljal in če ne bi prišla pod spome- niško varstvo, bi že skupaj padla.

Značilno za Liznjekove je tudi to, da so bili zadnji lastniki dobri ljudje. Pri njih so prenočevali in se hranili vsi berači; kdor je rabil konja, voz,

garovec, ga je tudi dobil na posodo in v glavnem zastoj. Tu je poleti bi- val in delal tuje, sladoledar, itd. Liz- njekovi so propadli tudi zaradi svoje dobrote. Liznjekova hiša je bila pred drugo svetovno vojno shajališče va- ščanov in otrok vzhodnega dela Kranjske gore. Tu se je zvedelo vse. Tu so otroci v večernih urah ob topli kmečki peči poslušali povesti in prav- ljice o Bedancu, Kekcu, Kosobrinu, Pehti in drugih slavljičnih bitjih.

Liznjek je privabil v Kranjsko go- ro tudi svojo sestro Lizi, poročeno Stnausgittelj. Njej je dal svojo prista- vo, ko se je vrnila iz Bavarske, po- tem ko se je njen mož Ivan postal inva- lid v premogovnem rudniku v Haushamu. Oba sta se najprej na- menila v Sočo, Liznjek pa ju je pre- govoril, da sta prišla v Kranjsko go- ro. Vse to je bilo še pred prvo svetov- no vojno. Lizino potomstvo je iz majhne Liznjekove pristave, kjer sta bila v pol zidanem in pol lesenem poslopju bivališče in štala, spreme- nilo v trdno domačijo. Zadnji gospo- dar Liznjekove hiše pa sedaj prebiva v najemniškem stanovanju. Začetek Liznjekove hiše in njenih gospodar- jev je zavil v temo. Podrobnejše po- datke bi bilo morda mogoče povzeti iz kronike, ki jo sedaj hrani osnovna šola, pisala pa jo je učiteljica Rupni- kova, nekaj morda tudi še v župniš- ču, kaj pa ve tudi zadnji lastnik Gu- stelj.

B. B.

OSREDNJA OBČINSKA PROSLAVA OB DNEVU JLA

V sredo, 21. decembra, ob 19. uri bo v osnovni šoli Tone Čufar na Jesenicah osrednja občinska proslava ob letoš- njem dnevu JLA. Organizatorji proslave so občinska konfe- renca ZRVS, občinski odbor ZZB NOV in občinska konfe- renca ZSMS Jesenice. Slav- nostnemu govoru bo sledila podelitev priznanj in odliko- vanj ter razglasitev napredo- vanj.

V kulturnem programu bo- do nastopili pihalni orkester Jeseniških železarjev in učenci osnovne šole Tone Čufar.

J. R.

JOŽU BERTONCLJU V SPOMIN

V dneh, ko bi moral prazno- vati svoj sedemdesetletni ju- bilej, se je nenadoma pretrga- la življenjska nit neutrudnega delavca, učitelja in prijatelja Jože Bertoni. Zavedajoč se, da je lahko srečen in zado- voljen le tedaj, dokler je njegovo življenje prežeto z delom, je bil tudi v zadnjih letih vedno pripravljen pomagati in sve- tovati. Zato nam spomin nanj pričara vedre besede, polne optimizma, veselja do življe- nja in prizadevanja, da bi mlajši uspešno nadaljevali tam, kjer so starejši obstali...

Pokojni Jože se je rodil 1913. leta v delavski družini in že kot mlad fant spoznal, kako grenak je delavski kruh. Veli- ka želja po znanju ga je po končani šoli na Jesenicah vo- dila v Celje, kjer se je vpisal na industrijsko-rudarsko teh- nično šolo. Po končani šoli se je vrnil in zaposlil v Železarni. Opravljal je različna dela, kaj- ti besed »ne morem« ali »ne bom« ni poznal. Ta zagnanost ga je pripeljala do asistenta in kasneje vodje obrata livarne. Kot dober učitelj je izpopolnil veliko generacij mladih livar-jev in v svoji prizadevnosti nenehno iskal nove oblike, kako pomagati sodelavcem.

Precejšen del svojega življe- nja je posvetil tudi planin- stvu. Polnih sedemindeset let je deloval v upravnem od- boru Planinskega društva Je- senice. Sodeloval je pri obnovi in elektrifikaciji Vršiča, prvi organiziral mladinske planin- ske taborne ob izviru Soče v Trenti in že v pozni starosti skrbel za vzdrževanje in var- nost planinskih poti.

Poleg tega je aktivno delo- val kot sekretar Auto-moto društva Jesenice vse od usta- novitve, to je polnih dvain- dvajset let.

Na Jesenicah si je Jože ustvaril dom in družino ter bil vzoren oče in vzgojitelj svojih otrok.

Za svoje požrtvovalno delo na področju planinstva je pre- jel vsa častna priznanja Pla- ninske zveze Slovenije in Ju- goslavije. Na letošnji skupšči- ni je za nesebično delo prejel poslednje častno priznanje: iz- voljen je bil za častnega člana jeseniškega društva.

Jože ni več. Toda za njim ostaja bogat prispevek pri raz- voju livarstva, nesebično in neutrudno delo na področju auto-moto društva in planin- stva ter številna dejanja člo- veške pomoči, prijateljstva in tovarštva. Tak nam bo ostal v spominu.

SKUPINSKA RAZSTAVA RELIKOVCEV NA JESENICAH

Jutri, v petek, 16. decembra, bodo ob 18. uri v razstavnem salonu DOLIK na Jesenicah odprli že tradicionalno razstavo likovnih del članov likovne sekcije RELIK pri DPD Svoboda Trbovlje — center. Kot običajno, bodo tudi tokrat za krajši glasbeni program poskrbeli glasbeniki Glasbene šole Jesenice.

Že več let zapored letno likovno razstavno dejavnost na Jesenicah zaključujejo s skupinsko razstavo likovnih del članov likovne sekcije RELIK — revirski likovniki — ki letos prežnjuje 20-letnico svojega neprekinjenega delovanja. Pogled v njihovo kroniko delovanja pokaže, da je v ta čas vpeto neizmerljivo število ur strokovnega usposabljanja in likovnega ustvarjanja ter dela pri izvajanju lastne razstavne dejavnosti in organizaciji drugih razstav. Že poatek, da je RELIK v dvajsetih letih imel 130 skupinskih in 82 samostojnih razstav svojih članov, na katerih so razstavili 5.411 likovnih del, pove zelo veliko. Njihova vztrajnost, delavnost in nenehna strokovna rast so zarezale globoke brazde v kulturno-estetsko podobo pobratene občine Trbovlje. Danes je RELIK znan tako v ožji kot širši domovini pa tudi v zamejstvu.

Vsa ta leta je RELIK poprečno združeval prek 30 aktivnih članov, v sekciji pa imajo tudi okrog 60 podpornih članov. Njegova odlika je prav gotovo v tem, da člani svoje likovne rešitve oblikujejo v skoraj vseh slikarskih in kiparskih tehnikah (olje, tempera, risba, grafika, linorez, les, baker, kamen, glina, steklo) in da so tudi njihova likovna sporočila vsebinsko zelo pestra. K temu sta prispevala organizirano strokovno delo in strokovni izbor likovnih del za razstave.

Za svoje delo je RELIK prejel številna družbena priznanja, med drugim leta 1978 »1. junijsko nagrado« občine Trbovlje, leta 1981 plaketo Tončke Čeč, ki jo podeljuje Kulturna skupnost Trbovlje in letos Ažbetovo diplomu Zveze kulturnih organizacij Slovenije in Združenja likovnih skupin Slovenije. Visokih družbenih priznanj pa so bili deležni tudi posamezni člani sekcije.

RELIK sodeluje s številnimi likovnimi skupinami v Sloveniji in Srbiji, posebno tesne in trajne tovariške, prijateljske in strokovne vezi pa so bile v tem času skovane z jeseniškim DOLIKOM, kar je bilo 2. decembra letos potrjeno s slovesnim podpisom listine o pobračenju sekcije RELIK Trbovlje in kluba DOLIK Jesenice. Sestavni del te listine pa je tudi pisni dogovor o vseh področjih medsebojnega sodelovanja, kamor sodi tudi vsakoletna zamenjava skupinskih razstav in skupni razstavi likovnih del članov obeh kolektivov ob prazniku občine Trbovlje in Jesenice.

Člani RELIKA so doslej razstavljali: Velenje, Celje, Maribor, Videm ob Ščavnici, Jesenice, Krško, Hrastnik, Zagorje, Ljubljana, Rogaska Slatina, Kranj, Domžale, Lazevac, Beograd, Duvenci in vsako leto po večkrat v Trbovljah. V tujini so svoja dela predstavili v Fohndorfu in Leobnu — Avstrija in Münchnu — ZR Nemčija. S svojimi deli so sodelovali tudi na slovenskih preglednih razstavah ljubiteljske likovne ustvarjalnosti, ki so bile organizirane v različnih krajih Slovenije in Jugoslavije pa tudi v zamejstvu (Poljska, Avstrija).

Z zadnje otvoritve skupinske razstave slik članov Dolik (foto Peter Muhar, ml.)

ČESTITKE DELAVSKI GODBI TRBOVLJE

Na zaključni prireditvi ob praznovanju 80-letnice delavske godbe Trbovlje se je ostalim številnim čestitkam pridružil tudi pihalni orkester Jeseniških železarjev.

Njihovo praznovanje 80-letnice je potekalo skozi vse leto z vrsto nastopov doma in v gostovanjih širom Jugoslavije. Zaključni slavnostni koncert Delavske godbe Trbovlje, pod vodstvom prof. Mihaela Gunzka, pa je bil v soboto, 10. decembra, v gledališki dvorani delavskega doma v Trbovljah. V ta namen so izdali novo ploščo, kaseto in jubilejno brošuro. Za izvedbo tako širokega programa jim je finančno pomagalo združeno delo Trbovlje, posebno pa SOZD Revirski energetske kombinat Edvard Kardelj in Kulturna skupnost Slovenije.

Delavsko pihalno godbo sestavlja okoli 70 aktivnih godbenikov, ki s svojo vztrajnostjo in trdnostjo ter talentom posameznikov zelo uspešno predstavljajo v Trbovljah izredno priljubljeno glasbeno dejavnost. Bojan Adamič jim je čestital tudi zato, ker imajo svojo publiko dobro vzgojeno.

Trboveljčani so na svojo godbo zelo ponosni in to povsem upravičeno, saj imajo velike uspehe z visokimi uvrstitvami na raznih koncertih in tekmovanjih pihalnih godb v domovini in zamejstvu. Med drugim so že trikrat (1974, 1978 in 1981) dosegli prvo mesto in zlato medaljo na svetovnem prvenstvu v Holandiji.

Na Jesenicah se bo s svojimi deli predstavilo 22 članov, in sicer: Vanda Besednjak, Zdravko Dolinšek, Franja Grčar, Marjana Holešek, Dušan Kastelic, Mihaela Krasnik, Milan Kuhar, Jernej Kreže st., Jernej Kreže ml., Slavko Leskovšek, Metod Lavrini, Ervin Matešič, Alojz Nadrah, Anita Napret, Franc Ostanek, Jože Ovnik, Iztok Perme, Bojan Pikel, Božo Stritar, Ernest Špiler, Oskar Zakonjšek in Ivan Žgalin. Njihov mentor je akademski slikar Franc Kopitar.

Njihova razstava likovnih del bo na Jesenicah odprta do vključno 28. decembra, in sicer vsak dan, razen nedelj in praznikov ter sobot popoldan od 9. do 11. ure in od 16. do 18.30.

Upravičeno se imenujejo delavska godba, tako po sestavi kot po svoji dejavnosti v vsej svoji zgodovini. Po tem delu so tudi najbližji jeseniške mu pihalnemu orkestru. Zato so bili na Jesenicah vedno toplo sprejeti, pa tudi Jeseničani v Trbovljah. Bolj kot pri nas, pa so uspeli v svoje vrste vključiti nove generacije talentiranih mladih godbenikov.

Na slavnostnem koncertu so izvajali zahtevne skladbe, kjer so se izkazali izvrstni solisti. Izvajali so:

HAYDN WOOD — POMORŠČAK
JERGE LANCEN — CAP KENNEDY
RIMSKY KORSAKOV — ŠPANSKI KAPRIČO
BOJAN ADAMIČ — TRBOVELJSKA RAPSOPIJA
JOŽE PRIVŠEK — VENČEK ZA DELAVSKO GODBO TRBOVLJE.

Zadnji dve skladi sta Bojan Adamič in Jože Privšek skomponirala prav za to priložnost. V naslednjem letu tudi pihalni orkester Jeseniških železarjev čaka podobna naloga, saj je od začetka železarskih godb na Jesenicah preteklo že 110 let. Odbor za pripravo in izvedbo programa je sestavljen in je že pričel z delom.

ŠN

NOVOLETNI KONCERT PIHALNEGA ORKESTRA JESENŠKIH ŽELEZARJEV

Tudi letos na Jesenicah pripravljajo že tradicionalni NOVOLETNI KONCERT, in sicer v izvedbi pihalnega orkestra Jeseniških železarjev, pod vodstvom dirigenta Ivana Knifca. Godbeniki se kljub številnim nastopom na koncert marljivo pripravljajo.

Letošnji novoletni koncert bo 28. decembra ob 19.30 v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah. O programu koncerta in o ostalih podrobnostih bomo bralce obvestili v prihodnji številki.

PRIREDITEV GLASBENE MLADINE

V sredini novembra je bila v naši šoli druga prireditev glasbene mladine. Predstavil se nam je ansambel tolkal iz Ljubljane. Štirje učenci iz Zavoda za glasbeno in baletno izobraževanje so se pod vodstvom prof. Borisa Šurbeka predstavili kot pravi virtuozni tolkalniki.

Prof. Šurbek nam je predstavil posamezne instrumente. Tako smo izvedeli, da imamo ritmična in melodična tolkala. Najbolj so mi bili všeč bobni — timponi, ki so bili najbolj glasni. Čudovito je zvenel Mozartov Marš na ksilofonu. Afriški tam-tam nas je popeljal v jazz glasbo. Zaigrali so nam skladbe različnih ritmov. Spoznali smo, da tudi tolkala lahko izvajajo zahtevnejšo glasbo.

V tej učni uri smo se naučili veliko novega o glasbilih — tolkalih. Hvaležni smo organizatorjem pri glasbeni mladini Jesenice, da nam pripravijo različne koncerte in nam tako širijo glasbeno izobrazbo.

Monika Cundrič, 5. b.
novinarski krožek COŠ
Tone Čufar

PREŠERNOVA DRUŽBA ZA LETO 1983

Naročniki Prešernove družbe so v teh dneh prejeli za 600 din šest brošuranih, oziroma za 1000 din šest vezanih knjig. Letošnja zbirka vsebuje:

1. KOLEDAR za leto 1984, ki je bogato opremljen s slikami in razpravo o Ivu Šubicu. Nekaj strani so posvetili spominu na Franca Kimočca-Ziga in pisatelja Miška Kranjca, saj sta oba veliko let in truda žrtvovala Prešernovi družbi. Tudi ostali književni, zgodovinski in publicistični prispevki so zelo raznovrstni in zanimivi.

2. MIMI MALENŠEK: JESEN V SOTESKI. To je pripoved o kmetu, partizanu in upokojenem gozdnem delavcu, ki z bolečino spremlja propad svoje domačije.

3. IVAN DOLENC: ZA DOLAR ČLOVEČNOSTI. To je živ in napet roman o lastni izseljeniški usodi, ki je tenkočutno prepletena s tragiko izseljenstva na sploh.

4. NADA KRAIGHER: IZ MOJE TRŽAŠKE MAPE so spomini iz pisateljičinega otroštva. Zanimivo branje za mlade in starejše.

5. DR. FRANCE ADAMIČ: ŽIVLJENJE IN DELO LOUISA ADAMIČA — Louisov brat nam je zanimivo orisal življenje, pisateljsko delo in Louisov boj za napredno in revolucionarno misel v ameriški javnosti. Dolenjski izseljenec se je srečal s kraljem Aleksandrom, bil med redkimi povabljeni na večerji v Beli hiši pri predsedniku F. D. Rooseveltu skupaj s predsednikom Winstonom Churchillom leta 1942. Marsikaj zvemo o njegovem boju, da bi v Ameriki priznali naš partizanski boj in sploh prizadevanje Titove Jugoslavije vse do njegove skrivnostne smrti leta 1951.

6. DRAGOSLAV MIHAILOVIČ: PETRLJIN VENEC — Vsebine knjige poznamo zaradi nadaljevanke na televiziji. Kamera in igralci pa ne morejo nikoli tako globoko spregovoriti o usodi ženske v zaostalem svetu, kakor zmoro to tenkočutni pisatelj.

Tudi zbirka LJUDSKA KNJIGA nudi za 1.300 din šest zanimivih, pretresljivih in privlačnih del.

1. PETER HANDKE: NAPAČNA KRETNJA in LEVIČNICA (v eni knjigi).

2. A. in D. STRUGACKI: PIKNIK NA ROBU CESTE,

3. ANA MARIA MATUTE: PRVI SPOMIN,

4. AMRITA PRITAM: NHAČE NE VE,

5. OLE EDVART RÖLVAAG: VELIKANI ZEMLJE I. in II. del.

MESEČNA LJUDSKA REVIIJA OBZORNIK stane letno 500 din in prinaša zanimivo branje.

Vse te knjige lahko naročite pri svojih poverjenikih v podjetjih, ustanovah in šolah ter v knjigarnah, lahko tudi neposredno na naslov: Prešernova družba, Borsetova 27, 61000 Ljubljana.

PROGRAM

7. SREČANJA PEVSKIH ZBOROV SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE, KI BO V DVORANI GLEDALIŠČA NA JESENICAH, 17. DECEMBRA ob 18. URI

1. Oktet DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica-Breznica — vodja Marjan JEMC

M. Škoberne POČIVA JEZERO V TIHOTI
V. Šafranek KONJUH PLANINO
R. Simoniti MONTANARA

2. Pevsko društvo VINTGAR Blejska Dobrava — zborovodja Alojz VENGAR

F. Marolt VENCI BELI
R. Simoniti PUNTARSKA
R. Gobec KAJ BI TE VPRAŠAL

3. Moški pevski zbor Društva upokojencev Jesenice — zborovodkinja Mira MESARIČ

J. Jež RASTI MI RASTI
R. Gobec SMO FANTJE Z VASI
J. Scheu VZBUJANJE DUHOV

4. Mešani pevski zbor ŽELEZAR Štore — zborovodkinja Bojana JURKOVNIK

M. Apih BILEČANKA
M. Magdalenič MEDIMURJE MALO
A. Mihelič POLJE

5. Mešani pevski zbor KPD SŽ VERIGA Lesce — zborovodkinja Beti DEMŠAR

R. Gobec PESEM O SVOBODI
J. G. Petelin ECCE, QUOMODO MORITUR IUSTUS
J. Slavenski ŠALJIVKA, SVATOVSKA

6. Moški pevski zbor DPD Svoboda ZAGRAD — ŽIČNA Celje — zborovodja Emil LENARČIČ

G. Ipavec O MRAKU
V. Mirk KOLO
A. Srebotnjak NAGELJ

7. Moški pevski zbor DPD SVOBODA Prevalje — zborovodja Joško KERT

B. Ipavec DOMOVINI
P. Kernjak MI SMO MI
J. Jež IZ SNA STOLETIJ

8. Moški pevski zbor KUD STANE ŽAGAR »PLAMEN« Kropa — zborovodja Egi GAŠPERŠIČ

V. Vodopivec BOLEČINA
E. Adamič SERENADA
F. Marolt KAJ BI JAZ TEBI DAV

9. Ženski pevski zbor MILKO ŠKOBERNE Jesenice — zborovodja Anton CIMPURMAN

A. Lavrin TELOH
U. Vrabec VSI SO PRIHAJALI
A. Aljaž TRIGLAV

KONCERT V RATEČAH

V soboto, 10. decembra, je krajevna skupnost Rateče-Planica priredila v dvorani družbenopolitičnih organizacij v Ratečah uspešen koncert. Na koncertu je nastopil baritonist Jaka Jeraša, solist ljubljanske opere, pri klavirju pa ga je spremljal dirigent ljubljanske opere Igor Svára.

Kot gostje Jake Jeraša so nastopili tudi učenci Glasbene šole Jesenice, in sicer na klavirju Damjana Žerjav in Anica Mertelj iz Rateč ter Primož Kerštanj z Jesenic, na pozavnu pa je igral mladi jeseniški talent Domen Jeraša. Nastopajoči so izvajali dela znanih slovenskih in tujih skladateljev kot so Rihovski, Ludvig van Beethoven, Pavčić, Adamič, Kertelbey, Volarič, Gerbič, Schubert, Concone, Galliard, Stradella, Wagner, Gounod, Verdi, Mozart in Rossini.

Učenci jeseniške glasbene šole so

nastopili na koncertu v Ratečah, da bi tudi javnosti pokazali svoje znanje, pridobljeno v glasbeni šoli. Koncert jeseniškega baritonista Jake Jeraša in njegovih gostov je zelo uspel, kar so ob vsakem končanem glasbenem delu z bučnim aplavzom potrdili zadovoljni Ratečani. Krajanje Rateč si takšnih koncertov še želijo.

Čeprav dvorana za izvajanje takšnih umetniških dosežkov v Ratečah ne ustreza, so vseeno odlično zvenele arije iz Fausta, Traviate, Seviljskega brivca, Čarobne piščali in drugi spevi.

A. Kerštan

Med koncertom v Ratečah (foto A. Kerštan)

KONCERT TOLKAL

V drugi polovici novembra je bila v naši šoli druga glasbena prireditev v okviru glasbene mladine. Priznam, da se ob tej novici nismo razveselili, saj nas prva tovrstna prireditev, glasbeni film, zaradi popačene slike na platnu ni navdušila.

Na koncertu so nam tokrat igrali dijaki Zavoda za glasbeno in baletno izobraževanje iz Ljubljane, pod vodstvom Milivoja Šurbeka, ki je prireditev tudi povezoval. Predstavili so nam različne vrste tolkal. Zvoke timponov, bobnov, ksilofona, vibrafona in zvončkov smo večinoma že poznali, saj pridno igramo v Orffovem orkestru. Močno smo bili presenečeni nad zahtevnimi skladbami, ki so jih dijaki izvajali. Prav tako smo se čudili spretnosti izvajalcev. Ob spremljavi klavirja so nam zaigrali tudi znano skladbo, Turško koračnico Wolfganga Amadeusa Mozarta. Večino njihovih skladb smo slišali prvič. Prenakatero je prav zanje napisal Jože Privšek, ostale pa so bile priredbe.

Zvok tolkal nas je navdušil bolj, kot smo sprva mislili. Prvič smo bili

priča takšnemu koncertu in celo ti, ki jih glasba popolnoma nič ne zanima, so prisluhnili in uživali ob skladbah.

Redkokatera prireditev nam mine prehitro, tokrat pa so izvajalci lahko končali svoj koncert šele po treh dodatnih skladbah. Tega koncerta se bomo še dolgo spominjali. Nismo si predstavljali, da se iz preprostih, prej ritmičnih glasbil kot ne, lahko izvabi z veliko spretnostjo in truda tako prijetne melodije.

Marjana Drolc, 8. a
OŠ Gorenjskega odreda
Žirovnica

ŽELEZAR

DRUŠTVO INVALIDOV JESENICE OB KONCU LETA

Poleg že objavljenih prispevkov o izletih, srečanjih in udeležbah na rekreativno-sportnih prireditvah je Društvo invalidov Jesenice organiziralo še:

— 24. septembra izlet — ekskurzijo v Kumrovec in Čateške toplice (udeležencev 41). Potovali smo prek Brnika v Rogaško Slatino, kjer smo si ogledali zdravilišče. Od tam smo nadaljevali vožnjo v Kumrovec in si ogledali rojstno hišo našega maršala Tita in dom mladine in borcev, v katerem se nam predvajali film Titovo potovanje. Po prijetnih in nikdar pozabljenih vtislih smo nadaljevali vožnjo v Čatež, kjer smo imeli kosilo. Po kosilu smo se odpeljali v Čateške toplice in kratek čas izkoristili za kopanje ali za prijeten sprehod v okolici.

— od 1. do 8. oktobra je društvo drugič organiziralo sedemdnevno klimatsko letovanje na Malem Lošnju s pomočjo Kompassa, PE Jesenice. Naših udeležencev je bilo 33 — spomladi 143.

Vsi udeleženci so se na letovanju nadvse dobro in prijetno počutili. Poleg dobrih in prijetnih hotelskih uslug je bilo v tem času tudi lepo sončno in toplo vreme. Veliko udeležencev je to izkoristilo še za kopanje v morju. Večina pa se je kopala v pokritem zimskem bazenu z morskovo vodo. Nekateri so zdravljenje — letovanje še podaljšali.

— od 5. do 12. novembra pa je 41 članov našega društva v organizaciji Generalturista Bled sodelovalo na sedemdnevnem zdraviliškem oddihu v hotelu »Lipa« v Lendavi. Vsi so lahko koristili nudene usluge: zdravniški pregled, fizioterapijo po predpisu zdravnika, pa tudi na željo posameznika. Vsak je imel pravico do neomejenega kopanja v bazenu s termalno vodo (temperatura 36—27. stop. C) — seveda odvisno od zdravstvenega stanja. Koristili smo lahko tri fizioterapije, veliko pa jih je po lastni želji terapevtske usluge odkupilo.

Omeniti moramo, da so jeseniške invalide ob tej priložnosti obiskali predstavniki DI Murske Sobote (pobrateno društvo) in Lendave. Povali so nas na srečanje vendar se zaradi pomanjkanja časa vabilu Murske Sobote nismo mogli odzvati.

Na povratku domov smo si med potjo ogledali znani **ptujski muzej**.

Društvo invalidov Jesenice sodeluje z DI Gorenjske in so se omenjenih oddihov udeležili tudi člani iz DI Kranj in OI Škofje Loke.

— za dan republike je društvo organiziralo ekipno tekmovanje v kegljanju na asfaltu, ki je postalo že tradicionalno.

V decembru pa bo društvo izvedlo še:

— poverjeništa KS bodo obiskala težje invalide;

— 17. decembra bo že tretje tradicionalno »SREČANJE MED SEBOJ« ob 16. uri v domu Društva upokojencev Javornik-Koroška Bela;

— 24. decembra je jeseniško društvo po koledarju Zveze za rekreacijo in šport invalidov Slovenije organizator drugega področnega tekmovanja v streljanju z zračno puško. Pričetek bo ob 9. uri na strelišču strelske družine »Triglav« Javornik-Koroška Bela;

— po koledarju ZRSI Slovenije je DI Jesenice tudi organizator tekmovanja v smučanju, ki naj bi bilo 6. januarja 1984.

PM

ČLANOM DRUŠTEV UPKOJENCEV OBČINE JESENICE

Koordinacijski odbor društev upokojencev jeseniške občine vabi člane društev upokojencev, da preživijo novoletne praznike v počitniškem domu DU Slovenije v Izoli.

Predvideno je petdnevno bivanje v domu, in sicer od 30. decembra 1983 do 4. januarja 1984. Cena petdnevnega bivanja v domu, vključno s silvestrsko večerjo, je 3.500 dinarjev. Skupni stroški, upoštevaje tudi vožnjo z vlakom do Kopra in nazaj, avtobusnim prevozom Koper—Izola v obe smeri in turistično takso, so 3.990 dinarjev. Prijavite se lahko v svojih društvi ali po telefonu št. 83-857 Stanetu Torkarju.

Člane obveščamo tudi, da smo začeli zbirati prijave za desetdnevna bivanja v počitniškem domu DU Slovenije v Izoli v letu 1984. Cene bivanja po mesecih so:

— januar — februar 650 din, regres zveze 180 din, upokojenec plača 470 dinarjev dnevno;

— marec — april 720 din, regres zveze 180 din, upokojenec plača 540 din;

— maj 800 din, regres zveze 180 din, upokojenec plača 620 din;

— junij 890 din, regres zveze 180 din, upokojenec plača 710 dinarjev dnevno.

Letovanje v januarju in februarju bo torej za 30 dinarjev cenejše, kot je bilo v novembru in decembru letos, v marcu in aprilu pa bo le za 40 dinarjev dražje v primerjavi z novembrom in decembrom. Cene v maju in juniju so v odnosu na leto 1983 za 110 din višje.

Da bi omogočili bivanje v domu tudi tistim, ki imajo nižje pokojnine, naj bi posamezna društva upokojencev del denarja, ki ga dobijo od pokojninskoinvalidskega zavarovanja za rekreacijo, porabili za regres svojim članom. V letu 1983 je v Sloveniji veliko število društev že regresiralo svojim članom bivanje v domu v Izoli. Prav gotovo bo to število prihodnje leto še večje. V naši občini sta letos dali regres le društvi upokojencev Javornik-Koroška Bela in Žirovnica.

V ceno letovanja so vključeni: amortizacija, energija in stroški prehrane. Obvezna amortizacija je glede na vrednost doma zelo visoka, cene prehrane in energije pa so v stalnem porastu, zato dnevne cene ni mogoče znižati.

Glede na trditve, da drugi hoteli dajejo v pred- in posezoni velike popuste, naj omenim, da imajo hoteli in zdravilišča v glavni sezoni dnevne cene bivanja precej čez 1.000 dinarjev in si tako ustvarijo rezerve; iz katerih potem krijejo znižane penzije v pred- in posezoni. Cene v domu v Izoli pa so tudi v glavni sezoni, v primerjavi z drugimi, skoraj za polovico nižje.

Če v glavni sezoni med upokojenci ne bo dovolj interesentov, bomo tudi v domu v Izoli za druge goste postavili višje cene dnevnega bivanja in si s tem ustvarili določene rezerve in tako v posezoni lahko znižali cene bivanja v domu za upokojence.

Da bi to lahko izvedli, bi morali do konca maja zbrati vse rezervacije, da bi v domu vedeli, koliko jim v sezoni ostane prostih mest za druge goste.

Zato naj vsi, ki nameravajo v letu 1984 prebiti deset dni v počitniškem domu DU Slovenije v Izoli, to sporočijo svojemu društvu. Le na tak način bo koordinacijski odbor lahko pravočasno oddal nezasedena mesta. S hitro odločitvijo bomo koristili le sebi in tako omogočili dobro gospodarjenje v počitniškem domu.

Tudi za leto 1984 bodo prijave sprejemali po posameznih društvi, če pa bo prišlo do sprememb, bomo pravočasno javili.

Za koordinacijski odbor
DU občine Jesenice
Stane Torkar

POPRAVEK ČLANKA:

»NA ROB VREMENSKI HIŠICI NA JESENICAH«

Pri tisku zadnje številke Železarja je v sestavku Vinka Zormanca NA ROB VREMENSKI HIŠICI NA JESENICAH prišlo do neljube napake, ki bistveno vpliva na vsebino sestavka. Izpadla je namreč cela vrstica, ki se glasi: »585 m. To pa je podatek, ki me moti že od postavitve vremenske ...«. Iz tega razloga v celoti objavljamo drugi odstavek, ki se pravilno glasi:

Na vznožju prednje strani vremenske hišice je zabeležen tudi podatek, da leži Jesenice na nadmorski višini 585 m. To pa je podatek, ki me moti že od postavitve vremenske hišice, ker ni pravilen. Na to sem že takoj opozoril takratne člane Turističnega društva Jesenice, kajti pravilno bi morala biti ta kota 12 m nižja. Ni mi znano, kje in kdo jim je ta podatek posredoval, nerazumljivo pa mi je tudi, da v vseh teh letih nismo uspeli ta podatek popraviti na pravilno koto 573 m.

Tudi v šestem odstavku bi morala biti STRAZA pisana z veliko začetnico in v zadnjem odstavku je pravilno »Ogrske in Avstrijske železnice« in ne »avstro-ogrske železnice«.

Avtorju in bralcem se opravičujemo za te neljube napake, ki so za pravilno razumevanje zelo pomembne.

Uredništvo Železarja

PROGRAM PRAZNOVANJA DEDKA MRAZA

GLEDALIŠKA PREDSTAVA »Obtoženi volk« — izvajalec amatersko gledališče Tone Čufar Jesenice:

Torek, 20. decembra:

— ob 14.30 v telovadnici OŠ Kranjska gora za vse otroke, vključno s KS Rateče.

— ob 17. uri za otroke KS Dovje-Mojstrana v kulturnem domu na Dovjem.

Četrtek, 22. decembra:

— ob 16.30 v gledališču Tone Čufar za vse predšolske otroke, ki niso vključeni v VVO iz KS Plavž, Sava in Podmežakla.

Petek, 23. decembra:

— ob 15. uri za otroke KS Javornik-Koroška Bela v kulturnem domu na Javorniku.

— ob 17. uri za otroke iz KS Žirovnica v dvorani kulturnega doma v Zabreznici.

LUTKOVNA PREDSTAVA »Račke« — izvajalec ŠKD OŠ Prežihov Voranc Jesenice:

Ponedeljek, 12. decembra:

— ob 16.30 v hotelu POŠTA prireja novoletno praznovanje Društvo za pomoč duševno prizadetim.

Petek, 16. decembra:

— ob 16. uri bodo lutke zabavale otroke iz KS Žirovnica v KD v Zabreznici.

Ponedeljek, 19. decembra:

— ob 9. uri v VVE Angelce Očepek, nato ob 10. uri v VVE S-3 in ob 11.30 v OŠ Polde Stražišar.

Torek, 20. decembra:

— ob 9. uri v VVE Julke Pibernik, ob 10. uri v VVE Mare Šivic.

Sreda, 21. decembra:

— ob 9. uri v VVE na Hrušici. Vabljeni so tudi otroci, ki niso vključeni v VVE.

Četrtek, 22. decembra:

— ob 9. uri v VVE Rateče, ob 10. uri v VVE Kranjska gora, ob 11.30 v VVE Mojstrana, tudi za šolarje.

Petek, 23. decembra:

— ob 9. in 10. uri v VVE Angelce Očepek pri šolskem centru na Plavžu.

Ponedeljek, 26. decembra:

— ob 16. uri v gledališču Tone Čufar za otroke, ki niso vključeni v VVO iz KS Plavž.

RISANI FILMI — izvajalec filmska sekcija ODEON:

Ponedeljek, 19. decembra:

— ob 9. uri v VVE Koroška Bela, ob 10.30 v VVE Blejska Dobrava.

Torek, 20. decembra:

— ob 9. ure dalje v VVE Angelce Očepek pri šolskem centru Tone Čufar, ob 16. uri v otroškem oddelku Bolnice Jesenice.

Sreda, 21. decembra:

— ob 9. ure dalje v VVE Julke Pibernik in Mare Šivic, ob 11.30 v OŠ Polde Stražišar, ob 16. uri v mali dvorani kulturnega doma na Hrušici.

Petek, 23. decembra:

— ob 9. uri v VVE Angelce Očepek, ob 10. uri v VVE S-3.

Torek, 27. decembra:

— ob 17.30 v TVD Partizan Jesenice.

Četrtek, 29. decembra:

— ob 16. uri v kulturnem domu v Zabreznici za vse otroke iz KS Žirovnica.

PRAVLJICA »Snežuljčica« — izvajalec ŠKD OŠ 16. december Mojstrana:

Torek, 15. decembra:

— ob 13. uri v OŠ Kranjska gora, ob 14.30 v KS Rateče.

Sreda, 21. decembra:

— ob 10. uri v VVE Blejska Dobrava, ob 12. uri v kulturnem domu na Javorniku.

IGRICA »Moja pokraculja« — izvajalec dramska skupina DPD Svoboda Hrušica:

Sreda, 28. decembra:

— ob 16. uri v gledališču Tone Čufar na Jesenicah za otroke iz KS Sava.

Nedelja, 25. decembra:

— ob 16. uri v kulturnem domu na Hrušici.

GLASBENA PRAVLJICA — izvajalec ŠKD OŠ Tone Čufar Jesenice:

Prireditev si je možno ogledati le v avli osnovne šole Tone Čufar. V kolikor so DPM in osnovne šole zainteresirane, da si otroci ogledajo to predstavo, prosimo, da se dogovorijo z Marijo Reichmanovo po telefonu št. 82-992.

Sreda, 22. decembra: ob 12. uri si bodo pravljico ogledali otroci iz osnovne šole Karavanskih kurirjev NOB Koroška Bela — nižja stopnja.

Ponedeljek, 26. decembra: glasbeno pravljico si bodo ogledali vsi otroci VVE.

PRIHOD DEDKA MRAZA IN OBDARITEV

Nedelja, 25. decembra:

— ob 16. uri v kulturnem domu na Hrušici (predstava za vse predšolske otroke, nato pa prihod dedka Mraza in obdaritev).

Ponedeljek, 26. decembra:

— ob 16. uri za predšolske otroke, ki niso vključeni v VVO iz KS Plavž.

Torek, 27. decembra:

— ob 9. uri v VVE Angelce Očepek na Plavžu, nato pa se bo napotil v VVE v S-3.

— ob 16. uri za otroke, ki niso vključeni v VVO iz KS Podmežakla v hali DO KOVIN.

Sreda, 28. decembra:

— ob 9. uri za otroke v VVE Julke Pibernik, ob 11.30 v delavnici za delo pod posebnimi pogoji v Podmežakli, ob 16. uri za otroke, ki niso vključeni v VVO iz KS SAVA, v gledališču Tone Čufar.

Četrtek, 29. decembra:

— ob 9. uri za otroke v VVE Angelce Očepek pri šolskem centru na Plavžu, ob 17. uri na otroškem oddelku Bolnice Jesenice, ob 18.30 v domu dr. Franceta Berglja.

Petek, 30. decembra: obisk učencev osnovnih šol v dopoldanskem času.

OBISK DEDKA MRAZA IN OBDARITEV V OSTALIH KRAJEVNIH SKUPNOSTIH

— na Blejski Dobravi 29. decembra ob 11. uri v VVE,

— na Javorniku-Koroški Beli za otroke, ki niso vključeni v VVE,

29. decembra ob 17. uri v kulturnem domu na Javorniku,

30. decembra ob 9. uri v osnovni šoli in VVE,

— Dovje Mojstrana — 30. decembra ob 17. uri v kulturnem domu na Dovjem,

— Kranjska gora in Rateče, 30. decembra,

— Žirovnica — 29. decembra v kulturnem domu v Zabreznici ob 16. uri za vse otroke KS Žirovnica.

OBČINSKA ZVEZA PRIJATELJEV MLADINE JESENICE

PRIZNANJA OF ZA LETO 1984

Komisija za podeljevanje družbenih priznanj pri predsedstvu občinske konference SZDL Jesenice

RAZPISUJE ZA LETO 1984 PET PRIZNANJ OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA

ki bodo podeljena ob praznovanju ustanovitve Osvobodilne fronte Slovenije, 27. aprila 1984.

Priznanja se podeljujejo posameznikom, družbenopolitičnim in drugim organizacijam za posebne družbene, politične, kulturne in organizacijske dosežke pri realiziranju in krepitvi socialističnih samoupravnih odnosov in da imajo trajnejši pomen pri:

- razvoju naše samoupravne socialistične družbe,
- uresničevanju ustavno opredeljenih družbeno ekonomskih in političnih odnosov na posameznem področju družbenega življenja in dela ter v družbi nasploh, še zlasti pri razvijanju delegatskega sistema in uveljavljanju samoupravne organiziranosti temeljnih samoupravnih skupnosti,
- krepitvi SZDL kot fronte delovnih ljudi in občanov ter njihovih organiziranih socialističnih sil,
- neposrednem uveljavljanju delovnih ljudi in občanov kot nosilcev odločanja na vseh področjih družbenega življenja in dela.

Kandidate za podelitev priznanj OF lahko predlagajo posamezniki, OZD, posamezne organizacije in društva komisiji za podeljevanje družbenih priznanj pri predsedstvu občinske konference SZDL Jesenice, najkasneje do 15. januarja 1984.

Predlog mora poleg natančnega naslova in kratkega življenjepisa vsebovati tudi čim popolnejšo utemeljitev razlogov, zaradi katerih naj bi predlagani prejel priznanje OF. Predlog mora biti podan na posebnem obrazcu, ki se dobi na občinski konferenci SZDL Jesenice.

ZAHVALE

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi naše drage in skrbne mame in stare mame

ZOFIJE POGAČNIK

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, stanovalcem na Bokalovi 9, sodelavcem KOVIN, prijateljem in znancem za izrečena usna in pisna sožalja, darovano cvetje in vence, denarno pomoč in spremstvo na njeni zadnji poti.

Zahvaljujemo se KK SZDL KS Staneta Bokala, predstavnici aktivna žena Gizeli Velikonjevi in predstavniku hišnega sveta Staneta Bokala 9. tov. Divjaku za poslovilne besede ob odprtem grobu in pevcem za zapete žalostinke.

Zahvalo izrekamo tudi osebu internega oddelka Bolnice Jesenice, dr. Rupnikovi in dr. Resmanu za pomoč in lajšanje bolečin ob njeni težki bolezni.

Se enkrat hvala vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali in nam v težkih trenutkih stali ob strani.

Vsi njeni

Ob bridki izgubi našega moža, očeta, starega očeta, brata in strica

FRANCA POGAČNIKA upokojenca Železarne,

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, njegovim nekdanjim sovaščanom iz Kamne gorice, znancem, prijateljem in znancem za poklonjeno cvetje, izrečena sožalja ter spremstvo na njegovi zadnji poti. Hvala tudi pevcem za zapete žalostinke.

Zahvaljujemo se tudi dr. Grošlju, ki mu je med hudo boleznijo lajšal trpljenje.

Žalujemo: žena Lojzka, sin Franci z družino, vnukinja Mojca z družino, brat in sestre.

Ob bridki izgubi mojega dobrega moža

LUDVIKA RAVNIKARJA

upokojenca železarne Jesenice, se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za poklonjeno cvetje, izrečena sožalja ter spremstvo na njegovi zadnji poti.

Toplo zahvalo izrekam dr. Rojčevi za njeno nesebično pomoč na domu, kjer mu je lajšala njegove zadnje tedne življenja. Lepa hvala pevcem za zapete žalostinke.

Žaluoja žena v imenu vseh sorodnikov

Ob nepričakovani in boleči izgubi draga moža, očeta, tasta in dedka

JOŽA BERTONCLJA

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom in prijateljem, ki so sočustvovali z nami, nam izrekli sožalje, darovali cvetje in ga pospremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujem Planinskemu društvu Jesenice, AMD Jesenice in livarjem železarne Jesenice.

Vsi njegovi

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Remontne delavnice — GRD se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki sem jo prejela v času svoje dolgotrajne bolezni in mi je bila zelo dobrodošla.

Obenem jim želim srečno novo leto 1984 in mnogo delovnih uspehov.

Anica Pavlovič

Ob boleči izgubi naše drage mame, babice in prababice

IVANE BLAŽIČ, rojene ŽVAB

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za vsestransko pomoč, izrečena sožalja, podarjeno cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti. Zahvaljujemo se tudi za poslano žalno brzojavko iz Nikšiča in ostalih krajev.

Posebno zahvalo izrekamo OOS TOZD Željalna Železarne, Občinskemu odboru Jesenice in praporščaku ZZB NOV Jesenice, sodelavcem SNZ SOJ Radovljica in TOZD TP Viator Jesenice za podarjeno cvetje in Janku Fonu za poslovilne besede ob odprtem grobu.

Zahvaljujemo se za pomoč tov. Kupljenkovi, Avguštinovi, Tinci Ravnik, družini Dežman in sosedom Lavtizarjevi, Rozmanovi, Koširjevi in Ribaričevi.

Hvala še enkrat vsem, ki ste nam na kakršenkoli način pomagali.

Žalujemo: hčerki Jelena, Ivanka ter Vida z družinama in vnuk Dušan

Sindikalni skupini RTA se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč v času bolezni.

Jernej Intihar

Sodelavcem vzdrževanja HV Bela se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč in izrečena sožalja ob smrti brata.

Bojan Rozman

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 17. decembra, bosta na Jesenicah od 7. do 18. ure odprti trgovini:

EMONA MARKET — Prešernova 1/a in
ROŽCA — sam. trgovina na Javorniku, O. Novaka 8.

V Kranjski gori so v času zimske sezone od 1. decembra do 31. marca 1984 odprte vsako

SOBOTO od 7. do 20. ure in
NEDELJO od 8. do 11. ure vse trgovine s prehrabnim blagom.

DEŽURNA LEKARNA

V decembru bo za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna na Bledu.

DEŽURSTVO V AVTOMEHANIČNIH DELAVNICAH NA JESENICAH

V soboto, 17. decembra: Anton PONGRAČIČ, Kidričeva 6, Jesenice.

REŠITEV KRIŽANKE IZ 46. ŠTEVILKE ŽELEZARJA:

Kletka, raport, veselje, Hrvatska, Zoe, TO, avt, Aleksandrov, lek, marengo, Aro, CI, FI, song, Errol, kej, Ian, trg, team, ter, Anhovo, atol, briketi, ost, NZ, Ribar, krinka, skipek, izabela, resa, vata, Iso, nerazumnost, Ala, les, Ard, Aniene, rt, akt.

Vsem sodelavcem Patentirnice in Žičarne II se zahvaljujem za izrečeno sožalje in denarno pomoč ob smrti moje matere Grozde Tešanovič.

Borislav Tešanovič

Ob izgubi drage mame se zahvaljujem instalacijskemu oddelku TOZD Remontne delavnice Železarne za podarjeni venec, izrečeno sožalje in spremstvo na njeni zadnji poti.

Tone Bogataj z družino

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se najlepše zahvaljujem za prejšnjo čestitko ob rojstnem dnevu in jim še naprej želim veliko delovnih uspehov.

Albin Nadižar

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

16. december, ang. barv. glasbeni film PINK FLOYD — ZID, ob 16., 18. in 20. uri.

17. december, slov. barv. mlad. film PASTIRCI ob 15. uri, ob 17. in 19. uri, amer. kanad. barv. akcijski film MOČ RAZDEJANJA.

18. december, hongkon. barv. karate film ZADNJE SPOROČILO BRUCE LEEJA ob 17. in 19. uri.

19. december, ital. barv. western film PRELUKJANI DOLAR ob 17. in 19. uri.

20. december, amer. barv. akcijski film 4 MINUTE ZA 4 MILIJARDE ob 17. in 19. uri.

21. december, amer. barv. vojni film APOKALIPSA ZDAJ ob 17. in 19.30. Zaradi dolžine filma so cene zvišane (60)

22. december — ZAPRTO!

KINO PLAVŽ

16. december, amer. barv. pust. film DIRKA CANONBALL ob 18. in 20. uri

17. december, amer. barv. akcijski film DVA SUPER POLICAJA ob 16. uri, ob 18. in 20. uri GADJE MATURIRAJO, franc. barv. komedija.

18. december, slov. barv. film PASTIRCI ob 10. uri, ob 16. uri, amer. barv. akcijski film DVA SUPER POLICAJA ob 18. in 20. uri amer. kanad. barv. akcijski film MOČ RAZDEJANJA.

19. december, amer. kanad. barv. akcijski film MOČ RAZDEJANJA ob 18. in 20. uri.

20. december, hongkon. barv. karate film ZADNJE SPOROČILO BRUCE LEEJA ob 18. in 20. uri.

21. december — ZAPRTO!

22. december, amer. barv. glasbeni film XANADU ob 18. in 20. uri.

KINO DOVJE

18. december, slov. barv. film PASTIRCI ob 17. uri, ob 19. uri VELIKA AVANTURA, franc. barv. komedija.

22. december, amer. barv. akcijski drama JUŽNJAŠKA UTEHA ob 19. uri.

KINO KRANJSKA GORA

16. december, amer. barv. risani film TOM IN JERRY — DOBRA PRIJATELJA ob 17. uri.

17. december, amer. barv. pust. film DIRKA CANONBALL ob 19. uri.

20. december, franc. barv. komedija GADJE NA POČITNICAH ob 19. uri.

22. december, angl. barv. glasbeni film PINK FLOYD — ZID ob 19. uri.

ČLANOM DU JESENICE

Društvo upokojencev Jesenice vabi v petek, 23. decembra, ob 18. uri na pevski koncert, ki ga za zaključek leta prireja moški pevski zbor DU Jesenice in mešani pevski zbor Blaž Arnič DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice.

Koncert bo v domu društva na Jesenicah, Pod gozdom 13. Zbora nastopa z narodnimi, umetniški in partizanskimi pesmimi.

Vstopnine ni.

RAZSTAVNI SALON DOLIK JESENICE

V dneh od 17. do 28. decembra je odprta skupinska razstava likovnih del članov likovne sekcije RELIK DPD Svoboda Trbovlje — center.

Razstava je odprta vsak dan, razen nedelj in praznikov in sobot popoldan od 9. do 11. ure in od 16. ure do 19.30.

Gledališče

SOBOTA, 17. decembra, ob 19.30: Anton Leskovec: KRALJICA HARIS — drama — gostovanje v Skofji Loki.

NEDELJA, 18. decembra, ob 10. uri dopoldne MATINEJA igre Žarka Petana OBTOŽENI VOLK — vstopnina enotna 30 din;

— ob 19.30: Žarko Petan: OBTOŽENI VOLK — igra za mlade in stare — PREMIERA — režija Miran Kenda, scena Jože Bedić.

Predstavi bosta v obnovljeni dvorani gledališča.

PONEDELJEK, 19. decembra, ob 9.30, ob 11. uri in ob 15. uri: Žarko Petan: OBTOŽENI VOLK — gostovanje v Trbovljah.

TOREK, 20. decembra, ob 16. uri (za CSUI) in 19.30 Borislav Pekić NA NOREM BELEM KAMNU, gostovanje Prešernovega gledališča iz Kranja — za abonma in izven.

TOREK, 20. decembra, ob 14.30: Žarko Petan: OBTOŽENI VOLK. Predstava v Kranjski gori;

— ob 17. uri: Žarko Petan: OBTOŽENI VOLK — predstava na Dovjem.

ČETRTEK, 22. decembra, ob 16.30: Žarko Petan: OBTOŽENI VOLK — v domači dvorani.

PETEK, 23. decembra, ob 15. uri: Žarko Petan: OBTOŽENI VOLK — predstava na Javorniku;

— ob 17. uri: Žarko Petan: OBTOŽENI VOLK — predstava na Breznici.

STO LITROV		ANTONOV DIRKAC PROST	FARMA V ZEDA	MURSKA SOBOTA	KEROVANI	NABREK	GRŠKI OTOK	HRVAŠKI SLIKAR (VTEKOSLAV)	ZAPOR
PRIPADNIK SUKCESIJE STRANKE		MONGOL. NASLOV. PRIKUHNA JEDEM		MARI NA KONCU KNEŽE PODSTENJE ODER		BEOG. IG. (EVA) REKA V SZ			
MAJHEN KOT TVORBAV PANJU		SURUV. POHOTNEZ SOVJETSKO LETOVISCE		NAPRAVA APARAT		NAPUSC		SPREG-LEDJANTE	
ORANJE ŽIVCIENI NAPOJ		KONKURZE PTIČ SEV MORIS		NAPUSC		SADNO DREVO		FILIPJE LOJZE OZEK KOS BLAGA	
DEL NOGE		GRŠKA RAVNARINA MALEJO. SARIST		ZAMAK NJENO STANJE		VODILO, NORMA VRAJ PRI CELIV.		SERFEZI IVICA	
NEUSTRAŠEN CLOVEK		GLAVNI STEVNIK ZVEZDA V ZDA		PREGOVOR RIMSKI ZALOŽNIK		HERA ZA GLASLO SLINAR		SESTAVNI DEL ATOMA	
EMIL ZELEZNIK		JUTRANJA PADAVINA SREBKO M. IHE		KOVARSKO RIM. BOG. PLODNOST		PROGAZA VELET LETAL		JESENSKI SADEŽ	
PLANINA NOST		KORALNI OTOK OLAT JOZE		GRŠKI BOG VETROV		PROGAZA VELET LETAL		EVA SRSEN MESTO VS. ITALSI	
NAR. BANJAR (SVOBODAN)		FRAYTON DIRKAC (DOLIER)		JELIN		POGOSTA PADAVINA		ŽIVALSKA MASTOBA	
								ANDREJ NOVAK	
								SESTAVNI RONNER	

HOKEJ NA LEDU PO PRVEM DELU V VODSTVU

OLIMPIJA — JESENICE 6:4
(2:0, 3:2, 1:2)

Hala Tivoli, 5.000 gledalcev, sodniki Priboj (Subotica), Andrejka (Prevoje) in Lešnjak (Ljubljana); strelci: 1:0 Vidmar 8, 2:0 Gorenc 13, 3:0 Vidmar 24, 3:1 Bešič 28, 4:1 Majnik 34, 5:1 Sekelj 38, 5:2 Bešič 40, 5:3 M. Horvat 46, 6:3 Sekelj 56, 6:4 Hafner 59; kazenske minute: Olimpija 8, Jesenice 12.

Poraz, ne glede na to, da Jeseničani niso igrali slabo in da so kljub temu obdržali prvo mesto na lestvici, je opozorilo, da je Olimpija lahko še kako nevarna. Ljubljancem so že po prvi tretjini vodili z 2:0, v drugem delu pa celo s 5:1. Vse je kazalo, da bodo gostje nepričakovano doživeli katastrofo.

Jeseniški hokejisti niso igrali tako slabo, kot je kazal rezultat. Veliko so napadali, imeli precej priložnosti, vendar niso znali premagati zelo razpoloženega vratarja D. Lomovška. In kot se ponavadi dogaja, v času, ko eno moštvo silovito napada in ne izkoristi ugodne priložnosti, nasprotnik poceni doseže gole. Tako je bilo tudi v Ljubljani.

Kljub visokemu vodstvu domačinov jeseniški hokejisti niso vrli puške v koruzo. Nadaljevali so s svojo igro in imeli edini cilj zmanjšati vodstvo Olimpije na le dva zadetka prednosti, kar jim je še vedno zagotavljalo, da bodo ob koncu prvega dela ostali na prvem mestu in stali v drugi tretjini s štirimi točkami, se pravi s točko prednosti pred Olimpijo. To se je ob koncu tudi zgodilo, kajti minuto pred koncem je Hafner postavil končni izid 6:4 za Olimpijo, kar pa je v bistvu uspeh za Jesenice, ker so še vedno na prvem mestu.

Seveda poraz sam po sebi dokazuje, da je moštvo Olimpije treba jemati resno, ne glede na tarjanje, ki smo ga slišali v zadnjem času, češ da so v izredno težavnem

položaju. Opozorilo, ki je še kako dobrodošlo, kajti do zaključka državnega prvenstva je še dovolj časa.

KRANJSKA GORA — CINKARNA 8:3
(1:2, 3:0, 4:1)

Dvorana v Podmežakli, 300 gledalcev, sodniki: Jakič (Ljubljana), Mlakar in Drenelj, oba z Jesenic; strelci za Kranjsko goro so bili: Smolej 2, Štros, Catak, Lah, Medved, Brun, Šefič; kazenske minute: Kranjska gora 6, Cinkarna 10.

Kdo bi se tega nadejal? Kranjskogorci so prekosili sami sebe. Čeprav so gostje po prvih dvestih minutah vodili z 2:1, se domačini niso prestrašili. Ravno nasprotno. Zaigrali so še bolj poletno in modro, predvsem pa kolektivno. Marsikaj jim pri tej kolektivni igri sicer ni šlo, vendar so trmasto vztrajali, kar se jim je še kako obrestovalo. Kar tri zadetke so dosegli v drugi in štiri v tretji tretjini. Visoka zmaga pa je potrdila, da znajo igrati dobro. Tako kot z rezultatom pa so nas Kranjskogorci zadovoljili z igro, kajti spoznali so, da je s skupnimi močmi in kombinatno igro veliko lažje doseči uspeh, kot s posamičnimi napadi.

Drug krog državnega prvenstva bodo moštva nadaljevala v dveh skupinah. V prvi so tista, ki se bodo borila za mesta od prvega do četrtega, v drugi pa od šestega do osmega mesta. Stanje točk pred začetkom drugega kroga je naslednje:

SKUPINA A: 1. Jesenice 4 točke, 2. Olimpija 3, 3. Medveščak 2, 4. Crvena zvezda 1.

SKUPINA B: 1. Cinkarna 4 točke, 2. Kranjska gora 3, 3. Partizan 2, 4. Spartak 1.

Naslednje kolo v obeh ligah bo v sredo, 21. decembra:

— SKUPINA A: JESENICE — CRVENA ZVEZDA, OLIMPIJA — MEDVEŠČAK

— SKUPINA B: CINKARNA — SPARTAK, KRANJSKA GORA — PARTIZAN.

VELIK USPEH PROTI DYNAMU

JESENICE — DINAMO (Weisswasser)
4:4 (2:0, 1:2, 1:2)

Dvorana v Podmežakli, 1.000 gledalcev, sodniki: Petrič, Čemažar in Eržen, vsi z Jesenic; strelci: 1:0 Bešič 9, 2:0 I. Šcap 10, 2:1 Šolz 27, 2:2 Mark 27, 3:2 Bešič 33, 3:3 Kinzel 46, 3:4 J. Franke 52, 4:4 Šuvak 58; kazenske minute: Jesenice 2, Dinamo 4.

Hokejisti večkratnega prvaka Nemške demokratične republike so že več let navajeni deliti lekcije našim klubom. Vedno so visoko zmagovali, vendar pa so bili tokrat tik pred porazom. Jeseniški hokejisti, ki so nastopili oslabiljeni, so pokazali najboljšo igro v letošnji sezoni, ljubitelji hokeja na Jesenicah pa so videli daleč najkvalitetnejšo prireditev v tem letu.

O gostih ni potrebno posebej govoriti, da igrajo hiter, trd in uigran hokej. Naši pa so se jim poleg velike borbenosti oporavili z duhovitostjo in domiselno igro, ki je dodobra zbegala nasprotnika. Jeseničani so povedli z 2:0, ob tem pa imeli še nekaj lepih priložnosti. Tudi v drugem delu so naši nadaljevali z dobro igro, a so napravili nekaj izrednih prilož-

nosti. Kot se ponavadi zgodi, so v 27. minuti prepoceni prešli dva zadetka in rezultat je bil neodločen. Toda naši se niso dali zbegati. Nekaj minut za tem je Bešič izredno lepo premagal zelo dobrega Hoffmanna in domačini so zopet vodili. Nato se je vnel izredno trd boj, v katerem so domačini ponovno napravili nekaj priložnosti.

Zadnji del je bil sicer v slogu gostov, kajti vso tekmo so igrali s štirimi napadalnimi trojkami, pa tudi sicer so boljše telesno pripravljeni. Ko je v 52. minuti Franke Jürgen dosegel vodilni, četrti zadelek, je kazalo, da bodo naši tudi tokrat doživeli poraz, toda mnogi so se zmotili. Jeseničani so namreč izkoristili še zadnje atome moči in dve minuti pred zaključkom je Šuvak zadel v črno.

Neodločen izid je izreden uspeh, kajti le dan pozneje so hokejisti Dinama visoko premagali Olimpijo z 8:3. Tako jeseniški izid še bolj potrjuje, da naši lahko igrajo resnično dober hokej, le motivacija morajo imeti za to.

D.

TRIGLAVSKA MUZEJSKA ZBIRKA V MOJSTRANI

Planinski delavci v Mojstrani si že več let prizadevajo, da bi uredili triglavsko planinsko zbirko, s katero bi širši planinski in drugi javnosti predstavili kulturno-zgodovinske posebnosti planinarjenja v triglavskem pogorju in okolici. Pri Planinskem društvu Dovje-Mojstrana že nekaj časa deluje poseben odbor, ki je doslej zbral precej različnega gradiva.

Prizadevni navdušenci so pri pravih planinskih prijateljih, včasih že na zaprašenih podstresih in drugod, zbrali 165 eksponatov, 399 pa jih je odstopilo Planinsko društvo Jesenice. Zbrali so že okoli 300 knjig s planinsko tematiko, bogata fotodokumentacija pa obsega že nad 1000 slik. Imajo zbrane podatke o prvih pristopih na Triglav in okoliške vrhove, seznam planinskih vodnikov v posameznih obdobjih ter o planinskih kočah. V jeseniški občini in drugih krajih Gorenjske so pripravili že nekaj razstav, ki so bile izredno odmevne.

Za dokončno ureditev triglavske planinske zbirke pa se srečujejo s skorajda neresljivo uganiko, kje dobiti primeren prostor, kjer bi bilo gradivo stalno na ogled. Sedaj leži shranjeno v ne najbolj ustreznih prostorih in nastaja nepopravljiva škoda. V krajevni skupnosti Dovje-Mojstrana in v celotni jeseniški občini dajajo vso moralno podporo prizadevanjem, da se uredi in odpre stalna muzejska zbirka, vendar pa je največ težav prav pri prostoru.

Nekaj več optimizma za nadaljevanje začete akcije je vllil nedavni razgovor v Mojstrani, kjer so bili poleg planinskih delavcev in drugih predstavnikov krajevnih skupnosti navzoči tudi predstavniki izvršnega sveta skupščine občine Jesenice, Kulturne skupnosti Jesenice, Triglavskega narodnega parka in muzejski delavci iz Škofje Loke. Naposled je na obzorju tudi rešitev prostorskega problema, seveda ob velikih prizadevanjih vseh zainteresiranih. Triglavsko muzejska zbirka naj bi bila v zgradbi »Sonje Marinkovič«, neposredno ob cesti iz Mojstrane v Vrata. Lokacija je ustrežna, saj bi si zbirko lahko ogledali številni planinci, ki skozi Mojstrano množično hodijo na Triglav in druge vrhove. Objekt je sedaj last hotela Triglav Mojstrana, ena izmed možnosti za pridobitev tega prostora pa je, da bi skupščina občine Jesenice ta objekt odkupila, v zameno pa ponudila hotelu zemljišče za eventualno gradnjo no-

vega objekta, ki ga imajo že nekaj časa v načrtu.

Obstaja še nekaj drugih različic za pridobitev prostora, poglavitno pa je predvsem to, da je v Mojstrani čutili večjo zagnanost in voljo, da kraj le dobi to zbirko, kajti s tem se kažejo tudi večje možnosti za poživitev planinskega turizma. Vso pomoč za nadaljevanje akcije so ponudili tudi predstavniki izvršnega sveta skupščine občine Jesenice in Kulturne skupnosti Jesenice. Tudi predstavniki triglavskega narodnega parka so zainteresirani za sodelovanje, saj bo zbirka v neposredni bližini območja tega velikega narodnega parka. Ob tem velja omeniti še večletno pomoč članov muzejskega društva in muzeja iz Škofje Loke, ki so tudi v prihodnje pripravljani pomagati z bogatimi strokovnimi izkušnjami. Doslej so skupaj s planinci v Mojstrani že pripravili program ureditve zbirke.

Vsa prizadevanja v zadnjem času morada le pomenijo, da se bo dolgoletna zamisel o ureditvi triglavske planinske zbirke le uresničila. Poleg delovne vneve posameznih navdušencev bo brez dvoma potrebna tudi širša družbena pomoč. Veliko spodbudnih besed je bilo slišati že na nedavnem sestanku v Mojstrani, upati je le, da se ne bo zataknilo, ko bo za delno obnovo in ureditev zbirke treba zagotoviti tudi nekaj denarja. Kot so povedali na sestanku v Mojstrani, bodo v okviru možnosti, in seveda predvsem zagotovljenih finančnih sredstev, že do prihodnje poletne planinske sezone v objektu »Sonje Marinkovič« uredili prvi del triglavske planinske zbirke.

J. R.

II. SOL ZAHOD MOŠKI

Železar Žirovnica: Salonič Anhovo 3:1
OK Kočevje: Železar Žirovnica 1:3
Železar Žirovnica: OK Bled-Mlajši 3:1

V vseh treh tekmah so igralci ekipe »Železar« igrali z vsemi igralci, ki so ta čas na voljo, zato je bila prikazana igra spremenljiva in ni mogla povsem zadovoljiti maloštevilnih gledalcev. Kljub temu se je izkazalo, da ima klub igralški potencial, ki bo lahko dostojno nadaljeval tradicijo odbojke v jeseniški občini.

V okviru »Železarja« je pričela delovati tudi mladinska odbojarska sekcija.

B. S.

ODBOJKA

TVD Partizan Žirovnica organizira tradicionalni novoletni odbojarski turnir — tekmovalni vaskih ekip KS Žirovnica.

Pričetek tekmovalnega in zbor vseh vaskih ekip bo v soboto, 17. decembra, ob 15. uri pred telovadnico OŠ Gorenjskega odreda Žirovnica.

V PAKLENICI

Ker v jesenskih mesecih naše gore navadno že pobeli sneg, smo se odločili, da tudi letos preživimo proste dneve ob prazniku naše domovine v Paklenici.

Nacionalni park Paklenica leži približno 40 kilometrov od Zadra, obsega pa kanjona Velike in Male Paklenice. V Veliki Paklenici je v jesenskem in spomladanskem času veliko alpinistov. Smeri so vseh težavnostnih stopenj, zato sem prihajajo vrhunski alpinisti, pa tudi alpinistični tečajniki in pripravniki. Tukaj se ne pleza samo smeri, ampak se v zadnjem času uveljavlja tudi plezanje po balvanih. Ta vrsta alpinizma se je v svetu že uveljavila kot šport, pri nas pa v glavnem služi za trening. Skoraj na vsakem balvanu je že napisana ocena tistih nekaj metrov. Mi smo se utaborili pod balvanom, ki ima oceno 5.10.

Od petih plezalnih dni je dva dni deževalo, tako da smo lahko plezali le tri dni. Plezali smo naslednje smeri:

25. novembra: Masorška smer (ocena IV) — B. Koselj in Saleški smer (ocena IV) — E. Morič, R. Kolbi;

26. novembra: Brit za Mali Čekič (ocena VI) — E. Morič, R. Kolbi; Kamasutra (ocena III—IV) (V+) — B. Koselj in Kukušni smer (ocena III) — B. Malenšek, K. Volantar;

28. novembra: Centralni kamini (ocena IV) — E. Morič, B. Malenšek, K. Volantar, R. Kolbi; Celjski stebel (ocena IV do V) — B. Koselj, E. Morič, R. Kolbi; Bele plate (II-sestop) — R. Kolbi, K. Volantar, B. Malenšek; Kaminska smer (II—III) — K. Volantar, B. Malenšek.

Od petih udeležencev alpinističnega odseka Jesenice sta bila dva alpinista, en pripravnik in dva tečajnika. Skupaj smo preplezali 20 smeri v različnih navezah.

Barbara

VELIK USPEH KEGLJAČEV EKIPE BOROVLEJE V CELOVCU

V letošnji sezoni nas kegljači na ledu skorajda vsak teden razveseljujejo z velikimi mednarodnimi uspehi. Ekipi kluba za kegljanje na ledu Jesenice Borovlje in Vatrostalna sta sodelovali na velikem mednarodnem turnirju v Celovcu, kjer je nastopilo 30 ekip iz ZRN, Avstrije in Jugoslavije. Tokrat je bila uspešna ekipa Borovlje, ki je v svoji skupini zasedla prvo mesto in se uvrstila v finale, kjer pa je v boju za prvo mesto izgubila proti avstrijski ekipi Feldkirch. Drugo mesto in osvojeni veliki pokal pa je doslej največji uspeh te ekipe, ki nastopa šele leto dni. V Celovcu je nastopila v sestavi: Kokošar, Leban, Pajšar, Jeklar in Berčić. Druga jeseniška ekipa Vatrostalna, ki tokrat ni nastopila v popolni sestavi, je v svoji skupini osvojila šesto mesto.

Pred nedavnim je lep uspeh dosegla tudi jeseniška ekipa Svetina, prav tako na velikem mednarodnem turnirju v Avstriji, kjer se je uvrstila v finale in zasedla šesto mesto. Kegljanje na ledu pa prav po teh uspehih postaja pri nas vse bolj znan in popularen šport. Najbolj seveda odmeva tretje mesto ekipe Vatrostalna na prvem svetovnem prvenstvu v Frankfurtu ter tretje mesto Rudija Šapka v bližnji in zbiranju. Za osvojenega bronasto odličje je bil Rudi Šapek v nedeljski športni oddaji TV Ljubljana proglašen za športnika meseca, za Bojanom Križajem. Ob tem naj zapisemo, da je Rudi Šapek zaposlen v Železarni kot izmenski delovodja. S kegljanjem na ledu se ukvarja že 22 let, od tega je 11 let član ekipe Vatrostalne.

Naj zapišemo še, da so kegljači na ledu začeli tudi že s pripravami na ostala pomembna tekmovanja v letošnji sezoni, med drugim tudi za nastop na evropskem prvenstvu, ki bo prihodnje leto v Garmsch-Partenkirchenu v ZRN. Prvenstva se bodo udeležile tri najboljšje ekipe, ki bodo osvojile največ točk na kvalifikacijskih turnirjih. Prvo in drugo kolo kvalifikacijskega turnirja bo danes, v četrtek, na ledeni ploskvi v dvorani v Podmežakli.

J. R.

ŠAHOVSKI KROŽEK

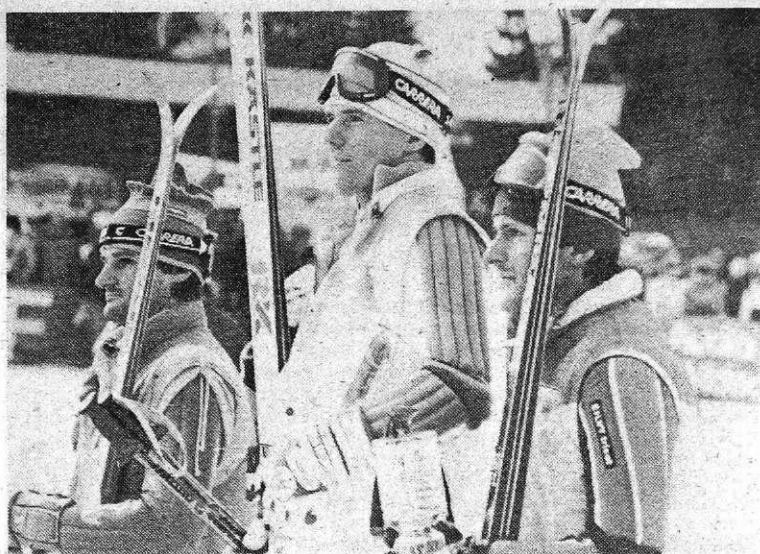
Na naši osnovni šoli Prežihov Voranc delujeta dva šahovska krožka. Eden je za nižje, drugi za višje razrede. Mentor za nižjo stopnjo je Karel Šifr, za višjo pa Andrej Vister.

Krožek na nižji stopnji, ki ga obiskujemo, šteje štirideset članov, od tega nas je devet deklic. Udeležujemo se raznih tekmovanj, pa tudi na šoli imamo pogoste turnirje. Tudi med prostim časom ne zdržimo brez šaha, zato, namesto da bi se ločili pred šolo, igramo šah. V tej igri se ne da vedno zmagovati, zato se pri porazih ne jezimo, ampak se na napakah učimo in napredujemo.

Seveda ne igramo šaha samo v šoli, ampak tudi doma, s sestro, z bratom ali očetom. Zato so uspehi vidni. Na občinskem tekmovanju je bila Nadja Svetlin prva, Eva Bešič druga itd. Na gorenjskem tekmovanju pa je bila Nadja Svetlin druga in Eva Bešič tretja.

Boljši člani našega šahovskega krožka hodijo tudi v šahovski dom, v katerem deluje Šahovski društvo Jesenice. Tam jim Voljo Mencinger odkriva doslej še neznane skrivnosti šaha.

Janina

Najboljši trije na prvi tekmi za svetovni pokal v Kranjski gori (foto Jani Novak)

V TOREK SKUPŠČINA TKS JESENICE IN PODELITEV GREGORČIČEVH PLAKET

V torek, 20. decembra, bo ob 17. uri v prostorih Kazine na Jesenicah seja obeh zborov skupščine Telesno-kulturne skupnosti Jesenice. Delegati bodo med drugim obravnavali resolucijo o politiki izvajanja družbenega plana občine Jesenice za obdobje 1981—1985 v letu 1984, poslušali informacijo o predlogu kriterijev za financiranje telesno-kulturne dejavnosti v občini Jesenice, pregledali rebalans finančnega načrta za leto 1983, na dnevnem redu pa bodo tudi delegatska vprašanja. Ob koncu seje skupščine bo še slavnostna podelitev Gregorčičevih plaket, kot najvišje priznanje za dosežke in delo na področju telesne kulture v jeseniški občini, za letošnje leto.

V tej samoupravni interesni skupnosti se že dalj časa srečujejo s slabo udeležbo delegatov na sejah, tokrat pa pričakujejo, da bodo delegati pokazali večjo samoupravljaljsko zavest in ob koncu z aplavzom pozdravili najbolj uspešne in prizadevne telesno-kulturne delavce v jeseniški občini.

J. R.

JESENICE: MARIBOR 81:52 (44:33)

V soboto, 10. decembra, je bila v telovadnici ŽIC na Jesenicah prvenstvena tekma prve slovenske košarkarske lige za ženske med ekipama Jesenice in Maribor.

Jesenice: Vuleta 11, Deretič 2, Šmitran 8, Krznarič 13, Lah 8, Vrdoljak 11, Ažman 5, Ulčar 6, Smolej 6, Vavpotič 11.

V petem kolu 1. SKL so jeseniške košarkarice popolnoma nadigrale ekipo ŽKK Maribor iz Maribora. Čeprav so ekipe, ki nastopajo v tej ligi, kvalitetno precej izenačene, se je tokrat izkazalo, da so igralke Maribora nedoresele nasprotnik

perspektivni jeseniški ženski košarkaški vrsti.

Spet so zaigrale vse igralke, predvsem mlade, ki se tako kalijo in učijo za naslednja leta. V prvih minutah je prva postava rutinsko odigrala nekaj minut in napravila razliko v koših, ki so jo tudi mlajše igralke znale obdržati.

Več pripomb bi lahko napisali na sojenje, ki je nasploh na zelo nizkem nivoju in deloma tudi kazi republiško tekmovanje.

Jeseniske košarkarice gostujejo prihodnje kolo v Divači pri ekipi Cimosja.

Športna dvorana Poden v Škofji Loki, gledalcev 150, sodnika Šegedin (Ljubljana) in Novak (Koper).

Jeseniški košarkarji so po pričakovanju izgubili tekmo proti močni in izkušeni ekipi Lokainvesta, ki je prvi favorit v ligi in je doslej zmagala v vseh tekmah. Kljub temu pa domačini še zdaleč niso imeli lahkega dela.

Rezultat je bil do sredine prvega polčasa izenačen, potem pa so gostitelji prednost do konca polčasa povišali na štiri-najst točk. V začetku drugega polčasa so Jeseničani zaigrali hitreje in se približali domačinom na osem točk. Takrat pa sta sodnika priznala koš, ki ga sploh ni bilo,

češ da je eden od Jeseničanov udaril po mrežici pri metu na koš. Ker sta dosodila tudi osebno napako, so domačini izkoristili še dodaten met in spet povišali na 11 točk. Takoj zatem je naredil peto osebno napako še Smolej in upov za goste je bilo konec.

Za Jesenice so igrali: Domevšček, Malčič 10, Rizvanović, Jelovčan 12, Berginc, Lunder 11, Grzetič 6, Smolej 18, Brgant 10, Trifkovič in Narobe.

V naslednjem kolu igrajo jeseniški košarkarji v telovadnici ŽIC na Jesenicah v soboto, 17. decembra, ob 19. uri proti ekipi Kamnika.

USPELA NAMIZNOTENIŠKA PRIREDITEV

V dvorani osnovne šole Tone Čufar na Jesenicah je bila prvič izvedena lepa namiznoteniška prireditev, ki je zelo dobro uspela. Poleg dobre organizacije so pomemben uspeh dosegli tudi naši mladi igralci, ki postopoma napredujejo, saj so skoraj vsi prvič nastopili v teh kvalitetnih skupinah.

Na drugem selekcijskem turnirju najboljših pionirjev Slovenije je nastopilo 40 mladih igralcev, med njimi tudi štirje z Jesenic. Igrali so v štirih jakostnih skupinah po deset igralcev. Naši igralci so bili razvrščeni v tretjo, oziroma četrto skupino, dosegli pa so naslednja mesta:

V tretji skupini je osvojil Goran Džukič tretje mesto, Joži Nemanic peto in Robert Ferberžar šesto mesto, v četrty skupini pa Blaž Demšar četrto mesto.

Istočasno je bil podoben turnir v Novi Gorici za najboljšie pionirke Slovenije. Na njem je nastopilo 30 igralk v treh jakostnih skupinah. V drugi skupini je naša Lenka Savor zasedla osmo mesto, v tretji skupini pa Mojca Smolej sedmo mesto.

(S)

Ekipa Vatrostalne, ki se je udeležila prvega svetovnega prvenstva v kegljanju na ledu (foto F. Črv)